

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΜΕ ΤΙΤΛΟ «ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ
ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΚΟΥΚΛΑ ΩΣ ΒΟΗΘΟΣ ΤΗΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ ΣΕ
ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΟΧΗΣ
ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥΣ ΣΕ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ

Ερευνήτρια Αρετή Παπανικολάτου Α. Μ. 166/ 2861	1^{ος} Επιβλέπων Καθηγητής Μαγουλιώτης Α. (Αναπληρωτής Καθηγητής) 2^η Επιβλέπουσα Καθηγήτρια Ρούσση Χ. (Διδάσκουσα 407)

Βαθμός	Βαθμός (Ολογράφως)

Στους ανθρώπους που αγαπώ

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 10877/1
Ημερ. Εισ.: 20-02-2013
Δωρεά: Συγγραφέας
Ταξιθετικός Κωδικός: Δ
372.133 2
ΠΑΠ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	6
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8

A. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1. Η ΚΟΥΚΛΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

1.1. Εισαγωγή	10
1.2. Τι είναι κούκλα	10
1.3. Η κούκλα ως κατασκευή	11
1.4. Τα είδη και οι τύποι κούκλας	13
1.5. Η κούκλα ως παιχνίδι	15
1.6. Η κούκλα στα χέρια του παιδιού	16
1.7. Το ζωντάνεμα της κούκλας	18
1.8. Συμπεράσματα	19

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2. Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ Η ΚΟΥΚΛΑ

2.1. Εισαγωγή	20
2.2. Το τρίγωνο της εκπαίδευσης	20
2.3. Ο ρόλος του/ της Νηπιαγωγού	22
2.4. Τα χαρακτηριστικά του παιδιού	25
2.5. Το περιβάλλον και οι χώροι αγωγής	27
2.6. Η εκπαίδευση και τα μέσα αγωγής	29
2.7. Το παραμύθι ως δραστηριότητα	31
2.8. Η κούκλα ως εργαλείο αγωγής	32
2.9. Η κούκλα μασκόνι της τάξης	36
2.10. Συμπεράσματα	37

B. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

3. Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΕΡΕΥΝΑ

3.1. Η αναγκαιότητα και οι στόχοι της έρευνας	39
3.2. Μεθοδολογία και ερευνητική προσέγγιση	42
3.3. Δείγμα	43
3.4. Εργαλεία συλλογής δεδομένων	43
3.5. Φάσεις συλλογής δεδομένων	45

3.6. Αποτελέσματα	49
3.7. Συμπεράσματα Φάσεων	79
3.8. Γενικά Συμπεράσματα	80
3.9. Προτάσεις	86

Γ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Δ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι να μελετηθεί η χρήση της κούκλας ως διδακτικό εργαλείο σε σχέση με την προσέλευση των νηπίων στο κάλεσμά της και τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες ανάγνωσης παραμυθιού. Η έρευνα χωρίστηκε σε τέσσερις αλληλένδετες και συνεχόμενες φάσεις, οι οποίες χρησιμοποίησαν διαφορετικά εργαλεία συλλογής δεδομένων. Τα αποτελέσματα των φάσεων έδειξαν ότι η κούκλα ως εικαστικό και αισθητικό αποτέλεσμα πέτυχε το σκοπό της ελκυστικότητας. Επίσης, η χρήση της στην τάξη έφερε θετικά αποτελέσματα ως προς τις δύο υπό μελέτη μεταβλητές. Τα ευρήματα αυτά υποδεικνύουν ότι η χρήση της κούκλας ως διδακτικό εργαλείο στα χέρια των εκπαιδευτικών κάνει τα παιδιά να ακούν και να προσέχουν την κούκλα, καθώς αυτή τους ταβά την προσοχή και το ενδιαφέρον τους.

Λέξεις Κλειδιά: κούκλα, διδακτικό εργαλείο, προσέλευση παιδιών, συμμετοχή παιδιών, ανάγνωση παραμυθιού.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά για τη συνεργασία τους και για την ουσιαστική και πολύτιμη βοήθειά τους, τον επιβλέποντα καθηγητή, κ. Μαγουλιώτη Απόστολο, Αναπληρωτή Καθηγητή του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Η κατάλληλη, η πολύτιμη βοήθεια και υποστήριξη του καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης αυτής της εργασίας, ήταν καθοριστική και ανεκτίμητη.

Επιθυμίες για ευχαρίστηση θα ήθελα να δώσω στην κ. Ρούσση – Βέργου Χριστίνα, Διδάσκουσα 407 στο Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και ερευνήτρια στο Εργαστήριο Εξελικτικής Ψυχολογίας και Ψυχοπαθολογίας του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, η οποία με βοήθησε πολύ καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας. Ακόμη ευχαριστώ ιδιαίτερα όλες τις νηπιαγωγούς και τα παιδιά που έλαβαν μέρος στην έρευνα στα πλαίσια διεξαγωγής της έρευνας.

Παράλληλα, πολλές ευχαριστίες προσφέρω στους ανθρώπους που στάθηκαν δίπλα μου όλο αυτό τον καιρό και με στήριξαν με το κουράγιο και την αισιοδοξία τους. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρομαι στην αδερφή μου, Ειρήνη, στον αγαπημένο μου, Παναγιώτη και στις φίλες μου, Δέσποινα και Ιωάννα. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου, που είναι πάντα δίπλα μου σε όλες τις πανεπιστημιακές σπουδές. Η συναισθηματική τους στήριξη και η θετική τους ενέργεια βοήθησαν πολύ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι γνωστό πως το Νηπιαγωγείο αποσκοπεί στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού, αλλά και πως η κούκλα παίζει σπουδαίο ρόλο στη ζωή του. Τα παιδιά από μικρή κιόλας ηλικία επιλέγουν κούκλες προκειμένου να παίζουν καθώς και να εκφράσουν τα συναισθήματά τους. Η κούκλα έχει χρησιμοποιηθεί σε αρκετά νηπιαγωγεία του κόσμου ως εκπαιδευτικό εργαλείο, το οποίο φαίνεται να είναι αρκετά αποτελεσματικό στο να λειτουργεί ως κίνητρο στη μάθηση των παιδιών. Για πολλούς ερευνητές η κούκλα αποτελεί ένα εκπαιδευτικό εργαλείο, το οποίο επιτρέπει τόσο την ψυχαγωγία, όσο και την εκπαίδευση των παιδιών. Δυστυχώς, η χώρα μας έχει διεξάγει ελάχιστες έρευνες με θέμα την κούκλα ως διδακτικό εργαλείο στο χώρο της εκπαίδευσης και πιο ειδικότερα της προσχολικής.

Έχοντας ως κεντρικό άξονα λοιπόν αυτές τις ιδέες και το γεγονός ότι δεν έχουν πραγματοποιηθεί στη χώρα μας τέτοιου είδους έρευνες, αποφασίσαμε να ασχοληθούμε με αυτό το θέμα, τόσο σε θεωρητικό επίπεδο, όσο και σε πρακτικό. Στόχος ήταν αρχικά να διερευνηθεί κατά πόσο τα νηπιαγωγεία χρησιμοποιούν την κούκλα ως μέσο μάθησης και προσέλκυσης του ενδιαφέροντος των παιδιών. Στη συνέχεια σκοπός ήταν να διερευνηθούν ποια είδη και μορφή κούκλας αρέσουν στα παιδιά προσχολικής ηλικίας και ύστερα να παρατηρηθεί σε πρακτικό επίπεδο κατά πόσο η κούκλα (με τα χαρακτηριστικά που προτιμούν τα παιδιά) ως διδακτικό εργαλείο προσελκύει την προσοχή των παιδιών καθώς και τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες ανάγνωσης παραμυθιού.

Η παρούσα εργασία αποτελείται από δύο μέρη: το θεωρητικό και το πρακτικό. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει δύο κεφάλαια, ένα σχετικά με την κούκλα στο χώρο της τέχνης και την κούκλα στα χέρια του παιδιού και το δεύτερο αφορά τα διδακτικά εργαλεία και τους τρόπους διδασκαλίας στην προσχολική εκπαίδευση. Το δεύτερο μέρος της εργασίας, το ερευνητικό, ασχολείται με τις τρεις μικρότερες έρευνες που πραγματοποιήθηκαν προκειμένου να απαντηθούν τα ερωτήματα που έθεσα.

Στο πρώτο μέρος της εργασίας και πιο συγκεκριμένα στο πρώτο κεφάλαιο, γίνεται λόγος για την κούκλα γενικότερα, τόσο ως κατασκευή, όσο και ως παιχνίδι. Αναφέρονται τα είδη και οι τύποι κούκλας και πως αυτή εμψυχώνεται στα χέρια των παιδιών. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται λόγος για την εκπαίδευση στο χώρο του νηπιαγωγείου, τις διδακτικές μεθόδους και τα διδακτικά εργαλεία που συνήθως χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί κατά τη μαθησιακή διαδικασία. Η κούκλα μπορεί να αποτελέσει ένα εργαλείο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης με θετικά αποτελέσματα.

Όσον αφορά το ερευνητικό μέρος της εργασίας, αρχικά παρουσιάζονται η αναγκαιότητα της παρούσας εργασίας, οι ερευνητικές υποθέσεις και τα ερευνητικά ερωτήματα που οδήγησαν την ερευνήτρια στην έρευνα αυτή, καθώς και οι στόχοι της. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για τη συλλογή των δεδομένων και τέλος καταγράφεται η διαδικασία που ακολουθήθηκε καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας μέχρι να συλλεχθούν τα κατάλληλα δεδομένα. Η διαδικασία εκπονήθηκε σε τέσσερις διαφορετικές και συνεχόμενες φάσεις: τη φάση κατά την οποία διερευνήθηκε η χρήση της κούκλας από τις νηπιαγωγούς σε ελληνικά νηπιαγωγεία με τη βοήθεια κατάλληλων ερωτηματολογίων, τη φάση εκείνη στην οποία δόθηκαν στα παιδιά δεκαπέντε διαφορετικά είδη και μορφές κούκλας και στη συνέχεια υποβλήθηκαν σε συνεντεύξεις προκειμένου να διερευνηθούν τα χαρακτηριστικά που προσελκύουν την προσοχή τους. Η τρίτη φάση αφορά την κατασκευή μιας αυτοσχέδιας κούκλας με χαρακτηριστικά που θεωρήθηκαν από τα ίδια τα παιδιά ως ελκυστικά και η τέταρτη και τελική φάση της έρευνας, η οποία περιλαμβάνει την «παρέμβαση» της κούκλας στην τάξη.

Ύστερα, περιγράφονται τα δεδομένα που προέκυψαν από τις τέσσερις φάσεις και έπειτα ακολουθεί μια συζήτηση γύρω από τα συμπεράσματα σχετικά με αυτά που αναφέρθηκαν στο θεωρητικό μέρος και στα αποτελέσματα που εξήχθησαν από την έρευνα. Έπειτα, παρατίθεται η βιβλιογραφία και το παράρτημα, το οποίο περιλαμβάνει τα εργαλεία της έρευνας, δηλαδή το ερωτηματολόγιο προς τις νηπιαγωγούς, το φωτογραφικό υλικό που τραβήχτηκε κατά τη διάρκεια της συνέντευξης από τα παιδιά με τις κούκλες, καθώς και από την κατασκευή της κούκλας. Τέλος, υπάρχουν φωτογραφίες κατά τη διάρκεια των παρεμβάσεων σε νηπιαγωγεία.

A. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1. Η ΚΟΥΚΛΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

1.1. Εισαγωγή

Το παρόν κεφάλαιο του θεωρητικού μέρους διαπραγματεύεται την κούκλα τόσο ως κατασκευή, όσο και ως παιχνίδι στα χέρια του μικρού παιδιού. Αρχικά δίνονται κάποιοι ορισμοί, που εξηγούν τον όρο κούκλα, στη συνέχεια αναφέρεται η κούκλα ως κατασκευή και πως αυτή κατασκευάζεται και εμψυχώνεται από τα παιδιά και τους εμψυχωτές. Επίσης, παρουσιάζονται οι διάφοροι τύποι και είδη κουκλών που υπάρχουν και περιγράφονται αναλυτικά τα χαρακτηριστικά τους. Τέλος, παρουσιάζεται η κούκλα ως αντικείμενο που στα χέρια του παιδιού εμψυχώνεται και με τη βοήθειά της παίζει διάφορα παιχνίδια και υποδύεται ρόλους.

1.2. Τι είναι κούκλα

Καταρχάς, ο όρος «κούκλα» μπορεί να προέρχεται από το σλάβικο όρο «kykla» (που προφέρεται κούκλα) και συναντάται στη Ρώσικη, Βουλγάρικη και στην Πολωνική γλώσσα ή μπορεί να προέρχεται από την λατινική λέξη «cuculla», που σημαίνει μικρό ομοίωμα ανθρώπου (Μαγουλιώτης, 2009). Ένας άλλος ορισμός που έχει δοθεί για τον όρο «κούκλα» προέρχεται από τις ερευνήτριες του Μουσείου Μπενάκη Τσουρινάκη και Cortopassi (2012), οι οποίες υποστηρίζουν πως ως κούκλα ορίζεται κάθε παιχνίδι που αναπαριστά συνήθως μια ανθρώπινη φιγούρα ή ένα πρόσωπο και προορίζεται κυρίως για τα παιδιά. Βέβαια, έχουν δοθεί και άλλες σημασίες στη λέξη αυτή, αλλά χωρίς να καταργούν αυτή τη σημασία.

Σε άλλες γλώσσες χρησιμοποιούνται διαφορετικές λέξεις για να περιγράψουν τα διαφορετικά είδη κούκλας και κυρίως για να ξεχωρίσουν την κούκλα του κουκλοθέατρου από τις υπόλοιπες. Ένας Άγγλος για παράδειγμα θα χρησιμοποιούσε τη λέξη “doll” για να αναφερθεί σε ένα παιχνίδι και τη λέξη “puppet” όταν θα αναφερθεί σε κάποια κούκλα που παίρνει μέρος σε μια παράσταση κουκλοθέατρου (Μανάση & Καμπουράκη, xxx).

Μια κούκλα, μια φιγούρα ή ένα προσωποποιημένο αντικείμενο, σύμφωνα με τον Αναστασόπουλο (1991), «βρίσκονται μεταξύ του άψυχου και του έμψυχου κόσμου, μεταξύ του ζωντανού και του πεθαμένου» (σ. 7). Αν και η κούκλα από τη μια πλευρά έχει μορφή και υλική υπόσταση, από την άλλη δεν είναι ένας ζωντανός οργανισμός, μιας και η κούκλα δεν αναπνέει

και δεν κινείται. Μια κούκλα όμως, στα χέρια ενός εμπυχωτή μπορεί να ζωντανέψει και να ταξιδέψει από τον ένα κόσμο στον άλλο. Η Κοντογιάννη (1992) υποστηρίζει πως μια κούκλα σταματά να είναι «άψυχη» από τη στιγμή που εκείνη συνδέεται με το παιδί και τον ενήλικα περνώντας σε μια συναισθηματική επαφή. Η κούκλα «αναδύεται από την ακινησία της, μέσω αυτής γεννιέται ένας καινούργιος ρόλος και δημιουργεί μια άλλη πραγματικότητα, που μπορεί να είναι τόσο αληθινή, όσο και η ίδια η πραγματικότητα» (σ.35).

Ο εμπυχωτής δίνοντας κίνηση στην κούκλα είναι σαν να της δίνει ανάσα, παλμό και ρυθμό, σαν «εκείνη να περνά από το επίπεδο του πεθαμένου και του φθαρτού στο επίπεδο του ζωντανού και του άφθαρτου» (Αθανασόπουλος, 1991) και να κινείται στο χώρο του ονείρου και της φαντασίας. Η Μπάρμπαρα Σελ από τον κουκλοθίασο «Μπαμπούσκα», με έδρα τη Φρανκφούρτη τονίζει πως «οι κούκλες- φιγούρες έχουν περιορισμένες δυνατότητες κίνησης, είναι απόλυτα παθητικές. Αυτή όμως η αφαιρετικότητα στην κίνηση και στην κατασκευή τους είναι που τις κάνει να βοηθούν το θεατή να περνά πολύ εύκολα στο χώρο του ονείρου» (Κοντογιάννη, 1992).

1.3. Η κούκλα ως κατασκευή

Η κατασκευή της κούκλας σύμφωνα με την Παρούση (2000) συμβάλλει στην ανάπτυξη και στην άσκηση της λεπτής κινητικότητας του μικρού παιδιού. Κατά τη διάρκεια της κατασκευής, το παιδί ταυτόχρονα δημιουργεί. Προτού υλοποιήσει την κούκλα του, φαντάζεται και ονειρεύεται για το πώς εκείνη θα είναι και πώς θα ενεργήσει. Έτσι, παίζει κατασκευάζοντας, για να φτάσει στον πολυπόθητο στόχο του: να παίζει με την κούκλα που φτιάχνει, να τη βάλει να κοιμηθεί, να την ντύσει, να την ταΐσει, και τα λοιπά. Έτσι λοιπόν, γίνεται φανερό πως η κατασκευή μιας κούκλας από το παιδί ξεπερνάει την απλή χειροτεχνία, γιατί η κούκλα κατασκευάζεται με σκοπό την εμπύχωσής της (Δαφέρμου, Κουλούρη & Μπασαγιάννη, 2007).

Σε γενικές γραμμές κάθε αντικείμενο ή υλικό μπορεί να μεταμορφωθεί σε κούκλα που να κινείται, να μιλάει και να είναι ο πρωταγωνιστής ενός έργου που παίζεται από κούκλες φτιαγμένες από διάφορα αντικείμενα (Δημητράτου, 2005). Οι κούκλες μπορούν να κατασκευαστούν εύκολα με διάφορες τεχνικές και διαδικασίες χρησιμοποιώντας κανείς διάφορα απλά και φθηνά υλικά. Όμως, τα υλικά κατασκευής μιας κούκλας μπορεί να επιφέρουν αλλαγές στην διάθεση του παίχτη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτέλεσε το πείραμα του Harlow με ανθρωποειδείς πιθήκους. Στο πείραμα αυτό χρησιμοποιήθηκαν δύο είδη υποκατάστατα μητέρας με διαφορετικά υλικά. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκε μια υφασμάτινη μητέρα από ένα

ξύλινο κύλινδρο, καλυμμένο με ένα μαλακό πανί και μια συρμάτινη μητέρα από ένα ακάλυπτο σύρμα. Ο Harlow θέλοντας να μελετήσει την προσκόλληση, συμπέρανε πως παρόλο που τα πιθηκάκια έπαιρναν το γάλα τους από τη συρμάτινη μητέρα, προτιμούσαν να περνούν την περισσότερη ώρα τους με την υφασμάτινη. Έτσι λοιπόν, συμπέρανε πόσο σημαντικό ρόλο παίζει η σωματική επαφή με τις υφασμάτινες κούκλες (Βοσνιάδου, 2007). Για τον λόγο αυτό, οι κούκλες που κατασκευάζονται για να συντροφεύουν τα παιδιά, πλάθονται από απαλά υλικά, τα οποία θα τους επιτρέπουν να τις αγγίζουν ευχάριστα (Μαγουλιώτης, 2009, Μαγουλιώτης & Αλεξανδρίδου, 2012).

Σύμφωνα με την Sarwar (2011), οι κούκλες όταν κατασκευάζονται και προορίζονται για παιδιά, δεν είναι απαραίτητο να φτιάχνονται με τελειότητα. Τα μικρά παιδιά χαρακτηρίζονται για την πλούσια φαντασία τους και με αυτή μπορούν να μετατρέψουν τις κούκλες με αφαιρετικές ή συμβολικές μορφές εκφράζοντας τις φαντασιώσεις τους. Ακόμη, υποστηρίζει πως τα παιδιά βρίσκουν διασκεδαστικό να παίζουν με αντικείμενα που συμβολίζουν τις ιδέες τους.

Πέρα από την υφή των υφασμάτων που κατασκευάζεται μια κούκλα, σημαντικό ρόλο παίζουν εξίσου και τα χρώματα που χρησιμοποιούνται. Σύμφωνα με τον Μαγουλιώτη (2006), τα χρώματα θεωρούνται ως ένα σημαντικό οπτικό στοιχείο, καθώς αυτά σαγηνεύουν τα μάτια και φαίνονται πιο οικεία. Αυτό παρατηρείται και στα παιδιά, όταν ζωγραφίζουν τα βιβλία τους, παρακινούμενα από την επιθυμία να τα φέρουν πιο κοντά τους και να έχουν μια πιο ζεστή σχέση μεταξύ τους (Sargent, 1987).

Σε μια έρευνα του Α. Μαγουλιώτη (2006), παρατηρήθηκε πως σε όλα τα εξώφυλλα παιδικών βιβλίων ανεξαρτήτως περιεχομένου υπερείχαν τα ζωηρά και φωτεινά χρώματα. Το ίδιο διαπιστώθηκε και στα παιδαγωγικά παιχνίδια, όπου και εκεί τα χρώματα που υπήρχαν ανήκαν στα λαμπερά και καθαρά χρώματα. Όσον αφορά τις χρωματικές επιλογές, τα παιδιά προσχολικής ηλικίας προτιμούν να χρησιμοποιούν στα σχέδιά τους ως πρώτα χρώματα το πράσινο, το κόκκινο και μετά το μπλε, το ροζ και το καφέ. Σε γενικές γραμμές, τα χρώματα για τα παιδιά σημαίνουν ζωντάνια, ένταση, χαρά και γι αυτό το λόγο τα προτιμούν έχοντας μια ιδιαίτερη προτίμηση στα ζωηρά, λαμπερά και έντονα χρώματα (σελ.142).

Επίσης, υπάρχουν κάποια άλλα χαρακτηριστικά πάνω στις κούκλες που αρέσουν πολύ στα παιδιά (Μαγουλιώτης, 2009). Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τη μορφή των κουκλών, στις πρώτες προτιμήσεις τους είναι οι κούκλες ζώα. Τα μικρά παιδιά ενθουσιάζονται να βλέπουν τις κούκλες ζώα να μιλούν και να τραγουδούν. Προτιμούν ιδιαίτερα τις κούκλες εκείνες στις οποίες εύκολα αποδίδεται η κίνηση και οι εκφραστικές αλλαγές. Τέτοιου είδους κούκλας μπορεί να

είναι οι γαντόκουκλες, οι δαχτυλόκουκλες ή οι κούκλες τύπου μαρότ (Μαγουλιώτης, 2009). Σύμφωνα με την Sarwar (2011), οι γαντόκουκλες, δηλαδή οι κούκλες στις οποίες ο εκπαιδευτικός ή το παιδί μπορεί να βάλει μέσα το χέρι του, αποτελούν ένα ιδιαίτερα εύκολο και ταυτόχρονα αποτελεσματικό διδακτικό εργαλείο, καθώς ελκύουν την προσοχή των παιδιών. Στα παιδιά αρέσει πολύ όταν πάνω στις κούκλες υπάρχουν στοιχεία πάνω τους που κουνιούνται, είτε αυτό πρόκειται να είναι στόμα, είτε κάτι άλλο.

1.4. Τα είδη και οι τύποι κούκλας

Υπάρχουν διαφόρων ειδών κούκλας που κυκλοφορούν τόσο στην αγορά, όσο και ο καθένας μπορεί να κατασκευάσει. Με τον όρο «τύπος» της κούκλας δηλώνεται το είδος της ή η εξωτερική εμφάνιση της, δηλαδή τα χαρακτηριστικά εκείνα που συνθέτουν τη μορφή μιας κούκλας. Τα εξωτερικά στοιχεία συμπεριλαμβάνουν την αισθητική, το θέμα και τη χρήση της. Έτσι, όλα αυτά τα στοιχεία διαφοροποιούν τις κούκλες σε ανάλογες χαρακτηριστικές ονομασίες και μορφές (Μαγουλιώτης, 2009).

Σε ότι αφορά τη χρήση των κουκλών, οι μορφές τους καθορίζονται από τους τρόπους και τους στόχους των χώρων λειτουργίας τους. Για το λόγο αυτό, οι Bofinger (1992) διακρίνουν τις μορφές των κουκλών στις ακόλουθες κατηγορίες:

α. Κούκλες Κουλτούρας (Kulturpuppen): «πρόκειται για ομοιώματα θεοτήτων γονιμότητας, αφιερώματα, υποκατάστατα θανάτου, υγείας, μαγείας, φυλαχτά, κούκλες που χαρίζονται ως ένδειξη φιλίας. Αποκαλούνται ειδώλια, ομοιώματα, ξόανα, νευρόσπαστα, ανδρείκελα και τα λοιπά» (Μαγουλιώτης, 2011).

β. Κούκλες Παιχνίδια (Spielpuppen): οι κούκλες αυτές σχετίζονται κυρίως με το παιδικό παιχνίδι και χρησιμοποιούνται από τα παιδιά αποκλειστικά για παιχνίδι.

γ. Κούκλες Θεάτρου (Theaterpuppen): πρόκειται για τις κούκλες εκείνες που αντικαθιστούν τον άνθρωπο στο θέατρο. Υπάρχουν πολλοί και διαφορετικοί τύποι θεατρικών κουκλών, όπου ο κάθε τύπος έχει τη δική του ονομασία και κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που τις διαφοροποιούν από τις υπόλοιπες κατηγορίες και κάθε φορά εξυπηρετεί τις ανάλογες θεατρικές ανάγκες (Μαυρουδή, 2005). Το μέγεθος της κούκλας, η μορφή της, ο χειρισμός της και ο τρόπος εμπύχωσής τους ήταν τα κίνητρα των δημιουργών για την ανεύρεση νέων τύπων θεατρικών κουκλών. Ο Μαγουλιώτης (2009) κατατάσσει τις θεατρικές κούκλες στους ακόλουθους τύπους:

1. Κούκλες του σώματος ή κούκλες τις οποίες φοράμε: κάποια μέρη του σώματός μας ζωγραφίζονται ή ντύνονται ανάλογα, για να δημιουργηθούν μορφές που στη συνέχεια θα «ζωντανέψουν». Τέτοια σημεία μπορεί να είναι τα δάχτυλα, τα χέρια, οι παλάμες, η κοιλιά και οι πατούσες. Οι κούκλες αυτές έχουν η καθεμιά δική τους ονομασία, δηλαδή:

- **Κούκλες των δαχτύλων, των χεριών και των ποδιών:** εάν αυτά τα σημεία του σώματος μακιγιαριστούν ή καλυφθούν με κατάλληλα υλικά και υφάσματα, όπως γάντια ή κάλτσες, μπορούν να μετατραπούν σε αυτοσχέδιες κούκλες. Σύμφωνα με την Παρούση (2000), το χέρι του παιδιού αποτελεί μια πρώτη προσέγγιση με την κατασκευή της κούκλας. Τα σημεία του σώματος παίζουν σπουδαίο ρόλο στην ανάπτυξη του παιδιού, για την ανακάλυψη και τη γνωριμία του κόσμου που το περιβάλλει.
- **Δαχτυλόκουκλες:** είναι μικρές κουκλίτσες, οι οποίες φοριούνται και εμψυχώνονται στα δάχτυλα των χεριών του κουκλοπαίχτη. Αυτός ο τύπος κούκλας χρησιμοποιείται πολύ στο νηπιαγωγείο, καθώς είναι πολύ εύχρηστες (Μαγουλιώτης, 1999).
- **Γαντόκουκλες:** πρόκειται για κούκλες που φοριούνται στο χέρι, σαν γάντι. Η κούκλα αυτή αποτελείται από ένα κεφάλι και μια θήκη (γάντι) με μανίκια και παίζεται με τα δάχτυλα του παίχτη (Κυριαζοπούλου – Βαληνάκη, 1991). Είναι συνήθως κατασκευασμένες από ύφασμα και αποτελούν την πιο οικεία μορφή κούκλας θεάτρου στα παιδιά. Τα χέρια του εμψυχωτή μπαίνουν μέσα στο σώμα της κούκλας και ο χειρισμός γίνεται από εκεί. Τα δάχτυλα μπαίνουν στο κεφάλι και στα χέρια της κούκλας. Και αυτός ο τύπος κούκλας χρησιμοποιείται σε μεγάλο βαθμό στο νηπιαγωγείο, εξαιτίας της εύκολης χρηστικότητάς του (Μαγουλιώτης, 1999).
- **Μάσκες:** πρόκειται για μια διφορούμενη κατασκευή μεταξύ μάσκας και κούκλας. Ο εμψυχωτής μπαίνει πίσω από τη μεγάλη μάσκα, η οποία καλύπτει σχεδόν όλο του το σώμα και την εμψυχώνει.
- **Σαλιάρες:** είναι κούκλες που δεν έχουν κεφάλι, γιατί της το δανείζει ο παίκτης. Δηλαδή, ο παίκτης φοράει την κούκλα σαν σαλιάρα, η οποία απεικονίζει το σώμα της. Όταν χρησιμοποιείται η κούκλα – σαλιάρα, οι παίχτες πρέπει να είναι ντυμένοι με μαύρα ρούχα.
- **Μαρότες:** πρόκειται για ένα είδος γαντόκουκλας με τη μόνη διαφορά ότι το κεφάλι της κούκλας στηρίζεται και παίζεται από ένα ξύλινο ή πλαστικό μαστούνι ή ραβδάκι. Ο χειρισμός τους γίνεται από κάτω με το ένα χέρι ή και τα δύο (Μαγουλιώτης, 1999). Σύμφωνα με την (Κυριαζοπούλου – Βαληνάκη, 1991), η κούκλα αυτή είναι

ευκολομεταχειρίσιμη, χαριτωμένη, κομψή, που ελίσσεται με χάρη και μπορεί να χορεύει ή να «μιλάει».

2. Κούκλες που ανοιγοκλείνουν το στόμα τους για να μιλούν: οι κούκλες αυτές δείχνουν ότι είναι ζωντανές, καθώς οι εμψυχωτές όταν τις χρησιμοποιούν τους προσδίδουν κίνηση στα διάφορα μέρη του σώματός τους. Ειδικότερα, ζωντανεύουν όταν έχουν φωνή. Τέτοιου είδους κούκλας μπορεί να είναι οι ακόλουθοι:

- **Κούκλες Όπερας:** αποκαλούνται γενικά οι κούκλες που ανοιγοκλείνουν το στόμα τους και η ονομασία τους προέρχεται από την αρχική τους χρήση στο θέατρο Όπερας.
- **Τύπου Μάπετ:** είναι ένας συνδυασμός της γαντόκουκλας και της κούκλας όπερας όσον αφορά την κίνηση του στόματος. Το κυριότερο χαρακτηριστικό της είναι ότι ο κουκλοπαίχτης μπορεί χρησιμοποιώντας τα δάχτυλά του να κουνήσει το στόμα της και να την κάνει να «μιλάει».
- **Κλακετόφατσες:** είναι ξύλινες μαρότες που ανοιγοκλείνουν το στόμα τους δημιουργώντας κλακαριστούς ήχους.

3. Κούκλες Ενθύμια (Souvenirpuppen): οι κούκλες αυτές έχουν δημιουργηθεί από τις τουριστικές βιομηχανίες και παρουσιάζουν διάφορα στοιχεία του πολιτισμού και της κουλτούρας διάφορων λαών. Αυτό το είδος κούκλας δεν έχει κάποια καλλιτεχνική αξία, καθώς κατασκευάζεται μαζικά από την εκάστοτε χώρα και διανέμεται σε καταστήματα κοντά σε τουριστικούς χώρους.

1.5. Η κούκλα ως παιχνίδι

Το παιχνίδι αποτελεί μέρος της ζωής του παιδιού καθώς και της καθημερινότητάς του. Η παιδική ηλικία είναι συνυφασμένη με το παιχνίδι, που ενώ από τη φύση της δεν εξυπηρετεί ένα συγκεκριμένο σκοπό, στην πραγματικότητα αποτελεί μια παραγωγική δραστηριότητα. Από πολύ μικρή ηλικία το παιδί παίζοντας μαθαίνει να εξερευνεί το περιβάλλον του και να αναπτύσσει την αντίληψη του εαυτού του (Διεπιστημονική Ομάδα του ΚΕΔΔΥ, 2010).

Παιχνίδι είναι οποιοδήποτε αντικείμενο με το οποίο θα ασχοληθεί και θα παίξει το παιδί. Αυτό μπορεί να είναι ακόμη και ένα κομμάτι ξύλου, που το παιδί το μετατρέπει σε κούκλα προκειμένου να παίξει το παιχνίδι που έχει φανταστεί (Μαγουλιώτης, 2009). Σύμφωνα με τον Vygotsky (1999), το μικρό παιδί έχει την ικανότητα να ορίζει ως κούκλα οποιοδήποτε αντικείμενο στο οποίο αποδίδει ένα νόημα. Μέσα από τις κούκλες το παιδί έχει τη δυνατότητα

να εξερευνήσει καινούργιους κόσμους ακόμη και τον ίδιο του τον εαυτό. «Η κούκλα είναι το μέσο. Ο άνθρωπος φοβάται. Η κούκλα εκφράζει τους φόβους του. Ο άνθρωπος ψάχνει και η κούκλα βοηθά στο ψάξιμο» (Αναστασόπουλος, 1991). Όταν πρόκειται για παιχνίδι, το παιδί έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει συμβολικά αντικείμενα προκειμένου να παίζει μαζί τους. Μια χαρακτηριστική φράση της Campbell (1993) είναι ότι «το παιχνίδι έχει ονομαστεί ως μια φυσική μορφή του παιδιού και τα παιχνίδια έχουν αναφερθεί ως το μέσο έκφρασης των συναισθημάτων τους, αντί για λέξεις».

Σύμφωνα με την Βοσνιάδου (2001), στο παιδί προσχολικής ηλικίας εμφανίζεται το συμβολικό παιχνίδι, κατά το οποίο προσποιείται ότι ταΐζει, ντύνει ή πλένει την κούκλα του αναπαριστώντας τις ανθρώπινες δραστηριότητες που παρατηρεί στον κόσμο γύρω του. Το φαινόμενο της εμψύχωσης και της προσωποποίησης των αντικειμένων της φύσης ονομάζεται ανιμισμός (Segal, 2004). Ο Piaget υποστηρίζει πως ο ανιμισμός εμφανίζεται έντονα στην παιδική κυρίως ηλικία του ανθρώπου, όταν το παιδί μιλάει με τα παιχνίδια του σαν αυτά να είναι μια ζωντανή ύπαρξη (Ράπτης, 1974). Επίσης, ο Μαγουλιώτης (2011) αναφέρει πως συχνά τα παιδιά μιλούν με τα παιχνίδια τους και ιδιαίτερα με τις κούκλες θέλοντας να εκφραστούν. Το παιχνίδι σύμφωνα με τον Μαγουλιώτη (2009) συμβάλλει στην ανάπτυξη της σκέψης κατά την προσχολική ηλικία και η χρήση της κούκλας γίνεται το μέσο μίμησης ή αναπαράστασης των εμπειριών του παιδιού.

1.6. Η κούκλα στα χέρια του παιδιού

Το παιδί από τις πρώτες στιγμές της ζωής του, έχει ως σύντροφο μια κούκλα ή ένα ζωάκι αντικείμενο, με το οποίο θα παίζει, θα κοιμάται μαζί του, θα μιλάει και θα τρώει μαζί του. Οι κούκλες οτιδήποτε μορφή και αν αυτές έχουν, κερδίζουν πάντοτε την καρδιά του μικρού παιδιού (Κόφφας, 1989). Παίζοντας με τις κούκλες το παιδί ασυνείδητα δημιουργεί, εκφράζεται και ερμηνεύει ρόλους εξωτερικεύοντας τον εσωτερικό τους κόσμο, τα συναισθήματα και τις σκέψεις τους με έναν διαφορετικό τρόπο, πιο έμμεσο (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011). Η κούκλα στα χέρια του παιδιού είναι ένα παιχνίδι που συμβάλλει ουσιαστικά στη σωματική, ψυχική και κοινωνική του ανάπτυξη. Το παιδί χρησιμοποιεί τις κούκλες σαν ένα μέσο για να στέλνει μηνύματα που αφορούν τις ανάγκες και τις επιθυμίες του (Παρούση, 2000). Επίσης, οι κούκλες φανερώνουν διάφορα ζητήματα που κρύβουν μέσα τους και είναι δύσκολο να τα εκφράσουν στους άλλους (Μαγουλιώτης & Αλεξανδρίδου, 2012).

Η κούκλα αποτελεί έναν έμπυχο σύντροφο για τα παιδιά. Αν και εκ πρώτης όψεως η κούκλα μοιάζει με ένα άψυχο αντικείμενο, τα παιδιά τις αισθάνονται σαν κάτι το ζωντανό, προσδίδοντάς τους ανθρώπινα χαρακτηριστικά (Μαγουλιώτης & Αλεξανδρίδου, 2012). Τα παιδιά προσχολικής ηλικίας δείχνουν ιδιαίτερη προτίμηση στις κούκλες εκείνες που έχουν δικές τους προσωπικότητες, ονόματα, ηλικία και φύλο. Όπως υποστηρίζει ο Babette (2008), τόσο τα αγόρια, όσο και τα κορίτσια ενδιαφέρονται να ξέρουν που οι κούκλες ζουν, ποιος άλλος μένει μαζί τους και τι πράγματα τους αρέσουν να κάνουν. «Αυτή η μετενσάρκωση της κούκλας, επιτρέπει στο παιδί να ταυτίζεται απόλυτα μαζί της, να την αγαπά αλλά και να την μισεί, να χαίρεται με τις χαρές και τις λύπες της, να αγωνιά με τα παθήματά της» (Δαράκη, 1992, σελ.16). Έτσι, οι κούκλες γίνονται αφορμή για να βάλει το παιδί τη φαντασία του στη δράση, να γνωρίσει τον εαυτό του αλλά και να καλλιεργήσει τις σχέσεις του με τους άλλους (Dice, 2010).

Το παιδί μαγεύεται ιδιαίτερα από την παρουσία της κούκλας με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που εκείνη έχει και ταξιδεύει μαζί της σε κόσμους φανταστικούς και παραμυθένιους. Εκτός από το να τα ταξιδεύει, η κούκλα εμπλέκει τα παιδιά συναισθηματικά, κάνοντάς τα να πάσχουν και να συμπάσχουν μαζί της. Νιώθουν όμορφα μαζί της όταν την κοιτούν, πόσο μάλλον όταν εκείνη τους μιλά (Κοντογιάννη, 1992). Η κούκλα απευθύνεται στην ολότητα του παιδιού, στο σώμα, στο μυαλό του, στις συγκινήσεις καθώς και στην κοινωνική του ταυτότητα (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011). Ο Gardner (2012) πιστεύει ότι τα παιχνίδια - κούκλες κατατάσσονται στα αντικείμενα ευχάριστων δραστηριοτήτων. «Γιατί είναι πιο εύκολο για το παιδί να μιλήσει, μέσα από το στόμα μιας κούκλας, παρά να πει απευθείας αυτά που δυσκολεύεται να εκφράσει» (Nalchiodi, 2009, σελ. 89).

Η κούκλα «ως μικρογραφία του κόσμου» λατρεύεται από το παιδί και λειτουργεί ως ένα από τα αγαπητά αντικείμενα, για να το συντροφεύει σε κάθε του δραστηριότητα, έστω και ως βουβό πρόσωπο. Παραδείγματος χάριν το παιδί μπορεί να φέρει την κούκλα μαζί του, όταν πάει βόλτα ή στο φαγητό ή στον ύπνο συνομιλώντας μαζί της ακόμη και για τις μικρές ανακαλύψεις του. Για το παιδί γίνεται μέσο ή σύμβολο: μίμησης ή βίωσης εμπειριών, έκφρασης συναισθημάτων (αδυναμιών, επιθυμιών), σύντροφος σε καλές ή κακές στιγμές της ζωής του, και πηγή έμπνευσης (Thyssen, 2001). Όπως αναφέρει ο Oaklander (1978, σελ. 140), «πολλές φορές είναι πιο εύκολο για το παιδί να μιλήσει μέσα από το στόμα μιας μαριονέτας, παρά να πει απευθείας αυτά που δυσκολεύεται να εκφράσει. Η μαριονέτα διατηρεί μια απόσταση, και το παιδί νιώθει μεγαλύτερη ασφάλεια όταν αποκαλύπτει μερικά από τα ενδόμυχα μυστικά του με αυτό τον τρόπο». Για παράδειγμα, ο θεραπευτής μπορεί να ρωτήσει: «θέλεις να χρησιμοποιήσεις

μία από αυτές τις μαριονέτες ... για να μιλήσεις; Μήπως μπορεί κάποιος από τα παιχνίδια να απαντήσει στην ερώτησή μου;» (Malchiodi, 2009, σελ. 89).

Το παιδί μπορεί εύκολα έχοντας στα χέρια του μια κούκλα, να γίνει φίλος με αυτή και πολύ γρήγορα να την αγαπήσει. Η πάνινη κούκλα που γίνεται φίλη κι έμπιστη μπορεί να παραμεληθεί και να λερωθεί, να πάει ταξίδι σε νέες χώρες. Επίσης ο ρόλος της μπορεί να «αντιστραφεί» δηλαδή το παιδί μπορεί να μιλά στην κούκλα και μετά να γίνει η κούκλα και να απαντά αντί γι' αυτήν (Jennings & Minde, 1996).

1.7. Το ζωντανέμα της κούκλας

Προκειμένου μια κούκλα να ζωντανέψει και να μαγέψει τα παιδιά, θα πρέπει να κινηθεί κατάλληλα μέσα στον χώρο και να της δοθεί φωνή. Ο εμπυχωτής με τη φωνή και την εκφραστικότητα των κινήσεών του είναι που θα αποδώσει τα συναισθήματα και θα προκαλέσει στα παιδιά βιωματική επικοινωνία (Γραμματάς & Μουδατσάκης, 2008). Σύμφωνα με τη Δαράκη (1989), ο κουκλοπαίχτης φροντίζει καταρχάς να μιλάει αργά και με καθαρή άρθρωση, έχοντας πάντα στο νου του ότι οι ακροατές ή θεατές είναι μικρά παιδιά και δίνει τη φωνή του στην κούκλα. Οι φράσεις που πρέπει να χρησιμοποιούνται από τους κουκλοπαίχτες πρέπει να είναι απλές και σύντομες, καθώς αυτό βοηθά τα παιδιά να παρακολουθούν προσεκτικά την κούκλα. Όσον αφορά την κίνηση της κούκλας, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, αποτελεί το βασικό στοιχείο για την εμπύχωσή της. Η δύναμη της κίνησης δίνει αξία και διαχρονικότητα στις κούκλες αναδεικνύοντάς τες ως μοναδικά είδη θεατρικής έκφρασης με αποδέκτες τα παιδιά (Γραμματάς & Μουδατσάκης, 2008).

Για το ζωντανέμα της κούκλας απαραίτητα είναι τα δάχτυλα από το χέρι του εμπυχωτή, παιδιού ή εκπαιδευτικού. Χρειάζονται πιο συγκεκριμένα, το μεγάλο δάχτυλο, ο δείκτης και ο μέσος, περασμένα το πρώτο και το τελευταίο στα χέρια της κούκλας και το τελευταίο στην τρύπα του κεφαλιού. Μαζί με τη συνδρομή της κίνησης όλου του καρπού επιτυγχάνεται η κίνηση της κάθε κούκλας (Παϊδούση, 1959).

Οι βασικές κινήσεις μιας κούκλας είναι πολύ απλές. Η Κυριαζοπούλου – Βαλινάκη (1966) αναφέρει στις πιο απλές και συνηθισμένες το κούνημα και το σκύψιμο του κεφαλιού. Προκειμένου να επιτευχθεί το χτύπημα των χεριών της κούκλας, αρκεί ο εμπυχωτής να φέρει το μεγάλο δάχτυλο και το μεσαίο το ένα δίπλα στο άλλο και να τα ενώσει. Όταν χρειαστεί να στρέψει το κεφάλι δεξιά ή αριστερά, τότε στρέφει ολόκληρο το χέρι προς την επιθυμητή

κατεύθυνση. Μια χαριτωμένη κίνηση της κούκλας κατά τη Δαράκη (1989) είναι η υπόκλιση, η οποία επιτυγχάνεται με το κατέβασμα του ενός δαχτύλου προς το στομάχι και το χαμήλωμα της κούκλας προς τα κάτω.

Όσον αφορά τις κούκλες που απεικονίζουν μορφές ζώων, η μεταχείριση είναι ίδια με τις ανθρώπινες μορφές κούκλας. Το μόνο σημείο που χρειάζεται προσοχή από μεριά του εμψυχωτή είναι το μανίκι του, που θα κρύβει το χέρι του. Το μανίκι θα πρέπει να έχει το ίδιο ακριβώς χρώμα με το σώμα του ζώου, προκειμένου το χέρι μας να μοιάζει με προέκταση του ζώου Δαράκη (1989). Γενικότερα, η εφευρετικότητα, η δεξιοτεχνία και η εξάσκηση των παικτών θα βρει πολλούς τρόπους έτσι ώστε να δημιουργηθεί η εντύπωση που χρειάζεται.

1.8. Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας, το παιδί προσχολικής ηλικίας χρησιμοποιεί την κούκλα ως ένα αντικείμενο προκειμένου να παίξει. Μέσω του παιχνιδιού του όμως, ασυνείδητα μαθαίνει τον εαυτό του και τους γύρω τους και η κούκλα πιο συγκεκριμένα αποτελεί το μέσο στην εξέλιξή του και στην πορεία του.

Για να είναι μια κούκλα ελκυστική για τα μικρά παιδιά, θα πρέπει να πληροί κάποιες συγκεκριμένες προδιαγραφές από θέμα εξωτερικής εμφάνισης. Τα χρώματα, τα υλικά κατασκευής, τα υφάσματα καθώς και τα επιμέρους ιδιαίτερα χαρακτηριστικά παίζουν σημαντικό ρόλο. Η κούκλα ως κατασκευή θα πρέπει να βγαίνει από την ακινησία της και να μετατρέπεται με όλα αυτά σε ένα έμψυχο πλάσμα, για να ταξιδεύει τα παιδιά.

Επίσης, παρατηρείται πως υπάρχουν διαφόρων ειδών και τύποι κούκλας, οι οποίοι έχουν τη δική τους ονομασία, τη δική τους μεταχείριση και σκοπό. Δηλαδή με άλλα λόγια, κάθε φορά ο εμψυχωτής ή εκπαιδευτικός θα πρέπει να επιλέξει από μια γκάμα κουκλών, την κούκλα εκείνη που εξυπηρετεί κάθε φορά τις ανάλογες θεατρικές ανάγκες του.

Για το ζωντάνεμα της κούκλας στα χέρια ενός εμψυχωτή απαιτείται από αυτόν η κατάλληλη κίνηση στα χέρια του και πιο συγκεκριμένα στα δάχτυλά του μέσα στο χώρο και να της δοθεί η σωστή φωνή. Ο εμψυχωτής λαμβάνοντας υπόψη του αυτά θα πρέπει να αποδώσει στην κούκλα τα συναισθήματα και να προκαλέσει τη μαγεία στα παιδιά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2. Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ Η ΚΟΥΚΛΑ

2.1. Εισαγωγή

Η προσχολική παιδαγωγική έχει σκοπό την τροποποίηση της συμπεριφοράς του παιδιού με μεθοδευμένες επιδράσεις του παιδαγωγού και του σχολικού περιβάλλοντος. Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται λόγος για αυτούς τους τρεις συντελεστές που συντελούν στη μάθηση των παιδιών. Παρουσιάζεται αναλυτικά ο ρόλος της νηπιαγωγού μέσα στην τάξη και ο χώρος του νηπιαγωγείου. Επιπλέον, αναφέρονται τα μέσα διδασκαλίας και αγωγής που μπορεί να εντάξει μια εκπαιδευτικός κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Για την επιτυχία όμως των μέσων διδασκαλίας, εξίσου σημαντικός ρόλος είναι και αυτός της εκπαιδευτικού που με τη σωστή και κατάλληλη χρήση τους θα βοηθήσει τα παιδιά στην καλύτερη κατανόηση των εννοιών που συντελούν στη μάθηση. Η κούκλα μπορεί να αποτελέσει ένα ελκυστικό διδακτικό εργαλείο για τα παιδιά και να ενταχτεί δημιουργικά στο σχολικό πρόγραμμα και την εκπαιδευτική διαδικασία.

2.2. Το τρίγωνο της αγωγής

Η διαδικασία αγωγής και μάθησης, διαρκεί όσο και η ζωή του ανθρώπου και απαιτεί οργάνωση, σχεδιασμό και συγκεκριμένη μορφή. Σύμφωνα με τον Κιτσαρά (2001), αυτή η θεσμοθετημένη διαδικασία αγωγής και μάθησης, που παρέχεται από κοινωνικούς ή ιδιωτικούς φορείς, ονομάζεται εκπαίδευση. Στόχος της εκπαίδευσης είναι η καλλιέργεια δεξιοτήτων, ικανοτήτων και γενικότερα η απόκτηση της γνώσης (Κιτσαράς, 2001). Όσον αφορά την Προσχολική Εκπαίδευση, ασχολείται με την αρμονική σωματική και ψυχοπνευματική ανάπτυξη του νηπίου, τη διάπλαση του χαρακτήρα, της συμπεριφοράς καθώς και της προσωπικότητάς του. «Ο ρόλος του νηπιαγωγείου σήμερα δεν είναι άμεσα σχολειοπροετοιμαστικός, αλλά να υποβοηθήσουν την ολόπλευρη ανάπτυξή του» (Ηλιού, 1983, σελ. 11). Τα μικρά παιδιά μέσα από ένα υποστηρικτικό πλαίσιο, μαθαίνουν παίζοντας, γνωρίζουν τον εαυτό τους, επικοινωνούν, συναναστρέφονται με συνομηλίκους τους, πειραματίζονται, επιλύουν προβλήματα, συμμετέχουν ενεργητικά και αλληλεπιδρούν. Με άλλα λόγια, προσπαθεί να αναπτύξει ολόπλευρα και

ισοδύναμα όλες τις δυνατότητες του παιδιού και να του προσφέρει τις καλύτερες ευκαιρίες που θα το βοηθήσουν να διαμορφωθεί ολόπλευρα και να πετύχει στο σχολείο και στη ζωή του γενικότερα (Ντολιοπούλου, 2000). Επίσης, επιδιώκει να δημιουργήσει ένα ευχάριστο κλίμα εντός της τάξης που να συντελεί στην ομαλή και αρμονική ένταξη του παιδιού στο περιβάλλον της σχολικής τάξης, αλλά και στο κοινωνικό σύνολο (Κιτσαράς, 1991).

Η παιδαγωγική επηρεάζεται από ένα πλέγμα διαπροσωπικών σχέσεων και αλληλεπιδράσεων, έχοντας ως βάση την «παιδαγωγό» που διαπαιδαγωγεί, τον «παιδαγωγούμενο» που μαθαίνει και τέλος το «περιβάλλον» στο οποίο συντελείται η εκπαιδευτική διαδικασία (Φράγκος, 1984). Η Κακανά (1994) αναφέρεται στο τρίγωνο της αγωγής και μάθησης εννοώντας πως η σύγχρονη εκπαίδευση είναι μια τριαδική σχέση ανάμεσα στον εκπαιδευτικό (παιδαγωγό), στο νήπιο (παιδαγωγούμενο) και στο περιβάλλον της σχολικής τάξης, μέσα στο οποίο επιτελείται η τροποποίηση της συμπεριφοράς (Μπότσογλου, 2011). Η παιδαγωγική ενέργεια μετακινείται κυκλικά με αποτέλεσμα να δημιουργείται μια διαλογική και συναντησιακή σχέση μεταξύ αυτών των παραγόντων, που εκφράζει τη λεγόμενη παιδαγωγική σχέση (Κιτσαράς, 1991).

Η στενή έννοια της αγωγής, όπως υποστηρίζει η Μπότσογλου (2010), στηρίζεται σε ένα μονοδιάστατο θεωρητικό πρότυπο, που έχει ως αφετηρία του τον ενήλικα και αντιμετωπίζει το παιδί ως αποδέκτη των επιδράσεών του. Ο παιδαγωγός είναι εκείνος, ο οποίος είναι υπεύθυνος να φέρει εις πέρας την εκπαιδευτική διαδικασία. Πρωτίστως, πέρα από τη μετάδοση γνώσεων στα παιδιά οφείλει να λειτουργήσει ως κίνητρο για μια πολύπλευρη ανάπτυξή τους, διαμορφώνοντας το χαρακτήρα και την προσωπικότητά τους (Κιτσαράς, 1991). Προκειμένου να επιτύχει όλα αυτά, θα πρέπει να χρησιμοποιήσει τα κατάλληλα μέσα αγωγής και διδασκαλίας, να διαμορφώσει ένα φιλικό και ταυτόχρονα παιδαγωγικό κλίμα εντός της τάξης και τέλος να προσδώσει το δικό του στυλ (Γερμανός, 2006· Κιτσαράς, 1991).

Όσον αφορά τον παιδαγωγούμενο, το νήπιο δηλαδή, παρουσιάζει συγκεκριμένες φυσικές ψυχικές ανάγκες, που ρυθμίζουν τα στάδια και την πορεία της εξέλιξης και της ανάπτυξής τους. Για να είναι σε θέση η νηπιαγωγός να επιδράσει πάνω του, θα πρέπει να γνωρίζει ποιες είναι οι ανάγκες και τα χαρακτηριστικά του παιδιού στη συγκεκριμένη ηλικιακή περίοδο της ζωής του (Κιτσαράς, 1991). Σε γενικές γραμμές, κατά την νηπιακή ηλικία, ο παιδαγωγούμενος είναι εύπλαστος και χαρακτηρίζεται για την πλαστικότητα της συμπεριφοράς του (Κακανά, 1994).

Το περιβάλλον αποτελεί τον τρίτο βασικό παράγοντα στο γνωστό «Παιδαγωγικό Τρίγωνο» (Κιτσαράς, 1991). Το περιβάλλον και ο χώρος μέσα από τη λειτουργία και τη σύνθεσή

τους καθώς και τον τρόπο που βιώνονται και χρησιμοποιούνται από τους ανθρώπους, αποτελούν πεδία αγωγής (Μπότσογλου, 2011). Σημαντικό στοιχείο του περιβάλλοντος αποτελεί ο υλικός χώρος μέσα στον οποίο γίνεται η τροποποίηση της συμπεριφοράς του παιδιού, ως αποτέλεσμα μαθησιακής διαδικασίας (Κακανά, 1994). Ο υλικός χώρος αποτελεί για το παιδί πεδίο έκφρασης, επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης ανάμεσα στο παιδί και στο περιβάλλον του (Μπότσογλου, 2011). Ο σχολικός χώρος, μέσα από τα χαρακτηριστικά της οργάνωσής του, έχει ιδιαίτερη παιδαγωγική σημασία, γιατί είναι δυνατόν να προκαλεί στα παιδιά θετικά συναισθήματα και να επηρεάζει σημαντικά τη σχέση που αναπτύσσουν μεταξύ τους αλλά και με την εκπαιδευτικό. Το περιβάλλον της τάξης κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, εξελίσσεται και αλλάζει. Διαμορφώνεται με τη συμβολή και τα έργα των παιδιών, ανάλογα τις εκάστοτε απαιτήσεις τους αλλά και την εκπαιδευτική διαδικασία (Δαφέρμου, κ.α., 2007).

Έτσι λοιπόν, οι αλληλεπιδράσεις και οι σχέσεις μεταξύ αυτών των τριών παραγόντων της αγωγής καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την παιδαγωγική διαδικασία αλλά και τη γενικότερη ανάπτυξη και προσαρμογή του παιδιού στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον (Κακανά, 1994). Το φαινόμενο της αγωγής στην πραγματικότητα αποτελεί μια αμφίδρομη σχέση και επικοινωνία, δηλαδή είναι μια διαδικασία κοινωνικής και εκπαιδευτικής αλληλεπίδρασης (Μπότσογλου, 2011).

2.3. Ο ρόλος του/ της Νηπιαγωγού

Με τον όρο «νηπιαγωγός» εννοούμε τον επαγγελματία εκπαιδευτικό, του οποίου κύριο έργο είναι η αγωγή, η μόρφωση και γενικά η εκπαίδευση, η παιδεία των παιδιών προσχολικής ηλικίας (Κιτσαράς, 1991). Ο/Η νηπιαγωγός είναι ένα σημαντικό πρόσωπο μέσα στο σχολείο για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011). Σήμερα η εκπαιδευτικός δεν έχει ως στόχο την απλή μετάδοση της γνώσης, αλλά τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος κατάλληλου για ενεργή συμμετοχή και αλληλεπίδραση με τα παιδιά της τάξης (Ναούμ & Παπαμιχαήλ, 2006). Με άλλα λόγια, από μεταδότρια γνώσεων μετατρέπεται σε συνεργάτιδα των παιδιών στο «ταξίδι» τους προς τη μάθηση, αναλαμβάνοντας έναν ενεργητικό και συνάμα πολύπλοκο ρόλο (Ντολιοπούλου, 2005). «Δουλειά μας είναι να βοηθήσουμε τα παιδιά να επικοινωνήσουν με τον κόσμο, αναπτύσσοντας όλο το δυναμικό τους, όλες τους τις δυνάμεις και όλους τους τρόπους έκφρασης, υποσκελίζοντας όλα τα πιθανά εμπόδια», αναφέρει ο Loris Malaguzzi (1987, σελ.24), προσδιορίζοντας το ρόλο της εκπαιδευτικού στο νηπιαγωγείο.

Για να ανταποκριθούν όμως οι νηπιαγωγοί στο ρόλο τους δεν αρκεί να έχουν μόνο καλή πρόθεση. Είναι απαραίτητο να γνωρίζουν πώς αναπτύσσονται τα παιδιά, πώς μαθαίνουν (Pascucci, 2004) και ποιες είναι οι γενικές ανάγκες τους των νηπίων και τις ειδικές ανάγκες κάθε παιδιού ξεχωριστά, ώστε να βοηθήσει αποτελεσματικά στο ξεπέραςμα και την ικανοποίηση αυτών των αναγκών (Κιτσαράς, 1991). Έτσι, ρόλος της εκπαιδευτικού είναι να οδηγεί και να κατευθύνει τα νήπια στις δραστηριότητες και τις ενασχολήσεις τους, λαμβάνοντας υπόψη τους τις ιδιαίτερες ψυχοκινητικές και δημιουργικές ανάγκες και την ατομική προσωπικότητα κάθε νηπίου ξεχωριστά, μέσα σε ένα κλίμα αμοιβαίου σεβασμού και παιδαγωγικής σχέσης (Κιτσαράς, 1991).

Η νηπιαγωγός είναι η ψυχή του νηπιαγωγείου και είναι υπεύθυνη για τη διοργάνωση της σχολικής ζωής των παιδιών, βοηθώντας τα να κερδίσουν το παιχνίδι της γνώσης και της ένταξης τους στην μετέπειτα κοινωνία (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011). Είναι εκείνο το μέλος της ομάδας που έχει το ρόλο του συντονιστή στη μαθησιακή διαδικασία. Κατέχει λοιπόν το ρόλο του βοηθού, εμπυχωτή, συνεργάτη και καθοδηγητή στην ανακάλυψη και την απόκτηση της γνώσης (Χρυσafiίδης, 2003). Προκειμένου να πετύχει όμως το ρόλο της, οφείλει να δημιουργήσει μια ατμόσφαιρα συνεννόησης, επαφής, καλής θέλησης και επικοινωνίας με τα παιδιά, δηλαδή με άλλα λόγια να διατηρεί ένα ευχάριστο και ήρεμο κλίμα μέσα στην τάξη (Rambert, 1946). Θα πρέπει επίσης, να ακούει με προσοχή τα μηνύματα και τις σκέψεις των παιδιών, έτσι ώστε όλα αυτά να διευκολύνουν το σχεδιασμό και την πορεία της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011). Αξιοποιώντας τα βιώματα και τις γνώσεις των παιδιών εξασφαλίζει τη συμμετοχή όλων των παιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Στον ρόλο του εκπαιδευτικού εντάσσεται επίσης, η παρότρυνση της αυτενέργειας και της αυθόρμητης δημιουργικής έκφρασης των παιδιών, καθώς και η ανάπτυξη πνευματικών ικανοτήτων τους και η προαγωγή της γλωσσικής τους ανάπτυξης (Κιτσαράς, 2004). Είναι ο οργανωτής της εκπαιδευτικής αλληλεπίδρασης στην τάξη, σε επίπεδο ατόμων ή ομάδων και είναι αρμόδιος για την οργάνωση του παιδαγωγικού υλικού, το οποίο θα χρησιμοποιούν τα νήπια όταν ερευνούν την τάξη τους (Γερμανός, 2006).

Έχοντας τον κεντρικό άξονα γύρω από τον οποίο περιστρέφονται όλες οι δραστηριότητες, κινεί όλες τις διαδικαστικές λειτουργίες του νηπιαγωγείου με βάση την παιδαγωγική, ψυχολογική, διδακτική και επιστημονική κατάρτιση που κατέχει αλλά και την προσωπικότητά του (Κιτσαράς, 1989). Από τη μια μεριά, έχει υποχρέωση να δημιουργεί συνεχώς ευκαιρίες παιχνιδιού, προσφέροντας στα νήπια κατάλληλα υλικά και χώρους, και να

δημιουργεί συνθήκες κατάλληλες για παιχνίδι (Κόφφας, 1989). Από την άλλη, στις βασικότερες υποχρεώσεις του ανήκει η οργάνωση και ο προγραμματισμός όλων των εργασιών του νηπιαγωγείου (Κιτσαράς, 2001). Μέσα από τις γωνιές της τάξης πρέπει να παρέχει διάφορα ερεθίσματα στα παιδιά που θα δημιουργούν καταστάσεις προβληματισμού και θα συμβάλλουν στην καλλιέργεια της σκέψης, της φαντασίας και της δημιουργικότητάς τους (Ντολιοπούλου, 2000).

Η νηπιαγωγός λειτουργεί ως πρότυπο συμπεριφοράς και μίμησης για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας, όπου το νήπιο καλείται να οικοδομήσει μαζί της συναισθηματικές σχέσεις και να μιμηθεί τη συμπεριφορά της (Ζαχαρενάκης, 1985). Επηρεάζει τα παιδιά περισσότερο με τον τρόπο που λειτουργεί η ίδια παρά με αυτό που «διδάσκει». Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να προσέχει τη συμπεριφορά της, τον τρόπο που επικοινωνεί και διαχειρίζεται δυσκολίες, καταστάσεις και σχέσεις γιατί τα παιδιά μαθαίνουν καθώς την παρατηρούν (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011), καθώς επίσης να υπάρχει συμφωνία των λόγων και των πράξεών του (Κιτσαράς, 2001).

Η εκπαιδευτικός μπορεί μέσω της φωνής της να προσελκύσει τους μικρούς μαθητές της. Πιο συγκεκριμένα, όπως αναφέρει ο Αναγνωστόπουλος (1994), σημαντικό ρόλο παίζει το ηχητικό κομμάτι της φωνής ενός εκπαιδευτικού, δηλαδή ο τόνος, ο χρωματισμός, η ποιότητα και η ένταση της φωνής. Επίσης, αναφέρει πως ο χρωματισμός στην φωνή είναι βασικό στοιχείο της σωστής ανάγνωσης και αφήγησης και εξαρτάται από ηχητικές διακυμάνσεις της φωνής.

Άλλο ένα χαρακτηριστικό στο ρόλο του εκπαιδευτικού, είναι ότι λειτουργεί ως διαμεσολαβητής στην προσπάθεια του παιδιού να εκφρασθεί, να επικοινωνήσει και να ανταποκριθεί στα διάφορα ερεθίσματα. Αφήνει τα παιδιά να πάρουν μόνα τους αποφάσεις, να αυτενεργήσουν, να επιλύσουν προβλήματα. Τα παρατηρεί και λειτουργεί ως συνοδός στην ατομική τους πορεία, ακούγοντάς τα, καθρεφτίζοντας η σκέψη και τα συναισθήματά τους και ενθαρρύνοντάς τα στην αναζήτηση λύσεων. Δεν επιβάλλει ποτέ τη γνώμη του, αλλά αντίθετα προτείνει λύσεις και δίνει τις κατάλληλες πληροφορίες όταν του ζητηθούν (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011).

Συνοψίζοντας ο ρόλος της νηπιαγωγού είναι πολύπλευρος, ποικίλος και ιδιόμορφος και το έργο της στο χώρο του νηπιαγωγείου είναι δύσκολο και συνάμα σημαντικό, στη διαμόρφωση του οποίου συμβάλλουν πολλοί παράγοντες που διαγράφουν τη συμπεριφορά του νηπιαγωγείου. Έτσι, «η παιδαγωγική προσωπικότητα της νηπιαγωγού θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από πλήρη κατάρτιση και παιδαγωγικές δεξιότητες, αγάπη για το παιδί, συνεργατικότητα, ευσυνειδησία,

υπομονή και πριν από όλα θέληση και ζήλο για διαπαιδαγώγηση και εργασία, πίστη και ψυχή στο έργο του (Κιτσαράς, 2001).

2.4. Τα χαρακτηριστικά του παιδιού

Η νηπιαγωγός για να είναι σε θέση να μπορεί να εφαρμόσει ορθά και με επιτυχία τις παιδευτικές διαδικασίες, θα πρέπει να γνωρίζει καλά τον ψυχικό κόσμο του παιδιού, τη λειτουργία της ψυχής του και γενικά τους νόμους της πνευματικής και ψυχικής του εξέλιξης (Κιτσαράς, 1991). Επίσης, πρέπει να γνωρίζει τις φυσικές και ψυχικές ανάγκες, που ρυθμίζουν τα στάδια και την πορεία της σωματικής και ψυχικής εξέλιξης του νηπίου, το οποίο εισέρχεται στο νηπιαγωγείο (Κιτσαράς, 2004). Για το λόγο αυτό, ακολουθεί μια σύντομη αναφορά στα γενικότερα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των παιδιών προσχολικής ηλικίας καθώς και στις ανάγκες τους.

Μετά το στάδιο της βρεφικής ηλικίας, που διαρκεί από τη γέννηση μέχρι τον 15^ο μήνα και το στάδιο της πρώτης παιδικής ηλικίας, ακολουθεί το τρίτο στάδιο της προσχολικής ηλικίας. Η προσχολική ηλικία είναι η περίοδος από το τέλος του 3^{ου} έτους της ηλικίας μέχρι τη φοίτηση του παιδιού στο σχολείο και αποτελεί ένα σημαντικό στάδιο για την ανάπτυξη του μικρού παιδιού καθώς και τη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους (Κιτσαράς, 1991). Είναι η ηλικία της συνειδητοποίησης του «Εγώ» και της κατάκτησης της κινητικής ανάπτυξης με ευχέρεια στις κινήσεις. Το νήπιο αποκτά σωματική σταθερότητα και ελέγχει τη γενική και λεπτή κινητικότητά του (λεπτές κινήσεις). Οι κινήσεις του γίνονται ολοένα και πιο αυτόματες, μηχανικές και σκόπιμες (Κιτσαράς, 2004). Στην ηλικία αυτή το παιδί είναι ιδιαίτερα εύπλαστο με μεγάλη πλαστικότητα στις συμπεριφορές του και δεκτικότητα. Οι επιδράσεις στη νηπιακή ηλικία θεωρούνται καταλυτικές, επειδή η συγκρότηση της προσωπικότητας συντελείται κυρίως σε αυτή (Κιτσαράς, 2004).

Μέχρι την ηλικία των τριών ετών, «το παιδί δεν έχει συνειδητοποιήσει το ρόλο του φύλου του, γι' αυτό και πολλές φορές βλέπουμε το ίδιο παιδί να παίζει με ένα πιστόλι ή με μια κούκλα» (Κιτσαράς, 2004, σελ. 107). Όσον αφορά τον τομέα των συναισθημάτων και των εκδηλώσεων, το νήπιο νιώθει και αναμένει συμπάθεια από τους άλλους. Ο Φράγκος (1983) υποστηρίζει πως «το παιδί προσηλώνεται πρώτα στα πρόσωπα και ύστερα... αρχίζει να δημιουργεί επικοινωνία με τον κόσμο των πραγμάτων» (σ. 86).

Άλλο ένα χαρακτηριστικό της προσχολικής ηλικίας είναι η αφύπνιση της φυσικής περιέργειας του παιδιού, που αποτελεί ένδειξη σχολικής κοινωνικοποίησης. Είναι η ηλικία της φαντασίας, η οποία μαζί με την περιέργεια του παιδιού, συντελούν στην συνεχή υποβολή ερωτήσεων (Κιτσαράς, 2004). Οι ερωτήσεις του παιδιού φανερώνουν μια αρχή σκέψης και αμφιβολίας σε ότι βλέπει, ακούει, σε ότι το νήπιο σκέφτεται και φαντάζεται. Η φαντασία σε συνδυασμό με την τάση για μίμηση, οδηγεί το μικρό παιδί να ασχολείται με μιμητικά παιχνίδια. Υποδύεται διάφορους ρόλους και προσπαθεί με διάφορα παιχνίδια να ταυτιστεί με πρόσωπα του περιγυρού του, να υποδυθεί με αυτά και να εξισωθεί μαζί τους. Γι' αυτό το κοριτσάκι, παίζοντας με την κούκλα του, μιμείται τη μητέρα του. Επιδοκιμάζει ή αποδοκιμάζει ορισμένες ενέργειές της χαϊδεύοντας ή μαλώνοντας την κούκλα του (Κιτσαράς, 2004). Ο ανιμισμός επικρατεί σε αυτή την ηλικία και αποτελεί κύριο γνώρισμα της φαντασίας του παιδιού. Τα νήπια πολύ συχνά αποδίδουν ανθρώπινα χαρακτηριστικά σε άψυχα αντικείμενα, δίνοντάς τους για παράδειγμα φωνή, συναισθήματα χαράς, φόβου, πόνου και τα λοιπά. Με άλλα λόγια, όπως υποστηρίζει ο Κρασανάκης (1992) «το νήπιο αποδίδει στα πράγματα ιδιότητες όμοιες με αυτές που το ίδιο προοδευτικά κατακτά» (σ. 105).

Όσον αφορά τις ανάγκες του παιδιού, αυτές είναι πολυάριθμες. Πρωταρχική όμως ανάγκη του νηπίου είναι η κίνηση και δράση με απώτερο σκοπό την κινητική του ωρίμανση και την ανάπτυξη των κινητικών του δεξιοτήτων, αποκτώντας καλύτερο συντονισμό (Κιτσαράς, 2004). Όχι μικρότερης σημασίας αποτελεί η ανάγκη του νηπίου για έκφραση και δημιουργικότητα με την κατάλληλη παροχή ευκαιριών και δυνατοτήτων για ανάπτυξη της έκφρασης. Επιπροσθέτως, εμφανίζεται η ανάγκη της ανεξαρτητοποίησης και αυτονομίας του νηπίου στο χώρο του νηπιαγωγείου, μιας και αυτό είναι εξαρτημένο από το οικογενειακό του περιβάλλον. Η αυτονομία στην εκπαίδευση αποτελεί μια νέα εκπαιδευτική θέση, κατά την οποία το παιδί θεωρείται δημιουργός της ωρίμανσής του (Κιτσαράς, 2004).

Συνοψίζοντας, θα μπορούσε να αναφερθεί ένας ολόκληρος κατάλογος από βασικές ανάγκες των παιδιών, όπως: ασφάλειας, προσοχής, κατάλληλου παιχνιδιού, συναισθηματικής βοήθειας, εξασφάλισης χώρου για αυτοπραγμάτωση, αναγνώρισης, παρότρυνση για μάθηση και εμπλοκή σε δραστηριότητες, τρυφερότητα, αγάπη και τα λοιπά.

2.5. Το Περιβάλλον και οι χώροι αγωγής

Η αγωγή καθιστά ως χώρους αγωγής όλους τους χώρους εκείνους με τους οποίους το παιδί έρχεται σε επαφή στον καθημερινό του χρόνο (Μπότσογλου, 2011). Το σχολικό

περιβάλλον, όπως ειπώθηκε και παραπάνω, έχει ιδιαίτερη παιδαγωγική σημασία, καθώς κάνει τα παιδιά να νιώθουν άνετα, ευχάριστα και επηρεάζει σημαντικά τη σχέση που αναπτύσσουν μεταξύ τους αλλά και με την εκπαιδευτικό (Δαφέρμου, κ.α., 2007). Το περιβάλλον του νηπιαγωγείου, ως συντελεστής της αγωγής, μετατρέπεται σε μια «σιωπηλή μορφή διδασκαλίας», σε ένα πολύτιμο όργανο στα χέρια του παιδαγωγού (Ντολιοπούλου, 2000).

Οι παιδαγωγοί στο Reggio Emilia (1996) αναφέρονται στο χώρο σαν το «δοχείο» το οποίο επιτρέπει την κοινωνική αλληλεπίδραση, την εξερεύνηση στη μάθηση. Ακόμη, αντιμετωπίζουν το χώρο σαν να εκπέμπει ένα εκπαιδευτικό περιεχόμενο, σαν να περιέχει παιδαγωγικά μηνύματα και να είναι γεμάτος με ερεθίσματα για την απόκτηση αμοιβαίων εμπειριών (Ναούμ & Παπαμιχαήλ, 2006).

Στόχος λοιπόν για ένα οργανωμένο περιβάλλον μάθησης, όπως αυτό του νηπιαγωγείου, θα πρέπει να είναι ένας χώρος ελκυστικός και συνάμα ασφαλής για τα παιδιά, προωθώντας την αυτονομία τους και τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες που υποστηρίζουν τη φυσική, νοητική και κοινωνική τους ανάπτυξη (Δαφέρμου, κ.α., 2007). Όταν υπάρχει ένας σωστά οργανωμένος χώρος, είναι σαν να υπάρχει ακόμη ένας δάσκαλος. Ο Loris Malaguzzi (1996, σελ. 17) τονίζει ότι «το περιβάλλον πρέπει να λειτουργεί σαν ένα είδους “ενυδρείου”, το οποίο θα αντανakλά τις ιδέες, τις στάσεις και την κουλτούρα των ανθρώπων που ζουν μέσα σε αυτό».

Ο χώρος είναι η υλική βάση μιας σύνθετης διαδικασίας αγωγής και μάθησης, η οποία συνδέει το υποκείμενο με το ευρύτερο περιβάλλον και οι πληροφορίες που προσφέρει ο χώρος αποτελούν ερεθίσματα μάθησης. Επίσης, προσφέρει δυνατότητες για αλληλεπίδραση και ενεργητική μάθηση, ώστε το παιδί να εκφράζεται με διάφορους τρόπους και να δέχεται με κριτικό τρόπο τα ερεθίσματα που του παρέχονται (Γερμανός, 2006).

Ο σχολικός χώρος περιλαμβάνει τον εξωτερικό και τον εσωτερικό χώρο του σχολείου. Όσον αφορά τον πρώτο, τα παιδιά έξω από την τάξη έχουν την ευκαιρία να κινούνται πιο ελεύθερα και να αποκτούν συνήθειες φυσικής άσκησης. Για το λόγο αυτό, σημαντικό είναι ο εξωτερικός χώρος να παρέχει τη δυνατότητα να είναι πρωτίστως ασφαλής και στη συνέχεια ευρύχωρος, ευχάριστος και με τις κατάλληλες υλικοτεχνικές υποδομές που θα καλλιεργήσει τη φαντασία και τη δημιουργικότητα των παιδιών (Δαφέρμου, κ.α., 2007).

Το εκπαιδευτικό υλικό θεωρείται ως ένας πολύτιμος συνεργάτης του δασκάλου, ενώ η ορθή χρήση και αποτελεσματικότητά του οργανώνεται σε επιμέρους χώρους, ο καθένας από τους οποίους είναι προσαρμοσμένος σε συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς στόχους ερεθισμάτων και δυνατοτήτων (Μαγουλιώτης & Αλεξανδρίδου, 2012).

Ο εσωτερικός χώρος της κάθε τάξης του Νηπιαγωγείου διαμορφώνεται σε επιμέρους χώρους, σε περιοχές διαφορετικών ενδιαφερόντων, τις λεγόμενες «γωνιές». Πρόκειται για χώρους απλούς που ο καθένας έχει ένα συγκεκριμένο θέμα λειτουργίας και είναι εξοπλισμένος με κατάλληλο παιδαγωγικό υλικό (Γερμανός, 2002). Επίσης, σε άλλη έρευνα ο Γερμανός (2006) διαχωρίζει τα χαρακτηριστικά της κάθε ενότητας χώρου: στις γωνιές, στους σταθμούς μάθησης, στις περιοχές δραστηριοτήτων και στις περιοχές λειτουργίας ομάδων. Οι γωνιές, όπως υποστηρίζει ο Πανταζής (2002), χωρίζονται μεταξύ τους με μετακινούμενα έπιπλα, τα οποία εάν χρειαστεί μετακινούνται εύκολα και ελευθερώνουν το χώρο. Υπάρχουν γωνιές που λειτουργούν σε όλη τη διάρκεια του χρόνου και άλλες που αναπροσαρμόζονται για να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται κάθε φορά (Δαφέρμου, κ.α., 2007).

Οι γωνιές που λειτουργούν σε όλη τη διάρκεια του χρόνου συνήθως περιλαμβάνουν τις ακόλουθες:

α. Η γωνιά της συζήτησης ή η «γωνιά της παρεούλας»: είναι εξοπλισμένη με καρέκλες ή μαξιλαράκια για την ολομέλεια της τάξης, αφίσες και πίνακες αναφοράς,

β. Η γωνιά της βιβλιοθήκης: είναι εξοπλισμένη με ράφια προσαρμοσμένα στον τοίχο στο ύψος των παιδιών, διάφορων ειδών έντυπο υλικό, όπως για παράδειγμα βιβλία, παραμύθια, περιοδικά, εφημερίδες, διαφημιστικά φυλλάδια και τα λοιπά,

γ. Η γωνιά του οικοδομικού υλικού: που περιέχει πλαστικά και ξύλινα τουβλάκια που επιτρέπουν διάφορες κατασκευές από τα νήπια,

δ. Η γωνιά των εικαστικών: περιλαμβάνει ράφια, καβαλέτο και διάφορα είδη μπογιών, όπως για παράδειγμα: μαρκαδόρους, κραγιόν, δαχτυλομπογιές, τέμπερες. Επίσης, απαρτίζεται από πινέλα, ψαλίδια, κόλλες, πλαστελίνη, πηλό, υλικά από τη φύση (όπως πετραδάκια, φύλλα, σπόρους), υλικά από τη ραπτική (όπως υφάσματα, κλωστές, χάντρες, κ.α.), υλικά που προέρχονται από το χώρο της κουζίνας (όπως οδοντογλυφίδες, χαρτοσακούλες, πιατάκια πλαστικά, κ.α.) καθώς επίσης και πλαστικές ποδιές ή μεγάλες μαύρες σακούλες για να μην λερώνονται τα παιδιά.

ε. Η γωνιά του κουκλόσπιτου: που απαρτίζεται από κούκλες, κουζινικά, ντουλάπια και συρτάρια πιατικών και ρούχων και οτιδήποτε άλλο μπορεί να συμβάλει στη λειτουργία ενός σπιτικού μικρόκοσμου. Επίσης, σύμφωνα με την Τάφα (2001), μπορεί να υπάρχουν βιβλία συνταγών μαγειρικής, τηλεφωνικοί κατάλογοι, προγράμματα τηλεόρασης και περιοδικά. Σύμφωνα με τον James (2001), το κουκλόσπιτο είναι ένας χώρος εκπαίδευσης, μέσα στον οποίο

τα παιδιά θα μπορούν να κοινωνικοποιηθούν, ένας χώρος προετοιμασίας για τη μελλοντική ζωή τους, όπου γίνονται παιχνίδια δοκιμής, για τα πραγματικά γεγονότα (Dalley & Case, 1995).

στ. Η γωνιά της δραματοποίησης: είναι εξοπλισμένη με διάφορα υλικά ή αντικείμενα που επιτρέπουν μεταμφιέσεις με φαντασία (όπως για παράδειγμα περούκες, υφάσματα, καπέλα, τσάντες, παπούτσια και τα λοιπά), σκηνή κουκλοθεάτρου, κούκλες για κουκλοθέατρο και ένα μεγάλο καθρέφτη. Το υλικό των μεταμφιέσεων μπορεί να ανανεώνεται κατά διαστήματα σε συνεργασία με τους γονείς για να κρατά το ενδιαφέρον των παιδιών αμείωτο.

Οι γωνιές ενοποιούν τη μάθηση με τον καλύτερο τρόπο και επιτρέπουν να αναπτυχθεί ένα πρόγραμμα που σέβεται τις δυνατότητες και τον προσωπικό ρυθμό του κάθε παιδιού. Σύμφωνα με την Isbell (1995), για να λειτουργεί καλά μια γωνιά, θα πρέπει να αποτελείται από 4 έως 6 παιδιά. Υπάρχουν όμως γωνιές που απαιτούν μικρότερο αριθμό παιδιών, όπως για παράδειγμα αυτή του οικοδομικού υλικού, καθώς οι κατασκευές απαιτούν αρκετό χώρο και οι αποφάσεις για την οικοδόμηση είναι δύσκολο να ληφθούν από πολλά παιδιά. Τα παιδιά επιλέγουν να δουλέψουν ατομικά ή και σε συνεργασία με κάποιο φίλο τους ή κάποιο μέλος της ομάδας (Δαφέρμου, κ.α., 2007).

Τα παιδιά χρειάζονται αρκετό χρόνο για να αναπτύξουν το παιχνίδι τους στις γωνιές, καθώς απαιτείται χρόνος για να διαλέξουν τα υλικά, να βρουν ρόλους, να συζητήσουν, να διαπραγματευτούν και να βάλουν σε εφαρμογή αυτό που σκέφτηκαν. Η νηπιαγωγός κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού τους, διαμορφώνει τις προϋποθέσεις ώστε να τροφοδοτείται το ενδιαφέρον των παιδιών και τα αφήνει να έχουν τον έλεγχο της κατάστασης (Δαφέρμου, κ.α., 2007).

2.6. Η Εκπαίδευση και τα μέσα αγωγής

Η διδασκαλία για να πετύχει το σκοπό της, έχει ανάγκη από ορισμένα μέσα, τα οποία χρησιμοποιούμενα από την εκπαιδευτικό, υποβοηθούν στην διεξαγωγή της. Όπως υποστηρίζει ο Κιτσαράς (2004), «όσο περισσότερα και καταλληλότερα μέσα χρησιμοποιούνται κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, τόσο επιτυχέστερη και πληρέστερη είναι η μάθηση των παιδιών» (σελ. 192).

Ως «μέσο αγωγής» ορίζεται στην παιδαγωγική ορολογία όλες οι παιδευτικές ενέργειες, οι οποίες χρησιμοποιούνται από την εκπαιδευτικό για την αρμονική, σωματική και ψυχοπνευματική ανάπτυξη και συμπεριφορά της συμπεριφοράς του νηπίου και γενικότερα τη

διαπαιδαγώγησή του (Κιτσαράς, 2001). Με άλλα λόγια, πρόκειται για μια ποικιλία υλικών αντικειμένων που διευκολύνουν στη διδασκαλία, καθώς συντελούν στην πληρέστερη κατανόηση της γνώσης από τη μεριά του παιδιού – μαθητή και αποβλέπουν στην επίτευξη των σκοπών της αγωγής. Τα μέσα αγωγής δεν υποκαθιστούν το ρόλο και το έργο της εκπαιδευτικού, αλλά αντίθετα το υποβοηθούν (Κιτσαράς, 2004).

Η παιδαγωγική αξία κάθε παιδαγωγικού μέσου δεν μπορεί να προκαθοριστεί, επειδή η επιτυχία του εξαρτάται και από τον τρόπο και την ορθή χρήση του από την παιδαγωγό. Από το μέρος της εκπαιδευτικού απαιτείται σωστός προγραμματισμός, προσεγμένη επιλογή καθώς και η σωστή χρήση τους (Κιτσαράς, 2001). Βασική προϋπόθεση για μια επιτυχημένη διδασκαλία είναι η χρήση κατάλληλων εποπτικών μέσων, εποπτείας, δηλαδή οπτικής αναπαράστασης ενός αντικειμένου, η οποία βοηθά τα παιδιά μέσω των αισθήσεών τους να αντιληφθούν και να κατανοήσουν καλύτερα την πληροφορία που τους δίνεται (Κιτσαράς, 2004). Τα μέσα αγωγής και διδασκαλίας είναι απαραίτητα για τα μικρά παιδιά, των οποίων η αφηρημένη σκέψη είναι περιορισμένη έως ανύπαρκτη και έτσι τα οπτικοακουστικά μέσα είναι αναντικατάστατα (Κιτσαράς, 2004).

Στα μέσα αγωγής υπάγονται όλα τα διδακτικά μέσα, τα οποία αυξάνουν την αποτελεσματικότητα του μαθήματος. Ο Κιτσαράς (2004) διακρίνει τα μέσα αγωγής στα φυσικά μέσα, τα οποία προέρχονται από το φυσικό περιβάλλον και στα τεχνητά, τα οποία μας τα παρέχει ο πολιτισμός. Ωστόσο, από μια άλλη σκοπιά, τα χωρίζει σε δύο είδη: στα άμεσα μέσα αγωγής, που είναι τα ίδια τα αντικείμενα και στα έμμεσα μέσα αγωγής, στα οποία κατατάσσονται οι διάφορες απεικονίσεις και απομιμήσεις των αντικειμένων. Ο Becker (1987) χωρίζει τα μέσα διδασκαλίας κάνοντας μια άλλη διάκριση. Πιο συγκεκριμένα, τα κατηγοριοποιεί σε: α) συμβολικά μέσα, δηλαδή το έντυπο υλικό, όπως για παράδειγμα βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες, παραμύθια, εικονογραφημένα βιβλία και τα λοιπά, β) σε οπτικά μέσα, όπως δηλαδή εικόνες, σχεδιαγράμματα, διαφάνειες και λοιπά, γ) σε ακουστικά μέσα, για παράδειγμα ραδιόφωνο και κασετόφωνο, δ) σε οπτικοακουστικά μέσα, όπως η τηλεόραση, το βίντεο και ο ηλεκτρονικός υπολογιστής ε) σε πραγματικά αντικείμενα, όπως φυτά, ζώα, λουλούδια και τα λοιπά, στ) σε μέσα απαραίτητα στην εργασία, όπως εργαλεία, συσκευές και λοιπά και τέλος ζ) σε καταναλωτικά υλικά, όπως για παράδειγμα τη γραφική ύλη.

Στα πλεονεκτήματα των μέσων διδασκαλίας υπάγεται το γεγονός ότι συντελούν στη συγκέντρωση της προσοχής και του ενδιαφέροντος των μαθητών με τη χρήση ποικίλων ερεθισμάτων. Επίσης, καθιστούν τη διδασκαλία πιο κατανοητή βοηθώντας σημαντικά στην

κατανόηση δύσκολων εννοιών και ιδεών (Becker, 1987). Τα μέσα διδασκαλίας όμως δεν παίζουν τον ίδιο ρόλο για όλα τα παιδιά, καθώς η επίδρασή τους στην διατήρηση των πληροφοριών εξαρτάται από αρκετούς παράγοντες. Για το λόγο αυτό, κρίνεται αναγκαίο η εκπαιδευτικός να λαμβάνει υπόψη της τόσο τις ατομικές, όσο και τις ηλικιακές διαφορές μεταξύ των παιδιών της τάξης της (Κιτσαράς, 2004).

2.7. Το παραμύθι ως δραστηριότητα

Το παραμύθι ως διδακτικό υλικό υποστηρίχθηκε ενθέρμως από τους παιδαγωγούς για την παιδαγωγική του σημασία, την ουσιαστική συμβολή του στη γλωσσική και γνωσιακή εξέλιξη του παιδιού καθώς και την ηθικοπλαστική επίδραση και ψυχαγωγία του (Αναγνωστόπουλος, 1997). Ο Δ. Λουκάτος (1957) σημειώνει ότι το ελληνικό παραμύθι «έχει πάντα μέσα του μια διάθεση για διδασκαλία». Ο Ελβετός παραμυθολόγος Max Lüthi (1971), σημειώνει «Το παραμύθι είναι εν μέρει ψυχαγωγία, εν μέρει παιδαγωγία, στην ολότητά του όμως είναι ένας καθρέπτης της ανθρώπινης ύπαρξης και των δυνατοτήτων των ανθρώπων». Στο σύγχρονο νηπιαγωγείο το παραμύθι μπορεί να αποτελέσει το κέντρο και την αφετηρία για πολλές δραστηριότητες, που υπηρετούν ανάλογους στόχους και μαθησιακούς σκοπούς (Βασιλειάδου, 1998). Ο Αναγνωστόπουλος (1997) αναφέρει χαρακτηριστικά πως «το παραμύθι είναι ζωή, κίνηση, δημιουργία και είναι εντελώς αδύνατο οι εκπαιδευτικοί να το αγνοούν (σελ. 232).

Τα παραμύθια εκείνα τα οποία είναι κατάλληλα για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας, σύμφωνα με τον Αναγνωστόπουλο (1997), είναι τα παραμύθια στα οποία πρωταγωνιστούν ήρωες ζώα ή ζώα μαζί με παιδιά. Επίσης ο Αναγνωστόπουλος (1994) υποστηρίζει πως «τα παραμυθάκια που είναι απλά, απαλλαγμένα από βαρβαρότητες κι έχουν πρωταγωνιστές ζώα και πουλιά, αρέσουν πιο πολύ στα παιδιά» (σελ. 138). Κατά την ανάγνωση παραμυθιών, υποστηρίζει ο Αναγνωστόπουλος (1997) πως πρέπει να γίνεται χωρίς διακοπές από τη νηπιαγωγό, με κατάλληλο χρώμα στη φωνή, με ρυθμό και τόνο φωνής υποβλητικό. Καλό είναι η νηπιαγωγός να ανασηκώνει το βλέμμα της προς τα παιδιά και να τα παρακολουθεί.

2.8. Η κούκλα ως μέσο αγωγής

Οι κούκλες μπορούν να αποτελέσουν ένα εξαιρετικό διδακτικό εργαλείο και να ενταχθούν δημιουργικά στο σχολικό πρόγραμμα και την εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς μέσω της κούκλας τα παιδιά μπορούν να αναπτυχθούν κοινωνικά, γλωσσικά, συναισθηματικά και γνωστικά. Όπως ειπώθηκε και παραπάνω, η μάθηση μέσω του παιχνιδιού είναι σημαντική για την εκπαίδευση των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Οι κούκλες μιας και αποτελούν παιχνίδι για τα παιδιά, μπορούν να λειτουργήσουν ως δημιουργικό παιχνίδι για αυτά και να καλλιεργήσουν τη φαντασία τους (Rangarajan, 2011).

Σύμφωνα με τον Peyton (2009), οι κούκλες έχουν τη δυνατότητα να είναι πολύ αποτελεσματικές στο να λειτουργήσουν ως κίνητρο στη μάθηση των παιδιών αλλάζοντας την ενέργεια και τη νοοτροπία μέσα στην τάξη, καθώς διασχίζουν το μύθο και τη μαγεία φέρνοντας τα παιδιά πρόσωπο με πρόσωπο με το φανταστικό κόσμο της μάθησης. Η κούκλα αποτελεί ένα εκπαιδευτικό εργαλείο που επιτρέπει την ταυτόχρονη εκπαίδευση και ψυχαγωγία στα παιδιά προσχολικής ηλικίας. Ακόμη ο Peyton, ως υποστηρικτής της Κούκλας ως διδακτικού μέσου, αναφέρει πως οι Κούκλες είναι μια διαδραστική επικοινωνία διευκολύνοντας σε μεγάλο βαθμό τη μάθηση των παιδιών.

Η Dempsey (1997) υποστηρίζει χαρακτηριστικά πως «μια Κούκλα στην τάξη είναι σαν μια ομαδική διδασκαλία. Στα μικρά παιδιά αρέσει η αλλαγή της ποικιλίας και του ρυθμού που προέρχεται από τη χρήση της προκειμένου να εισάγει κάποιο θέμα ή να βοηθήσει στην επίλυση συγκρούσεων στην τάξη. Έχει τη δυνατότητα να λειτουργήσει ως “σπίθα” που παρακινεί τους μαθητές στην ενεργή συμμετοχή τους με το να τους προσελκύει την προσοχή σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι μπορεί ένας “απλός εκπαιδευτικός”». Αυτό συμβαίνει καθώς αυτές δημιουργούν μια ψευδαίσθηση ζωής μαγεύοντας τα παιδιά με το ζωντάνεμά τους.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, οι κούκλες επιδρούν θετικά σε διάφορους τομείς της ανάπτυξης των παιδιών. Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά το γλωσσικό και επικοινωνιακό μέρος της ανάπτυξής τους, παρατηρείται πως αυτές ενθαρρύνουν τα παιδιά προσχολικής ηλικίας να μιλήσουν και να εκφραστούν (Arditi, 2005). Επίσης, όπως υποστηρίζει ο Babette (2008), οι κούκλες συμβάλλουν στην ικανότητα των παιδιών να σκεφτούν κριτικά. Πιο συγκεκριμένα, «η κούκλα τα ενθαρρύνει να συλλογιστούν κριτικά για όσα έχουν ακούσει από αυτήν και από τους συμμαθητές τους και στη συνέχεια χρησιμοποιούν τη γλώσσα για να οικοδομήσουν τις σκέψεις τους» (σελ. 21).

Η κούκλα έχει πολλές δυνατότητες στο χώρο της διδακτικής πράξης. Προσελκύοντας το ενδιαφέρον των παιδιών μπορεί πολύ εύκολα να αποτελέσει «πομπό πληροφοριών» για τα παιδιά. Μπορεί να αντικαταστήσει το ρόλο του εκπαιδευτικού ασκώντας μεγαλύτερη δύναμη, εξουσία, μαιευτική ικανότητα και επιρροή «προσφέροντας στο παιδί ερεθίσματα για συζήτηση διαφόρων θεμάτων (Rangarajan, 2011), που το εμπλουτίζουν τόσο ψυχοσυναισθηματικά όσο και νοητικά» (Κοντογιάννη, 1992). Επιπροσθέτως, η Fleming (1983) αναφέρει χαρακτηριστικά πως η κούκλα «δεν είναι δάσκαλος», αλλά έχοντας φανταστικά στοιχεία πάνω της, μπορεί να λειτουργήσει σαν μορφή εξουσίας για τα παιδιά με το να τους τραβά την προσοχή. Έτσι, μέσω της κούκλας επιτυγχάνεται ευκολότερη η επικοινωνία μεταξύ κούκλας- εκπαιδευτικού και παιδιών (Arditi, 2005).

Όσον αφορά το μαθησιακό κομμάτι της χρήσης κούκλας, ο εκπαιδευτικός μπορεί να την εντάξει σε πολλές δραστηριότητες ποικίλης θεματολογίας. Η κούκλα μπορεί να ενταχθεί σε θέματα που αφορά τη Γλώσσα, τα Μαθηματικά, τις Επιστήμες, το Περιβάλλον, θέματα διαφορετικότητας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης παραμυθιών, οι εκπαιδευτικοί γενικότερα λειτουργούν ως διαμεσολαβητές, δίνοντας στο παιδί χώρο και χρόνο για να ταυτιστεί συναισθηματικά με την κούκλα, να σκεφτεί, να συζητήσει μαζί της εκφράζοντας ελεύθερα τις απόψεις του και να επιλύσει τυχόν προβλήματα που αντιμετωπίζει (Babette, 2008). Η κούκλα- εκπαιδευτικός μπορεί να παρουσιάσει στα παιδιά διάφορα σενάρια, προβλήματα καθώς και ιστορίες που να αναφέρονται σε ζητήματα δικαιοσύνης, ισότητας, αδικίας κ.τ.λ. και με αυτό τον τρόπο ανοίγεται ένας κόσμος δυνατοτήτων για τα παιδιά, καθώς αυτή τα ενθαρρύνει να φανταστούν καταστάσεις και περιστάσεις που δεν έχουν βιώσει. Τα εμπλέκει συναισθηματικά και λειτουργεί ως αφορμή για να συμπάσχουν μαζί με την κούκλα σε διάφορες καταστάσεις (Κοντογιάννη, 1992). Κατά τη διάρκεια γλωσσικών δραστηριοτήτων, ο εκπαιδευτικός καθοδηγεί με κατάλληλες ερωτήσεις τα παιδιά αντλώντας σημαντικές πληροφορίες από αυτά, όπως για παράδειγμα για δυσνόητες έννοιες ή το ενδιαφέρον τους για το μάθημα (Babette, 2008).

Όσον αφορά τον τομέα των γλωσσικών δραστηριοτήτων, η Κούκλα ως επί το πλείστον χρησιμοποιείται για να ζωντανέψει την αφήγηση μιας ιστορίας ή ενός παραμυθιού κάνοντάς τα πιο αληθινά και παραστατικά (Babette, 2008). Η Κούκλα και το παραμύθι ωθούν το παιδί να βιώσει καταστάσεις στο χώρο του φανταστικού, του συμβολικού και της πραγματικότητας, τα οποία διαμορφώνουν το «είναι» του παιδιού. Πιο συγκεκριμένα, «το παιδί μεταφέρεται στον φανταστικό χώρο και ζει μια “πλαστή” πραγματικότητα που είναι ένθετη στην δική του

πραγματικότητα», καθώς ο ανιμισμός συνδέεται με το μαγικό στοιχείο (Κοντογιάννη, 1992, σελ. 111). Επίσης, κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης παραμυθιών, η κούκλα προσφέρει μια φυσική γέφυρα μεταξύ του προφορικού λόγου, της γραφής και της ανάγνωσης (Sarwar, 2011).

Ακόμη, όπως υποστηρίζουν οι Quisenberry και Willis (1972) «οι κούκλες φαίνεται να βοηθούν τα παιδιά στο να συντονίσουν τις δικές τους εμπειρίες με τη γλώσσα». Χρησιμοποιώντας τη φαντασία τους μπορούν μέσω αυτής να αλληλεπιδράσουν μεταξύ τους αλλά και με τον εκπαιδευτικό καλλιεργώντας με δημιουργικό και διασκεδαστικό τρόπο τον προφορικό τους λόγο (Antes, 2005). Έτσι λοιπόν οι κούκλες εξασκούν τον προφορικό τους λόγο, καθώς μπορούν να διαπαιδαγωγήσουν τα παιδιά μικρής ηλικίας εισάγοντας διάφορα θέματα, για τα οποία ο εκπαιδευτικός δυσκολεύεται να μιλήσει, όπως για παράδειγμα θέματα που αφορούν τον έρωτα, τη γέννηση, το σώμα και τις σεξουαλικές σχέσεις (Κοντογιάννη, 1992). Ακόμη, η κούκλα μπορεί να τους εξηγήσει έννοιες ή να τα ενθαρρύνει να αναπτύξουν διάλογο μεταξύ τους και να αναλάβουν ρόλους. Μέσω αυτής τα παιδιά παροτρύνονται να μιλήσουν για τις καθημερινές εμπειρίες τους και να εκφραστούν πιο εύκολα μέσω αυτής (Sarwar, 2011). Επιπροσθέτως, οι Taylor, Wright, Sidran και Sinclair (1996, σελ. 13-14) αναφέρουν χαρακτηριστικά πως «οι Κούκλες ερεθίζουν τη φαντασία, την πρόβλεψη, τη λογική ικανότητα και την αξιολόγηση, τα οποία αποτελούν βασικά στοιχεία για την ανάγνωση και τη γραφή». Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγει και η Sarwar (2011), που υποστηρίζει πως μέσω της κούκλας τα παιδιά αναπτύσσουν γλωσσικές δεξιότητες με κυρίαρχες τη δεξιότητα της επικοινωνίας και στη συνέχεια τη δεξιότητα της γραμματικής και της γραφής.

Σε γενικές γραμμές, ο Peyton (1996) αναφέρει πως η κούκλα έχει δυναμική λειτουργία μέσα στην τάξη εξυπηρετώντας αρκετούς μαθησιακούς σκοπούς. Καταρχάς, δημιουργεί ζεστασιά και ζωντάνια μέσα στην τάξη γεμίζοντάς την με θετική ενέργεια. Είναι σε θέση ακόμη να προωθήσει την προσωπική ταυτότητα των παιδιών, να λειτουργήσει ως αφορμή για να δημιουργήσει σχέσεις μεταξύ των παιδιών και του εκπαιδευτικού. Ακόμη καλλιεργεί την προφορική εκφραστικότητα των παιδιών, καθώς ανοίγουν το δρόμο σε μια υγιή ροή του λόγου και της ομιλίας.

Όπως ειπώθηκε και παραπάνω, οι κούκλες μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο από τα παιδιά όσο και από τους ενήλικους (Μαγουλιώτης, 2009) για διάφορους λόγους και σκοπούς. Μια κούκλα μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέσο μίμησης ή αναπαράστασης ή ακόμη και για έκφραση συναισθημάτων, επιθυμιών και αδυναμιών. Στην κούκλα προβάλλουμε άλλοτε τις επιθυμίες μας, άλλοτε εκτονώνουμε τους φόβους, τις ανησυχίες και το άγχος μας. Άλλες φορές πάλι

ταυτιζόμαστε μαζί της και γινόμαστε ένα με αυτήν (Κοντογιάννη, 1992). Στα χέρια του παιδιού η κούκλα, όπως υποστηρίζει ο Rambert (1946), υπακούει στην έμπνευση και στον ενθουσιασμό του και μετατρέπεται σε ένα ζωντανό πλάσμα.

Όσον αφορά τους ενήλικες, η χρήση της κούκλας μπορεί να γίνει καθαρά για ψυχαγωγικό σκοπό με τη μορφή του κουκλοθέατρου, αλλά μπορεί να λειτουργήσει και ως εκπαιδευτικό εργαλείο. Στην πρώτη περίπτωση, το κουκλοθέατρο αποτελεί μια πολυδιάστατη διαδικασία επικοινωνίας, έκφρασης, δράσης, ψυχαγωγίας και απόλαυσης. Σύμφωνα με την Κοντογιάννη (1992), το κουκλοθέατρο μπορεί να πάρει δύο διαστάσεις: εκείνη του θεάματος και της δραστηριότητας. Πιο συγκεκριμένα, αναφορικά με την πρώτη διάσταση, εκπαιδευτικοί, κουκλοπαίχτες, εμπυχωτές και άλλοι παιδαγωγοί δίνουν οργανωμένες παραστάσεις για τα παιδιά. Πρόκειται δηλαδή για μια κλασική παράσταση που δίνεται από επαγγελματίες εμπυχωτές ή εκπαιδευτικούς που στοχεύει στην ψυχαγωγία των θεατών – παιδιών. Στη διάσταση αυτή η διαδικασία θέλει τον πομπό, δηλαδή τον εμπυχωτή ενεργητικό μέλος, ενώ το δέκτη (δηλαδή το παιδί) παθητικό. Όσον αφορά τη δεύτερη διάσταση, το κουκλοθέατρο αποτελεί μια δραστηριότητα, η οποία μπορεί να προέρχεται ακόμη και από τα δημιουργήματα των παιδιών στο χώρο του σχολείου. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η κούκλα αντικαθιστά το ρόλο του εκπαιδευτικού στη διδακτική του πράξη και «μιλά» αντί για εκείνον. Το ζωντανεμά της προκαλεί στα παιδιά θετικά συναισθήματα και έκπληξη. Το παιδί μέσω της κούκλας πετυχαίνει την επικοινωνία, την έκφραση, την εκτόνωση καθώς και την καλύτερη γνώση του κόσμου γύρω του. Στη διάσταση αυτή ο πομπός αλλά και ο δέκτης αποκτούν ενεργητικό ρόλο κατά τη διάρκεια όλης της πορείας της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Κοντογιάννη, 1992).

Η κούκλα καθίσταται για τα παιδιά ένα πρόσωπο αγαπητό προσφέροντας πρότυπο για μίμηση. Για το λόγο αυτό, σύμφωνα με την Κοντογιάννη (1992), η κούκλα μπορεί να συντελέσει θετικά στη σχέση μεταξύ μαθητών και δασκάλου. Πολλές φορές οι κούκλες λειτουργούν ως «εξομολογητές» των παιδιών, δίνοντας στον εκπαιδευτικό τη δυνατότητα να διεισδύσει στον εσωτερικό τους κόσμο. Η κούκλα μπορεί επίσης να ακούσει τις αγωνίες των παιδιών, καθώς και τους προβληματισμούς και γενικότερα τον τρόπο που βιώνουν τις καταστάσεις. Η Rangarajan (2011) αναφέρει χαρακτηριστικά πως «τα παιδιά έλεγαν στην κούκλα- εκπαιδευτικό ό,τι δεν θα τολμούσαν ποτέ να πουν στον αληθινό τους εκπαιδευτικό».

Για τον εκπαιδευτικό της τάξης η κούκλα μπορεί να λειτουργήσει ως μέσο ψυχαγωγίας για τα παιδιά, ως εκπαιδευτικό ή διδακτικό εργαλείο καθώς και ως θεραπευτικό μέσο (Arditi, 2005). Ως κουκλοπαίκτης, ο Peyton (2009) παρατήρησε πως στις τάξεις αρκετών σχολείων οι κούκλες

χρησιμοποιήθηκαν από τα χέρια των εκπαιδευτικών και αυτές δημιούργησαν αρκετές αποδείξεις ότι αποτελούν ένα πολύ ισχυρό εργαλείο που έχει χρησιμοποιηθεί ποτέ στην τάξη. Στην πράξη παρατήρησε πως η κούκλα μπορεί να επιδράσει μετασχηματιστικά σε δύο τομείς της εκπαίδευσης: στην επικοινωνία των παιδιών και στη συμπεριφορά τους.

2.9. Η κούκλα μασκόντ της τάξης

Στο χώρο της εκπαίδευσης, μια μεγάλη κούκλα μπορεί να αγαπηθεί από όλα τα παιδιά της τάξης και να γίνει η μασκόντ της τάξης (Μαγουλιώτης, 2009). Προτού τα παιδιά ξεκινήσουν μια εικαστική δουλειά κατασκευάζοντας κούκλες με απλά και άχρηστα υλικά, θα πρέπει πρώτα, όπως υποστηρίζει η Παρούση (2000), να έρθουν σε επαφή με κούκλες. Η νηπιαγωγός είναι αυτή που θα εμφανίσει την «κούκλα της τάξης» στα παιδιά, η οποία θα παίζει μαζί τους και θα φροντίσει να καλλιεργηθεί μια καλή σχέση ανάμεσα στα παιδιά και την κούκλα. Ο Οδηγός της Νηπιαγωγού προτείνει την ύπαρξη της κούκλας της τάξης, που λειτουργεί ως βοηθός της εκπαιδευτικού έχοντας μια αυτόνομη προσωπικότητα. Η κούκλα δεν αντικαθιστά το έργο του εκπαιδευτικού, αλλά λειτουργεί περισσότερο ως αναφορά, δημιουργώντας μια ξεχωριστή σχέση με τα παιδιά (Δαφέρμου, κ.α., 2007).

Οι ερευνητές Wendy και Ytreberg (1990) προτείνουν την κούκλα ως Μασκόντ της σχολικής τάξης. Αυτή έχοντας κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά γνωρίσματα, όπως για παράδειγμα όνομα, ιδιότητα, κ.τ.λ., εξιστορεί στα παιδιά την ιστορία της προκειμένου αυτά να τη γνωρίσουν. Απαντώντας λοιπόν στο κάλεσμα της κούκλας- Μασκόντ ή στις ερωτήσεις της, τους δίνεται η δυνατότητα να αναπτύξουν ευκολότερα την επικοινωνία (Sarwar, 2011) συμμετέχοντας είτε προσωπικά, είτε ομαδικά μαζί της (Κοντογιάννη, 1992).

Η κούκλα – μασκόντ της τάξης μπορεί να έχει ανθρώπινη μορφή, που θα αποτελεί ένα «φίλο» ή «φίλη» για το παιδί ή να έχει μορφή ζώου. Ο Hunt (1982) υποστηρίζει πως τα μικρά παιδιά δέχονται εύκολα μια κούκλα και την κάνουν γρήγορα φίλη τους, εντάσσοντάς την στην ομάδα της τάξης. Η κούκλα αυτή μπορεί να εμφανιστεί στην τάξη από τις πρώτες μέρες της σχολικής χρονιάς και να βοηθήσει τα παιδιά να εγκλιματιστούν και να προσαρμοστούν στο σχολείο (Παρούση, 2000). Η δουλειά που ακολουθεί είναι μια εξελικτική πορεία της επαφής των παιδιών του νηπιαγωγείου με την κούκλα, από την αρχή της σχολικής χρονιάς μέχρι τη λήξη της.

Παρακάτω παρατίθενται κάποιες εμπειρίες από εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τη χρήση της κούκλας – μασκόντ της τάξης. Πιο συγκεκριμένα, όπως αναφέρεται

στον Οδηγό της Νηπιαγωγού, η μασκότ της τάξης, εν ονόματι Λίζα, χρησιμοποιήθηκε ως διαμεσολαβητής και κατέγραψε εάν διευκολύνει τα παιδιά, ιδιαίτερα τα πιο συνεσταλμένα, να αναλαμβάνουν ευκολότερα το ρόλο. Καθ' όλη τη διάρκεια της πρακτικής εφαρμογής της κούκλας, παρόλο που τα παιδιά έβλεπαν ποιος κινεί την κούκλα και ποιος μιλά αντί για αυτήν, τις αντιμετώπιζαν σαν ζωντανές. «Στην αρχή της γνωριμίας των παιδιών με την κούκλα, ανταποκρίθηκαν με ενθουσιασμό. Δεν φαινόταν να έχει ανάγκη από σκηνικό η Λίζα για να τα πείσει να την αποδεχτούν. Υπήρχε ανάμεσά τους». Παρατηρώντας τα θετικά αποτελέσματα ύστερα από τη χρήση της κούκλας στην τάξη, οι εκπαιδευτικοί προτείνουν την κούκλα ως ένα διδακτικό εργαλείο που θα σχεδιάζει ποικίλες δραστηριότητες για τα παιδιά. Η κούκλα, όπως υποστηρίζουν οι (Δαφέρμου, κ.α., 2007, σελ.323) μπορεί να λειτουργήσει ως συνεργάτης, βοηθός και διαμεσολαβητής υποστηρίζοντας τα παιδιά. Επίσης, μπορεί να αποτελέσει μια ξεχωριστή φίλη που να ακούει τις ανησυχίες, τις σκέψεις και τους φόβους των παιδιών.

Μια άλλη εμπειρία εκπαιδευτικού με χρήση κούκλας μασκότ της τάξης ήταν η ακόλουθη: από τις πρώτες μέρες της ζωής των παιδιών στο νηπιαγωγείο, ήρθαν σε επαφή με την «κούκλα της τάξης», μια μπλε πάπια. «Πολύ γρήγορα την αγάπησαν και την εμπιστεύθηκαν. Τη φώναζαν “ο Πάπιος”» (Παρούση, 2000). Ο «Πάπιος» εμφανιζόταν μια- δυο φορές την εβδομάδα στην τάξη, παρουσιάζοντας κάθε φορά μια διασκεδαστική ιστορία με μαθησιακό στόχο. Τα παιδιά χαιρόνταν την παρουσία της κούκλας μασκότ και συμμετείχαν πάντα στην δραστηριότητα της κούκλας. Σε ανάλογα συμπεράσματα καταλήγουν και οι Wallace & Missima (2004), ύστερα από μια αντίστοιχη έρευνά τους. Παρατήρησαν λοιπόν, πως η κούκλα μασκότ της τάξης μπορεί να επηρεάσει την εμπλοκή των παιδιών και την προσοχή τους σε δραστηριότητες. Υποστήριζαν πως όχι μόνο τα παιδιά συμμετείχαν ενεργά στις δραστηριότητες, αλλά αυξήθηκε το ενδιαφέρον τους για αυτές.

2.10. Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας, ο πυρήνας της παιδαγωγικής επικεντρώνεται σε ένα πλέγμα σχέσεων και αλληλεπιδράσεων μεταξύ του εκπαιδευτικού, του μαθητή και του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο συντελείται η μάθηση. Έτσι λοιπόν όταν γίνεται λόγος για την αγωγή των παιδιών, εννοούμε μια αμφίδρομη σχέση μεταξύ των παραπάνω παραγόντων.

Η εποπτεία και τα μέσα διδασκαλίας και αγωγής παίζουν αποφασιστικό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία, η οποία δεν μπορεί να βασίζεται κατεξοχήν και μόνο στον προφορικό

λόγο. Για την επιτυχία όμως των μέσων διδασκαλίας, εξίσου σημαντικός ρόλος είναι και αυτός της εκπαιδευτικού που με τη σωστή και κατάλληλη χρήση τους θα βοηθήσει τα παιδιά στην καλύτερη κατανόηση των εννοιών που συντελούν στη μάθηση.

Η χρήση της κούκλας μπορεί να γίνει καθαρά για ψυχαγωγικό σκοπό με τη μορφή του κουκλοθέατρου, αλλά μπορεί να λειτουργήσει και ως εκπαιδευτικό εργαλείο και να ενταχθούν δημιουργικά στο σχολικό πρόγραμμα και την εκπαιδευτική διαδικασία. Όπως παρατηρήθηκε και παραπάνω, οι κούκλες έχουν πολλές δυνατότητες στο χώρο της διδακτικής πράξης, επιδρώντας θετικά σε διάφορους τομείς της ανάπτυξης των παιδιών. Η δυναμική τους παρουσία μέσα στην τάξη μπορεί να εξυπηρετήσει αρκετούς μαθησιακούς σκοπούς, αντικαθιστώντας το ρόλο του εκπαιδευτικού ασκώντας μεγαλύτερη δύναμη, εξουσία, μαιευτική ικανότητα και επιρροή. Ακόμη, η κούκλα έχει τη δυνατότητα να δημιουργεί ζεστασιά και ζωντάνια μέσα στην τάξη γεμίζοντάς την με θετική ενέργεια. Πιο συγκεκριμένα, κάθε τάξη μπορεί να έχει μια μεγάλη κούκλα, η οποία μπορεί να αγαπηθεί από όλα τα παιδιά της τάξης και να γίνει η μασκότ της τάξης.

B. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

3. Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΕΡΕΥΝΑ

3.1. Η αναγκαιότητα και οι στόχοι της έρευνας

Από τις μέχρι τώρα θεωρητικές απόψεις, που παρουσιάστηκαν παραπάνω, γίνεται φανερό πως οι κούκλες μπορούν να αποτελέσουν ένα σημαντικό διδακτικό μέσο στα χέρια των εκπαιδευτικών. Στα θετικά αποτελέσματα που αναφέρθηκαν και παραπάνω είναι ότι η κούκλα ως εκπαιδευτικό εργαλείο μπορεί να λειτουργήσει ως κίνητρο για τη μάθηση των παιδιών προσελκύοντας το ενδιαφέρον και την προσοχή τους. Για το λόγο αυτό, αναπτύχθηκε το ενδιαφέρον και η περιέργεια για μια προσωπική εμπειρία με τη χρήση της κούκλας ως διδακτικό εργαλείο μέσα στην τάξη. Έτσι, αποφασίστηκε να κατασκευαστεί μια κούκλα και να διερευνηθεί κατά πόσο επιφέρει στην πράξη θετικά αποτελέσματα.

Στα πλαίσια της παρούσας μελέτης, θα εξεταστούν δύο από τους παράγοντες που μπορεί να επηρεάσει η κούκλα: η προσέλευση των παιδιών, ύστερα από το κάλεσμα της νηπιαγωγού καθώς και η συμμετοχή των παιδιών σε δραστηριότητες ανάγνωσης παραμυθιού. Πιο συγκεκριμένα, *γενικός στόχος της παρούσας έρευνας* είναι να διερευνήσει κατά πόσο τα παιδιά «ακούν» την κούκλα, που χρησιμοποιείται από την εκπαιδευτικό ως διδακτικό εργαλείο, προσέχουν την κούκλα που τους «μιλά» και συμμετέχουν στις ερωτήσεις που εκείνη τους θέτει. Όπως αναφέρθηκε και αρχικά, η μελέτη αυτή αποτελείται από τέσσερις μικρότερες σπονδυλωτές και αλληλένδετες φάσεις, οι οποίες αποτελούν συνέχεια μεταξύ τους και κάθε μια από αυτές έχει το δικό της στόχο και στηρίζεται σε δικά της ερευνητικά ερωτήματα και ερευνητικές υποθέσεις. Αναλυτικότερα:

1^η Φάση

Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η κούκλα μπορεί να προσελκύσει την προσοχή των παιδιών σύμφωνα με την βιβλιογραφική ανασκόπηση που παρουσιάστηκε στο παραπάνω κεφάλαιο, πρόκυψε σε ένα πρώτο επίπεδο ο προβληματισμός για το αν οι κούκλες χρησιμοποιούνται στα σχολεία και σε τι είδους δραστηριότητες γίνεται η χρήση τους.

Στόχος της φάσης αυτής είναι: να διερευνήσει τη χρήση της κούκλας στα νηπιαγωγεία από τη μεριά των εκπαιδευτικών με τη χρήση ερωτηματολογίου.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που παρουσιάστηκαν κατά την διεξαγωγή της φάσης αυτής, είναι τα ακόλουθα:

- E1. Χρησιμοποιούνται οι κούκλες από τις εκπαιδευτικούς;
- E2. Για ποια θέματα της τάξης χρησιμοποιούνται οι κούκλες;
- E3. Χρησιμοποιούν οι νηπιαγωγοί την κούκλα προκειμένου να τραβήξουν την προσοχή των παιδιών;

Η παρούσα φάση της έρευνας στήθηκε για να στηρίξει τα παραπάνω ερευνητικά ερωτήματα και να επιβεβαιώσει τις ακόλουθες *ερευνητικές υποθέσεις*:

Υ1. Η *πρώτη υπόθεση* που διατυπώθηκε για την έρευνα ήταν, ότι οι κούκλες ως μέσα αγωγής υπάρχουν στο χώρο του νηπιαγωγείου και μπορούν να αποτελέσουν ένα εξαιρετικό εργαλείο αγωγής των παιδιών.

Υ2. Η *δεύτερη υπόθεση* ήταν ότι οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως η κούκλα τραβά την προσοχή των παιδιών.

Υ3. Η *τρίτη υπόθεση* της παρούσας φάσης, ήταν ότι οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν την κούκλα για να προσελκύσουν την προσοχή και το ενδιαφέρον των παιδιών.

2^η Φάση

Όπως αναφέρθηκε στο θεωρητικό κομμάτι της εργασίας, τα παιδιά δείχνουν ιδιαίτερη προτίμηση σε κάποια συγκεκριμένα είδη και μορφές κούκλας. Αυτό στη συνέχεια αποφασίστηκε να διαπιστωθεί, δείχνοντας στα παιδιά διαφόρων ειδών κούκλες.

Στόχος λοιπόν αυτής της φάσης ήταν: να διερευνηθεί ποιος τύπος κούκλας αρέσει στα παιδιά και ποια χαρακτηριστικά πάνω στις κούκλες ελκύουν την προσοχή των παιδιών. Στη φάση αυτή χρησιμοποιήθηκαν δεκαπέντε κούκλες και πάρθηκαν ατομικές συνεντεύξεις από κάθε παιδί.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που παρουσιάστηκαν κατά την διεξαγωγή της φάσης αυτής, είναι τα ακόλουθα:

- E1. Υπάρχουν κούκλες που προτιμούν τα παιδιά;
- E2. Ποια χαρακτηριστικά πάνω στις κούκλες αρέσουν στα παιδιά;

Η παρούσα φάση της έρευνας στηρίζεται στις ακόλουθες *ερευνητικές υποθέσεις*:

Υ4. Η *τέταρτη υπόθεση* ήταν, ότι τα παιδιά έλκονται από τα χαρακτηριστικά της κούκλας τα οποία κινούνται.

Υ5. Η *πέμπτη υπόθεση* ήταν, ότι στα παιδιά άρεσουν τα έντονα, φωτεινά και λαμπερά χρώματα.

3^η Φάση

Σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά που προτίμησαν τα παιδιά στην παραπάνω φάση, σε αυτό το στάδιο κατασκευάζεται μια κούκλα που περιλαμβάνει όλα αυτά τα χαρακτηριστικά. Η φάση αυτή δεν έχει ερευνητικά ερωτήματα, ούτε στηρίζεται σε ερευνητικές υποθέσεις, γιατί η ύπαρξη και η λειτουργία της εμφανίζεται στην 4^η φάση.

Στόχος της φάσης αυτής: ήταν να κατασκευαστεί μια κούκλα που θα περιλαμβάνει όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά, που άρεσαν στα παιδιά από την προηγούμενη φάση.

4η Φάση

Μετά την κατασκευή της κούκλας έπρεπε να διερευνηθεί κατά πόσο η κούκλα αυτή ως διδακτικό εργαλείο στα χέρια των νηπιαγωγών προσελκύει τα παιδιά.

Στόχος της φάσης αυτής ήταν: η διερεύνηση των αποτελεσμάτων από τη χρήση της κούκλας από τις νηπιαγωγούς σε σχέση με την προσέλευση των παιδιών στα καλέσματα της νηπιαγωγού και σε σχέση με τη συμμετοχή των παιδιών σε δραστηριότητες ανάγνωσης παραμυθιού.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που παρουσιάστηκαν κατά την διεξαγωγή της φάσης αυτής, είναι τα ακόλουθα:

E1. Η κούκλα ως διδακτικό εργαλείο προσελκύει την προσοχή των παιδιών;

E2. Η κούκλα επηρεάζει την προσέλευση των παιδιών, όταν η αυτή τα καλεί;

E3. Η κούκλα επηρεάζει την συμμετοχή των παιδιών σε δραστηριότητες ανάγνωσης παραμυθιού;

Η παρούσα φάση της έρευνας στηρίζεται στις ακόλουθες *ερευνητικές υποθέσεις*:

Υ6. Η *έκτη ερευνητική υπόθεση* ήταν, πως οι κούκλες ως αντικείμενα αγωγής τραβούν την προσοχή των παιδιών.

Υ7. Η *έβδομη υπόθεση* της φάσης αυτής ήταν, ότι η κούκλα μειώνει το χρόνο προσέλευσης των παιδιών, όταν η νηπιαγωγός τα καλεί.

Υ8. Η *όγδοη ερευνητική υπόθεση* ήταν, πως η κούκλα μπορεί να επηρεάσει θετικά τη συμμετοχή των παιδιών σε δραστηριότητες ανάγνωσης παραμυθιού.

3.2. Μεθοδολογία και ερευνητική προσέγγιση

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η έρευνα αυτή αποτελείται από τέσσερις μικρότερες συνεχόμενες φάσεις. Τρεις από αυτές είναι ερευνητικές (η πρώτη, η δεύτερη και η τέταρτη), ενώ η τρίτη περιλαμβάνει την κατασκευή του εργαλείου, δηλαδή μια κούκλα. Οι πρώτες δύο φάσεις της έρευνας αποτελούν μια προκατασκευαστική ερευνητική προσέγγιση, καθώς στόχευαν αρχικά στη διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών για τη χρήση της κούκλας ως διδακτικό εργαλείο και στη συνέχεια στόχευαν στην διερεύνηση των χαρακτηριστικών εκείνων πάνω στις κούκλες που προτιμούν τα παιδιά. Προτού κατασκευαστεί η κούκλα, έπρεπε προηγουμένως να διερευνηθούν αυτά τα στοιχεία.

Όσον αφορά την τέταρτη φάση της έρευνας, πρόκειται για μια μελέτη περίπτωσης (case study). Η μελέτη περίπτωσης αποτελεί μια ερευνητική στρατηγική, όπου το επίκεντρό της είναι σε μια περίπτωση, όπου στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι τρία σχολεία και λαμβάνει παράλληλα υπόψη της το πλαίσιο στο οποίο εφαρμόζεται, δηλαδή τη σχολική τάξη (Robson, 2007, σελ. 211). Η μελέτη περίπτωσης είναι η παρατήρηση ενός πεδίου (όπως για παράδειγμα μιας σχολικής τάξης). Σκοπός αυτής της παρατήρησης είναι να εξερευνήσει και να αναλύσει συστηματικά τα φαινόμενα που συνθέτουν τον κύκλο της ζωής της μονάδας, προκειμένου να κάνει γενικεύσεις σχετικά με τον ευρύτερο πληθυσμό στον οποίο ανήκει (Cohen, Manion & Morrison, 2008). Στην συγκεκριμένη φάση της έρευνας χρησιμοποιήθηκε η μελέτη περίπτωσης, επειδή τα δεδομένα που συλλέχθηκαν για το θέμα της εργασίας απαντώνται ρεαλιστικά και άμεσα στο χώρο του νηπιαγωγείου.

Σύμφωνα με τον Yin (1981), η μελέτη αυτή είναι μια στρατηγική διεξαγωγής έρευνας που περιλαμβάνει μια εμπειρική διερεύνηση ενός συγκεκριμένου φαινομένου μέσα στο πραγματικό πλαίσιο της ζωής χρησιμοποιώντας πολλαπλές πηγές απόδειξης. Κατά τη διεξαγωγή

της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν διάφορα μέσα συλλογής δεδομένων. Τα δεδομένα τα οποία συλλέχθηκαν είναι τόσο ποιοτικά, όσο και ποσοτικά.

3.3. Δείγματα - Συμμετέχοντες

Για τη διεξαγωγή της *πρώτης φάσης* της έρευνας, δόθηκαν 70 ερωτηματολόγια σε δημόσια νηπιαγωγεία του Βόλου και των χωριών του νομού Μαγνησίας. Η φάση αυτή έλαβε χώρα το χρονικό διάστημα Νοέμβρη έως Δεκέμβρη του έτους 2011.

Το δείγμα για τη *δεύτερη φάση* της έρευνας αποτέλεσαν 30 παιδιά τριών σχολείων του δείγματος της πρώτης φάσης. Από τα παιδιά αυτά, τα 15 ήταν κορίτσια, ενώ τα υπόλοιπα 15 ήταν αγόρια. Η ερευνητική διαδικασία πραγματοποιήθηκε στο χρονικό διάστημα του Μαρτίου 2012.

Το δείγμα της *τέταρτης φάσης* αποτέλεσαν 3 σχολεία του δήμου Βόλου. Τα παιδιά που χρησιμοποιήθηκαν συνολικά ήταν 44, εκ των οποίων τα 41 ήταν νήπια, ενώ τα υπόλοιπα 3 ήταν προνήπια. Όσον αφορά το φύλο, τα 19 ήταν αγόρια, ενώ τα 25 ήταν κορίτσια. Η ερευνητική διαδικασία πραγματοποιήθηκε στο χρονικό διάστημα του Μαΐου και Ιουνίου 2012

3.4. Εργαλεία συλλογής δεδομένων

Τα κεντρικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν προκειμένου να συλλέξουν τα δεδομένα της έρευνας ήταν το ερωτηματολόγιο (βλέπε Παράρτημα), η συνέντευξη και η παρατήρηση (βλέπε Φύλλα Παρατήρησης στο παράρτημα).

Ένα αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο θεωρήθηκε το καταλληλότερο εργαλείο κατά τη διάρκεια της *πρώτης φάσης* της έρευνας, καθώς είχε στόχο να διερευνήσει τη θέση της κούκλας μέσα στο χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης και τον τρόπο χρήση της μέσα στην τάξη του νηπιαγωγείου. Το ερωτηματολόγιο αποτελούταν και από κλειστού τύπου ερωτήσεις αλλά και από ανοιχτού τύπου. Η πρώτη ερώτηση αφορούσε στην περιοχή στην οποία ανήκει το νηπιαγωγείο των ερωτηθέντων. Οι ερωτήσεις 2-7 μελετούσαν τη σημερινή χρήση της κούκλας. Οι ερωτήσεις 8-11 διερευνούσαν την κούκλα ως μέσο μάθησης και τέλος, οι ερωτήσεις 12-15 μελετούσαν την κούκλα ως εμπύχωση.

Αναφορικά με την συνέντευξη που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της *δεύτερης φάσης* της έρευνας, θεωρήθηκε το κατάλληλο εργαλείο. Οι συνεντεύξεις έγιναν πρόσωπο με πρόσωπο

με το κάθε παιδί ξεχωριστά με σκοπό να διερευνηθούν οι προτιμήσεις των παιδιών γύρω από την πιο αρεστή κούκλα. Κατά τη διάρκεια των ατομικών συνεντεύξεων χρησιμοποιήθηκε ένα αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο προς τα παιδιά με καθορισμένες ερωτήσεις σε μια προαποφασισμένη διάταξη και τυποποιημένη διατύπωση (Robson, 2007, σελ. 320). Όσον αφορά τον τύπο της συνέντευξης που πραγματοποιήθηκε, ήταν ημιδομημένη. Αν και υπήρχε μια λίστα με συγκεκριμένες ερωτήσεις, η διάταξή τους τροποποιούνταν ανάλογα με την αντίληψη του παρατηρητή (δηλαδή των νηπίων). Ακόμη, πολλές φορές η διατύπωση κάποιων ερωτήσεων άλλαζε και δινόντουσαν εξηγήσεις ή διατυπώνοντας με πιο απλό τρόπο. Οι ερωτήσεις που δόθηκαν στα παιδιά κατά τη διάρκεια της συνέντευξης με τα παιδιά βρίσκονται στο Παράρτημα «Ερωτηματολόγιο για τη Συνέντευξη».

Όσον αφορά την *τρίτη φάση* της έρευνας, χρησιμοποιήθηκαν όλα εκείνα τα υλικά προκειμένου να κατασκευαστεί η κούκλα. Πιο συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια της κατασκευής χρησιμοποιήθηκαν τα ακόλουθα: υφάσματα φλις σε χρώματα κόκκινο, καφέ, γαλάζιο, πράσινο, κίτρινο, μοβ και πορτοκαλί, σφουγγάρι σε φύλο και σφουγγάρι σε μάζα, βενζινόκολλα, πλαστικά μπαλάκια του πινγκ πονγκ, μαρκαδόροι, εφημερίδες, κλωστές και βελόνες.

Στην *τέταρτη φάση* της έρευνας χρησιμοποιήθηκε η παρατήρηση των υποκειμένων, δηλαδή των παιδιών, που προέρχονταν από τρία νηπιαγωγεία. Επιλέχτηκε η παρατήρηση εξαιτίας της αμεσότητάς της. Δηλαδή πιο συγκεκριμένα, παρατηρούνται τα παιδιά για το τι κάνουν και τι λένε κατά τη διάρκεια της παρέμβασης της κούκλας. Η παρατήρηση σύμφωνα με τον Robson (2007, σελ. 369) μοιάζει να είναι η κυρίως κατάλληλη τεχνική για την εξέταση την «πραγματική ζωή» στον πραγματικό κόσμο, όπως στην συγκεκριμένη περίπτωση τις αντιδράσεις των παιδιών στην τάξη του νηπιαγωγείου.

Κατά τη διάρκεια της παρατήρησης χρησιμοποιήθηκαν δύο αξιολογητές: η ερευνήτρια και ένας αντικειμενικός αξιολογητής, θέλοντας να μειωθεί η υποκειμενικότητα στα αποτελέσματα. Ο τύπος της παρατήρησης που έγινε, ήταν μη συμμετοχική. Με άλλα λόγια, οι παρατηρητές δεν αναμίχθηκαν στις δραστηριότητες της ομάδας που ερευνούν και απέφυγαν την ιδιότητα του μέλους της (Cohen, et. al., 2008, σελ.319). Και σε αυτή τη φάση υπήρχαν αυτοσχέδια ερωτηματολόγια για τους αξιολογητές, με σκοπό να γνωρίζουν τι παρατηρούν κάθε φορά. Το ένα ερωτηματολόγιο αφορούσε τη «διδασκαλία» από τη νηπιαγωγό, ενώ το δεύτερο αφορούσε τη «διδασκαλία» από τη μεριά της κούκλας. Τα φύλλα παρατήρησης των αξιολογητών βρίσκονται στο Παράρτημα.

3.5. Φάσεις συλλογής δεδομένων

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, το ερευνητικό μέρος της εργασίας αυτής ξεκίνησε τον Νοέμβριο 2011 και ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο με τη λήξη του σχολικού έτους των νηπιαγωγείων. Η διαδικασία της έρευνας χωρίστηκε σε τέσσερις μικρότερες αλληλένδετες φάσεις, οι οποίες αποτελούσαν η και συνέχεια της άλλης.

Στην *πρώτη φάση* της παρούσας έρευνας, επιλέχτηκε το δείγμα των νηπιαγωγείων, που ήταν 70 και στις εκπαιδευτικούς τους, δόθηκαν ερωτηματολόγια προς συμπλήρωση. Το ερωτηματολόγιο είχε σκοπό τη διερεύνηση της θέσης που έχει η κούκλα μέσα στο χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης και τον τρόπο χρήσης της μέσα στην τάξη του νηπιαγωγείου. Αποτελούνταν από 15 ερωτήσεις, εκ των οποίων οι 7 ήταν κλειστού τύπου (2,3,6,9,12,13,14), οι 2 από αυτές ήταν ημι- κλειστού τύπου (7,8), ενώ οι υπόλοιπες 6 ερωτήσεις ήταν ανοιχτού τύπου (1,4,5,10,11,15), στις οποίες οι νηπιαγωγοί εξέφραζαν ελεύθερα την άποψή τους. Τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από τις νηπιαγωγούς στο χώρο του νηπιαγωγείου. Κατά τη διάρκεια συμπλήρωσής τους, η ερευνήτρια έδινε κάποιες οδηγίες και διευκρινίσεις σχετικά με το τι ακριβώς ζητούσαν κάποιες ερωτήσεις, οι οποίες τις δυσκόλευαν. Τέλος, οι νηπιαγωγοί πληροφορήθηκαν ότι η άποψή τους θα συνέβαλλε δημιουργικά στη διεξαγωγή της έρευνας αλλά και γενικότερα στη βελτίωση και αναδιαμόρφωση των θεμάτων που άπτονται της κούκλας.

Όσον αφορά τη *δεύτερη φάση* της έρευνας, επιλέχθηκαν συνολικά και με τυχαίο τρόπο δύο σχολεία του παραπάνω δείγματος και πιο συγκεκριμένα 30 νήπια και τους δείχτηκαν δεκαπέντε διαφορετικές κούκλες. Κάποιες από αυτές απεικόνιζαν μορφές ζώων, ενώ άλλες είχαν ανθρώπινη μορφή. Στην πλειοψηφία τους οι κούκλες ήταν γαντόκουκλες, ενώ κάποιες άλλες ήταν κούκλες μαρότες ή τύπου μάπετ. Οι κούκλες προέρχονταν από το εργαστήριο Τεχνών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας για το πλαίσιο διεξαγωγής της έρευνας. Στη συνέχεια, πάρθηκαν ατομικές συνεντεύξεις από τα νήπια και το καθένα ρωτούνταν πρόσωπο με πρόσωπο. Στο Παράρτημα βρίσκεται η λίστα των ερωτήσεων προς τα παιδιά. Οι ερωτήσεις αυτές ήταν τρεις στο σύνολό τους και οι δύο πρώτες αφορούσαν την αγαπημένη κούκλα των παιδιών σε πρώτη, δεύτερη και τρίτη προτίμησή τους. Η τελευταία ερώτηση, η νούμερο 3, αφορούσε τα χαρακτηριστικά εκείνα που άρεσαν στα παιδιά πάνω στις κούκλες που διάλεξαν. Τα παιδιά έρχονταν ένα- ένα σε μια άδεια αίθουσα μέσα στο χώρο του σχολείου, για να εξασφαλιστεί η ησυχία.

Όταν συλλέχθηκαν όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που άρεσαν στα παιδιά, επιχειρήθηκε σε μια *τρίτη φάση*, να κατασκευαστεί μια κούκλα που να περιλαμβάνει αυτά τα αγαπητά

στοιχεία πάνω της. Όσον αφορά την κατασκευή της, αρχικά αγοράστηκαν τα κατάλληλα υφάσματα, τα οποία έπρεπε να ήταν χνουδωτά, απαλά και ελαστικά και στη συνέχεια σχεδιάστηκε η μορφή και το σώμα του παπαγάλου σε εφημερίδες, που λειτουργούσαν ως πατρόν, έπειτα κόπηκαν τα υφάσματα έχοντας ως πατρόν το περίγραμμα της εφημερίδας και ύστερα ράφτηκε το σώμα του παπαγάλου. Στο εσωτερικό του σώματός του τοποθετήθηκαν σφουγγάρια δύο ειδών, σφουγγάρι σε μάζα και φύλα σφουγγαριών που κόπηκαν σε διάφορα μεγέθη. Στη συνέχεια ράφτηκαν και κολλήθηκαν τα φτερά και έπειτα προστέθηκαν και οι υπόλοιπες λεπτομέρειες πάνω στην κούκλα, όπως για παράδειγμα τα μάτια, το τσουλούφι, η ουρά και τα πόδια.

Η κούκλα που κατασκευάστηκε ήταν μια μεγάλη γαντόκουκλα με μορφή ζώου που απεικόνιζε έναν παπαγάλο. Το χρώμα που υπερίσχυε ήταν το πράσινο, ενώ συνοδευτικά χρώματα αποτέλεσαν το κόκκινο, το γαλάζιο, το κίτρινο, το πορτοκαλί και το μωβ. Τα χρώματα αυτά υπήρχαν στα φτερά και στην ουρά του παπαγάλου. Χαρακτηριστικό της κούκλας αυτής ήταν το γεγονός ότι μπορούσε να κουνήσει το στόμα της και όταν εμψυχωνόταν φαινόταν σαν να «μιλάει». Επίσης, τα φτερά, το τσουλούφι, η ουρά καθώς και τα πόδια της κούκλας με διάφορες κινήσεις του χεριού, μπορούσαν να κινηθούν. Στο Παράρτημα υπάρχει αρκετό φωτογραφικό υλικό με τα στάδια κατασκευής της κούκλας- παπαγάλου και με την τελική του μορφή.

Στην τελική φάση της συγκεκριμένης έρευνας, **στην τέταρτη**, θέλοντας να διερευνηθούν τα αποτελέσματα της κούκλας πάνω στα παιδιά, πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις σε τρία νηπιαγωγεία του Βόλου. Οι επισκέψεις στο κάθε σχολείο έγιναν από δυο φορές στο καθένα. Η πρώτη επίσκεψη περιελάμβανε μια σειρά δράσεων από της κάθε τάξης. Οι νηπιαγωγοί είχαν ενημερωθεί προηγουμένως για το τι ακριβώς θα έκαναν κατά τις επισκέψεις μου στις τάξεις τους. Όσον αφορά τις δράσεις, αυτές χωρίζονταν σε δύο περιπτώσεις: η μια περιελάμβανε το κάλεσμα των παιδιών από τη νηπιαγωγό για την προσέλευση τους στην τάξη ύστερα από ελεύθερο παιχνίδι μέσα στην τάξη είτε στο χώρο της αυλής και στη συνέχεια, συγκέντρωση των παιδιών στην γωνιά της παρεούλας – συζήτησης και αφήγηση ενός παραμυθιού με θέμα τον τσακωμό και τη συμφιλίωση από τη νηπιαγωγό και ύστερα συζήτηση γύρω από το παραμύθι. Η δεύτερη περίπτωση περιελάμβανε τις ίδιες δράσεις, αλλά με τη διαφορά ότι η κούκλα – παπαγάλος έκανε όλα αυτά. Με άλλα λόγια, ο παπαγάλος κάλεσε τα παιδιά για να μαζευτούν ύστερα από το παιχνίδι τους, στη συνέχεια τα συγκέντρωσε στη γωνιά της παρεούλας, έπειτα τους αφηγήθηκε μια άλλη ιστορία με θέμα την συμφιλίωση και στη συνέχεια συζήτησε μαζί

τους για την ιστορία θέτοντάς τους ερωτήσεις για προβληματισμό. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκαν τα ακόλουθα παραμύθια: «Χαζόχρηνο!», της συγγραφέα Αμπεντί Ισαμπέλ, εκδόσεις Πατάκη και το παραμύθι «Ο Εγωιστής Γίγαντας» από τις εκδόσεις Μίνωας, το οποίο διασκευάστηκε από την ερευνήτρια χρησιμοποιώντας ήρωες ζώων, έχοντας τον τίτλο «Ο Εγωιστής Λαγός» (βλέπε Παράρτημα).

Τα παραμύθια που διαβάστηκαν στα παιδιά, δεν διαβάστηκαν ολόκληρα, αλλά σε ένα σημείο της ιστορίας σταμάτησε η αφήγηση. Αυτό έγινε με σκοπό να ακολουθήσει μια ομαλή μετάβαση προς συζήτηση για τα παιδιά γύρω από το θέμα της ιστορίας. Τα παιδιά ρωτήθηκαν πως πιστεύουν ότι τελείωσε η κάθε ιστορία και στη συνέχεια ρωτήθηκαν άλλα πράγματα γύρω από το παραμύθι που διαβαζόταν κάθε φορά. Οι ερωτήσεις που διατυπώθηκαν προς τα παιδιά από τη νηπιαγωγό/ την κούκλα, βρίσκονται στο Παράρτημα.

Τα θέματα των παραμυθιών δεν επιλέχθηκαν τυχαία, αλλά αντιθέτως άγγιζαν θέματα διαχείρισης της τάξης. Τα θέματα αυτά πάντα είναι ενδιαφέροντα στο χώρο του νηπιαγωγείου, καθώς κανένα νηπιαγωγείο δεν είναι τέλειο, αλλά έχει προβλήματα συμπεριφορών μεταξύ των παιδιών και στόχευαν στον προβληματισμό των νηπίων αντίστοιχων θεμάτων. Για το λόγο αυτό, μετά την αφήγηση του κάθε παραμυθιού, υποβλήθηκαν σε κατάλληλες ερωτήσεις. Όσον αφορά τη διασκευή του παραμυθιού «Ο Εγωιστής γίγαντας», η ιστορία αυτή υπέστη αλλαγές, καθώς στόχος των ερευνητών ήταν να υπάρξουν δύο παραμύθια με παρόμοιο θέμα και ήρωες ζώων.

Οι δράσεις αυτές έγιναν εναλλάξ, όπως και τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν. Δηλαδή, η πρώτη επίσκεψη έγινε στο 22^ο Νηπιαγωγείο Βόλου, κατά την οποία η νηπιαγωγός κάλεσε τα παιδιά, τα συγκέντρωσε στην γωνιά της συζήτησης, τους αφηγήθηκε το παραμύθι «Χαζόχρηνο!» και στη συνέχεια τους έθεσε ερωτήσεις σχετικά με την ιστορία που διαβάστηκε. Ύστερα από κάποιες ημέρες, στο ίδιο νηπιαγωγείο εμφανίστηκε στο χώρο του σχολείου η κούκλα – παπαγάλος και κάλεσε τα παιδιά, τα συγκέντρωσε στην γωνιά της συζήτησης, τους αφηγήθηκε το δεύτερο παραμύθι, «Ο Εγωιστής Λαγός» και συζήτησε μαζί τους γύρω από το θέμα του παραμυθιού. Το δεύτερο νηπιαγωγείο που συμμετείχε στην έρευνα ήταν το 12^ο Νηπιαγωγείο Βόλου, στο οποίο οι δράσεις της πρώτης επίσκεψης περιελάμβαναν το κάλεσμα των παιδιών από τον παπαγάλο, το μάζεμά τους στη γωνιά της παρεούλας, την αφήγηση του παραμυθιού «Ο Εγωιστής Λαγός» από την κούκλα και τη συζήτηση του παραμυθιού. Κατά τη δεύτερη επίσκεψη στο ίδιο σχολείο, η νηπιαγωγός ακολούθησε αυτές τις δράσεις με την αφήγηση του παραμυθιού «Χαζόχρηνο!». Το τελευταίο σχολείο ήταν το 14^ο Βόλου και στην πρώτη επίσκεψη η νηπιαγωγός ξεκίνησε με τις δράσεις και την αφήγηση του παραμυθιού «Χαζόχρηνο!», ενώ στην δεύτερη

επίσκεψη εμφανίστηκε ο παπαγάλος, οποίος κάλεσε τα παιδιά και στη συνέχεια τους διάβασε το παραμύθι «Ο Εγωιστής Λαγός» και ύστερα ακολούθησε η συζήτηση.

Καθ' όλη τη διάρκεια των δράσεων οι δύο αξιολογήτριες (η ερευνήτρια και ακόμη μια αντικειμενική παρατηρήτρια), παρατηρούσαν τα παιδιά και τις αντιδράσεις τους τόσο στην περίπτωση της παρέμβασης της νηπιαγωγού, όσο και σε αυτήν της κούκλας – παπαγάλου. Λαμβάνοντας υπόψη το φύλλο παρατήρησης που είχαν κάθε φορά, το συμπλήρωναν με βάση τα όσα έβλεπαν. Πιο συγκεκριμένα, όταν η νηπιαγωγός ή η κούκλα καλούσαν τα παιδιά για να τελειώσουν το παιχνίδι τους και να μαζευτούν σιγά – σιγά στην γωνιά της συζήτησης, οι αξιολογήτριες κοιτούσαν τον ώρα και χρονομετρούσαν τα παιδιά μέχρι να μαζευτεί ο συνολικός αριθμός παιδιών στην γωνιά. Κατά τη διάρκεια του καλέσματος των παιδιών, παρατηρήθηκε εάν τα παιδιά έρχονταν πρόθυμα στο κάλεσμα της νηπιαγωγού ή της κούκλας κάθε φορά, εάν σταματούσαν την ασχολία τους και εάν υπάρχει κάποια υπενθύμιση για κάλεσμα.

Κατά τη διάρκεια της αφήγησης παραμυθιού, οι αξιολογήτριες κρατούσαν σημειώσεις για το εάν τα παιδιά παρακολουθούσαν τη νηπιαγωγό/ την κούκλα, ενδιαφέρονταν για το θέμα της δραστηριότητας, ασχολιόντουσαν με άλλα πράγματα κατά τη διάρκεια της αφήγησης, εάν κοιτούσαν με προσοχή την νηπιαγωγό/ κούκλα και τέλος, εάν απαντούσαν στις ερωτήσεις τους, που ακολουθούσαν μετά την αφήγηση. Κάθε φορά οι αξιολογήτριες έπρεπε να παρατηρούν το κάθε παιδί ξεχωριστά και να καταγράφουν τον αριθμό των παιδιών εκείνων που έκαναν τα παραπάνω.

3.6. Αποτελέσματα

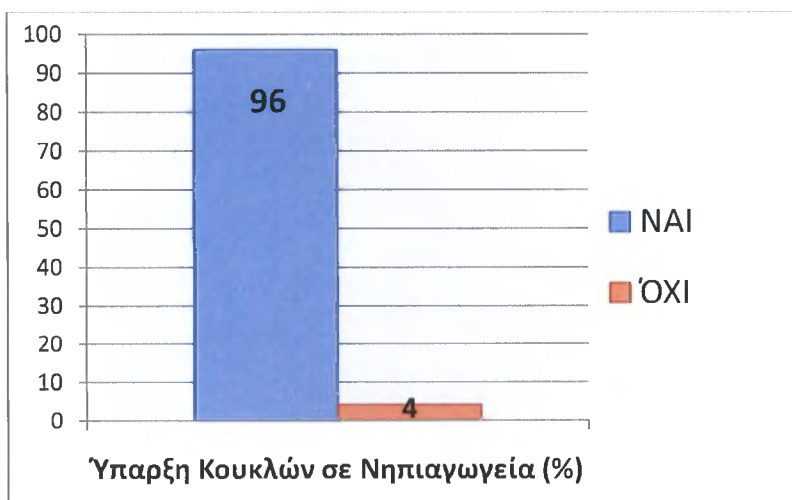
Σε αυτό το σημείο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των φάσεων της έρευνας και πιο συγκεκριμένα, της πρώτης φάσης, της δεύτερης, της τρίτης και τέλος της τέταρτης φάσης.

A. ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ (Α' ΦΑΣΗ)

1. Περιοχές από τις οποίες αντλήθηκε το δείγμα των ερωτηματολογίων: Όλα τα ερωτηματολόγια προέρχονταν από το νομό της Μαγνησίας και πιο συγκεκριμένα από δημόσια νηπιαγωγεία διάφορων περιοχών της πόλης του Βόλου και των χωριών του.

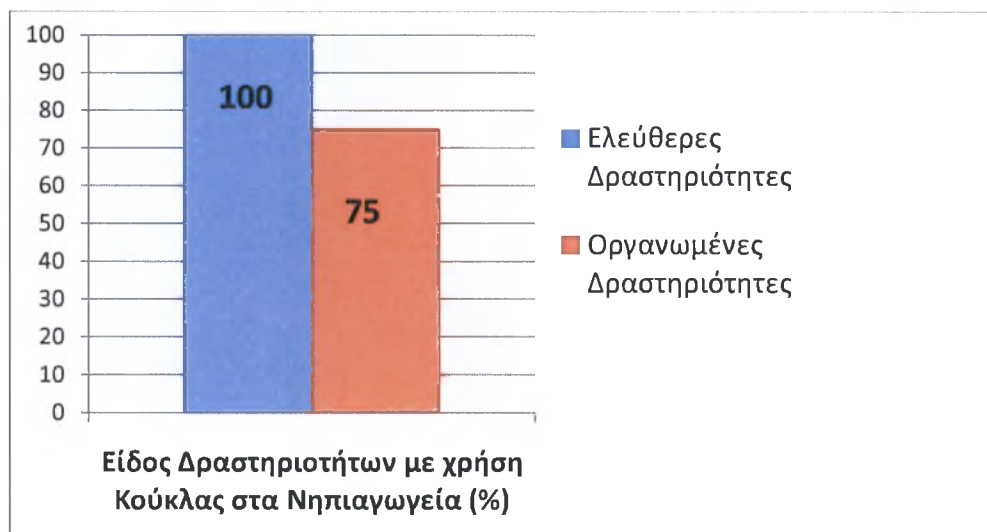
2. Ύπαρξη κούκλων στα Νηπιαγωγεία: Παρατηρώντας το διάγραμμα 1, τα νηπιαγωγεία στην πλειοψηφία τους με ποσοστό 96% διαθέτουν κούκλες στο χώρο του σχολείου τους. Πιο συγκεκριμένα, 67 σχολεία από τα 70 του δείγματος έχουν κούκλες στην τάξη τους. Ενώ το 4% των σχολείων, δηλαδή μόνο τρία σχολεία του συνολικού δείγματος, δεν διαθέτει καμία κούκλα εξαιτίας της έλλειψης παιδαγωγικού υλικού που βρίσκεται μέσα.

Διάγραμμα 1: Υπάρχουν κούκλες στο νηπιαγωγείο;

3. Είδος δραστηριοτήτων που χρησιμοποιείται η κούκλα: Σε όλα τα νηπιαγωγεία τα παιδιά χρησιμοποιούν την κούκλα στις ελεύθερες δραστηριότητες παίζοντας μαζί τους. Το 75% των νηπιαγωγείων κατέγραψε πως η κούκλα χρησιμοποιείται και σε οργανωμένες δραστηριότητες από τη νηπιαγωγό της τάξης. Τα στοιχεία αυτά υπάρχουν στο διάγραμμα 2. Αναλυτικότερα:

Διάγραμμα 2: Σε τι είδους δραστηριότητες χρησιμοποιούνται οι κούκλες;

4. Είδη οργανωμένων δραστηριοτήτων με χρήση κούκλας: Όπως φαίνεται και από το διάγραμμα 3, το 63% των σχολείων χρησιμοποιεί την κούκλα για την Αισθητική Αγωγή. Σε αυτή την κατηγορία οργανωμένων δραστηριοτήτων, συμπεριλήφθηκαν το Κουκλοθέατρο, τα Εικαστικά, η Μουσική και η Δραματοποίηση.

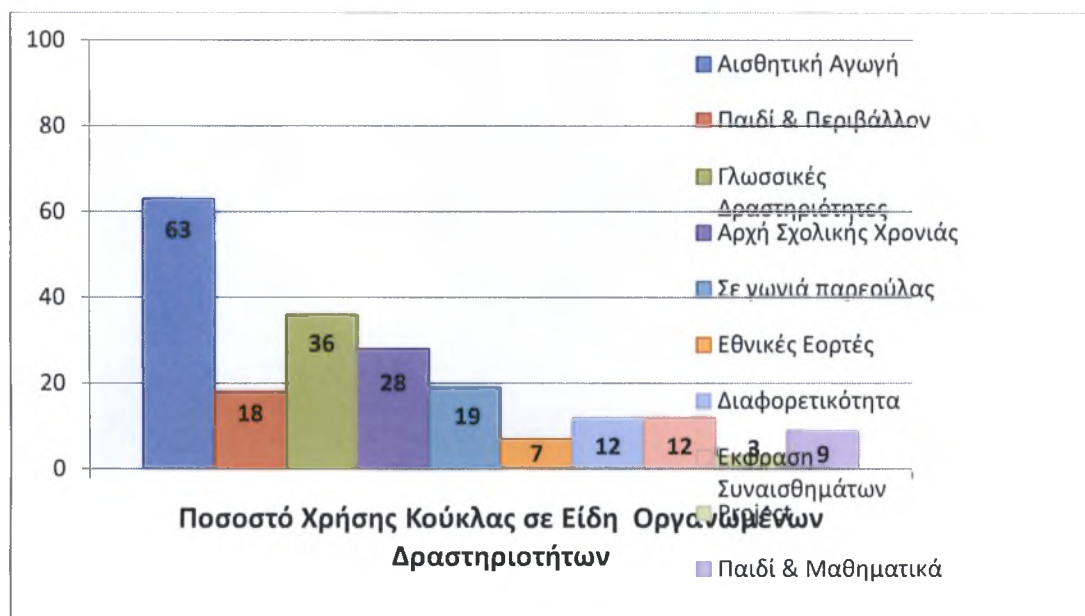
Το αμέσως μεγαλύτερο ποσοστό χρήσης της κούκλας είναι σε γλωσσικές δραστηριότητες, που αποτελεί το 36% του συνολικού δείγματος. Στις γλωσσικές δραστηριότητες συμπεριλαμβάνονται η αφήγηση του παραμυθιού από τη νηπιαγωγό της τάξης, προκειμένου να «ζωντανέψει» την αφήγηση καθώς και η αναδιήγηση των παραμυθιών από τα ίδια τα παιδιά.

Επίσης, πολλοί νηπιαγωγοί χρησιμοποιούν την κούκλα στην αρχή της σχολικής χρονιάς, προκειμένου τα παιδιά να ενταχτούν καλύτερα στην ομάδα και να τα βοηθήσει να γνωριστούν πιο εύκολα τα παιδιά μεταξύ τους. Όπως φαίνεται και παραπάνω, το 28% του συνολικού δείγματος των σχολείων χρησιμοποιεί την κούκλα για γνωριμία των παιδιών στην αρχή της σχολικής χρονιάς.

Αρκετές είναι οι νηπιαγωγοί που χρησιμοποιούν την κούκλα, 19% σε συνολικό ποσοστό, στην γωνιά της παρεούλας, προκειμένου να εισάγουν ένα θέμα συζήτησης. Αναφορικά με τη χρήση της κούκλας σε θέματα που αφορούν τη θεματική ενότητα «Παιδί & Περιβάλλον», το 18% των νηπιαγωγών παρατηρείται να τη χρησιμοποιεί. Στα θέματα αυτής της ενότητας, εντάσσονται δραστηριότητες που αφορούν το ανθρώπινο σώμα και τα μέλη του, τις αισθήσεις του ανθρώπου, καθώς και τα ζώα.

Επίσης, η κούκλα χρησιμοποιείται σε ποσοστό 12% του συνολικού δείγματος τόσο για θέματα διαφορετικότητας όσο και έκφρασης συναισθημάτων των δειλών και ντροπαλών παιδιών. Ακόμη, η κούκλα χρησιμοποιείται από λίγες νηπιαγωγούς ως διδακτικό εργαλείο μαθηματικών εννοιών (9%) και σχεδίων εργασίας- project (3%). Τέλος, το 7% των σχολείων χρησιμοποιεί την κούκλα για θέματα που αφορούν τις Εθνικές Εορτές, όπου η κούκλα «ντύνεται» με διάφορες παραδοσιακές στολές.

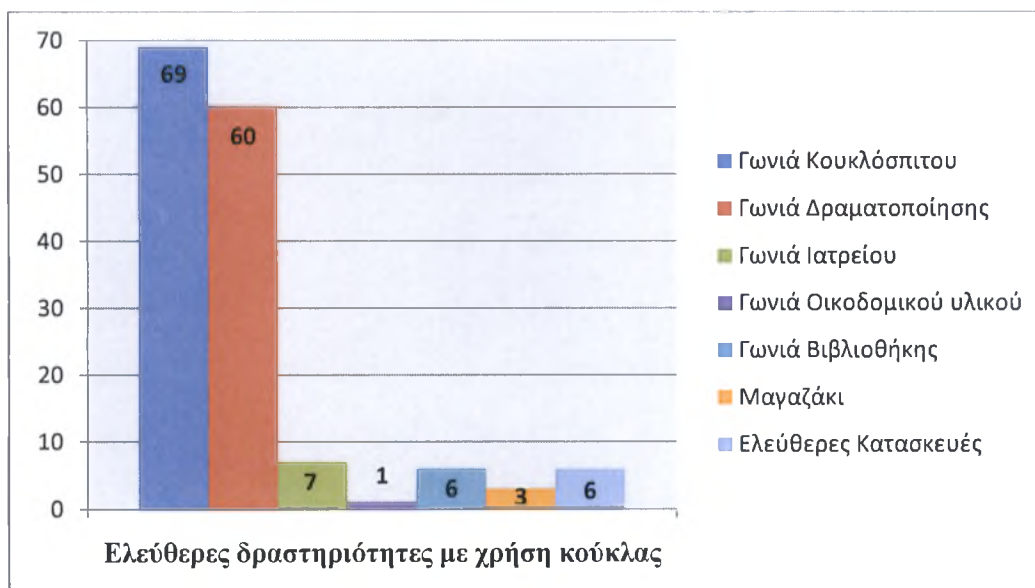
Διάγραμμα 4: Σε ποιες οργανωμένες δραστηριότητες χρησιμοποιούνται οι κούκλες;

5. Είδη ελεύθερων δραστηριοτήτων με χρήση κούκλας: Όπως φαίνεται στο διάγραμμα 15, η κούκλα χρησιμοποιείται από τα παιδιά κατά την ώρα των ελεύθερων δραστηριοτήτων στις διάφορες γωνιές του νηπιαγωγείου. Η γωνιά του Κουκλόσπιτου φαίνεται να είναι η πιο δημοφιλής γωνιά στο χώρο του νηπιαγωγείου, στην οποία χρησιμοποιείται η κούκλα. Το αμέσως μεγαλύτερο ποσοστό χρήσης της κούκλας, βρίσκεται να είναι στη γωνιά δραματοποίησης ή κουκλοθέατρου, όπου το ποσοστό ανέρχεται στο 60%. Όπως αναφέρθηκε στο ερωτηματολόγιο, τα παιδιά χρησιμοποιούν την κούκλα σε μιμητικά, συμβολικά παιχνίδια και παιχνίδια ρόλων, αναλαμβάνοντας το ρόλο του μπαμπά ή της μαμάς με τις κούκλες ως «παιδιά» τους. Το 7% του δείγματος, όπως παρατηρείται και από το διάγραμμα, χρησιμοποιεί την κούκλα στην γωνιά του Ιατρείου. Τα παιδιά υποδύονται το ρόλο του γιατρού και οι κούκλες ή οι κούκλες- μωρά αποτελούν τους ασθενείς τους. Επίσης, τα παιδιά χρησιμοποιούν τις κούκλες στο παιχνίδι τους στις γωνιές του οικοδομικού υλικού, αποτελώντας μέρος της κατασκευής με τα τουβλάκια, στη

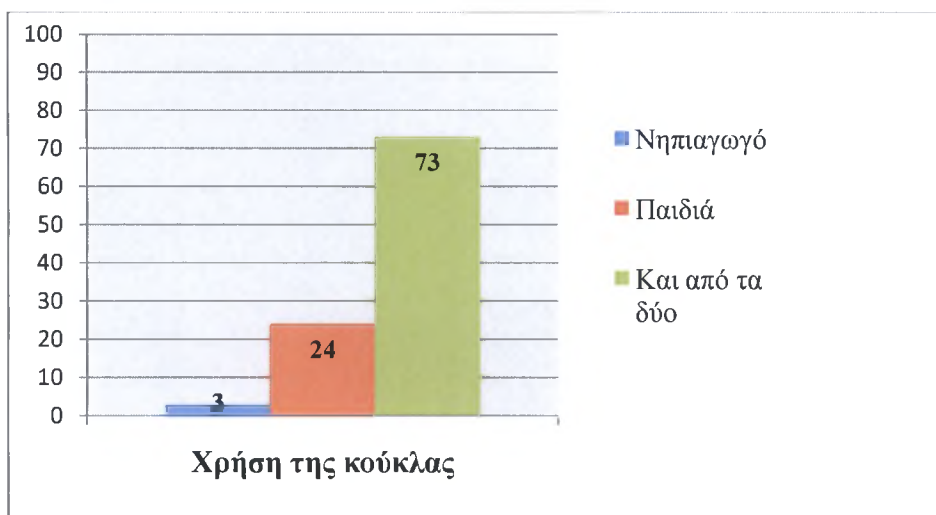
γωνιά της βιβλιοθήκης, όπου τα παιδιά αφηγούνται στις κούκλες- ακροατές διάφορα παραμύθια και στο μαγαζάκι, όπου οι τα παιδιά «ονομάζουν» τις κούκλες πελάτες που αγοράζουν διάφορα προϊόντα. Τέλος, ανεξάρτητα από τις γωνιές στις οποίες παίζουν τα παιδιά κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων, ένα μικρό ποσοστό των παιδιών επιλέγει να κατασκευάσει κούκλες και στη συνέχεια να τις εμψυχώσει.

Διάγραμμα 5: Σε ποιες ελεύθερες δραστηριότητες χρησιμοποιούνται οι κούκλες;

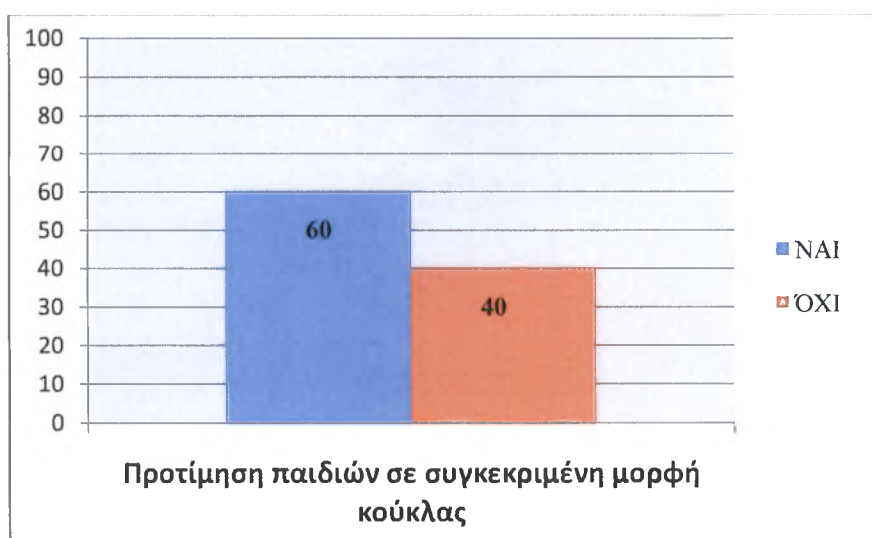
6. Η χρήση κούκλας γίνεται από: Όπως φαίνεται από το διάγραμμα 6, οι νηπιαγωγοί δήλωσαν στα ερωτηματολόγια πως οι κούκλες χρησιμοποιούνται τόσο από τις ίδιες ως διδακτικό εργαλείο, όσο και από τα παιδιά ως παιχνίδι. Η χρήση της κούκλας τόσο από τα παιδιά, όσο και από τη νηπιαγωγό, αποτελεί το 73% του συνολικού δείγματος σχολείων (N=70). Επίσης, το 24% υποστήριξε πως η κούκλα χρησιμοποιείται κατεξοχήν από τα παιδιά, ενώ μόνο το 3% του δείγματος εντάσσει την κούκλα στην μαθησιακή διαδικασία.

Διάγραμμα 6: Πώς χρησιμοποιούνται οι κούκλες;

7. **Προτίμηση παιδιών σε συγκεκριμένη μορφή κούκλας:** Όπως παρατηρείται από το διάγραμμα 7, το 60% του συνολικού δείγματος των σχολείων (N=70), δήλωσε πως έχει παρατηρηθεί κάποια ιδιαίτερη προτίμηση των παιδιών σε συγκεκριμένη μορφή κούκλων στο χώρο του σχολείου. Πιο συγκεκριμένα, τα σχολεία που ήταν θετικά ως προς την απάντησή τους, ήταν σε αριθμό 42. Το 40% των σχολείων υποστήριξε πως δεν έχει προσέξει κάποια ιδιαίτερη προτίμηση σε συγκεκριμένη μορφή κούκλας. Τα σχολεία αυτά ήταν σε αριθμό 28.

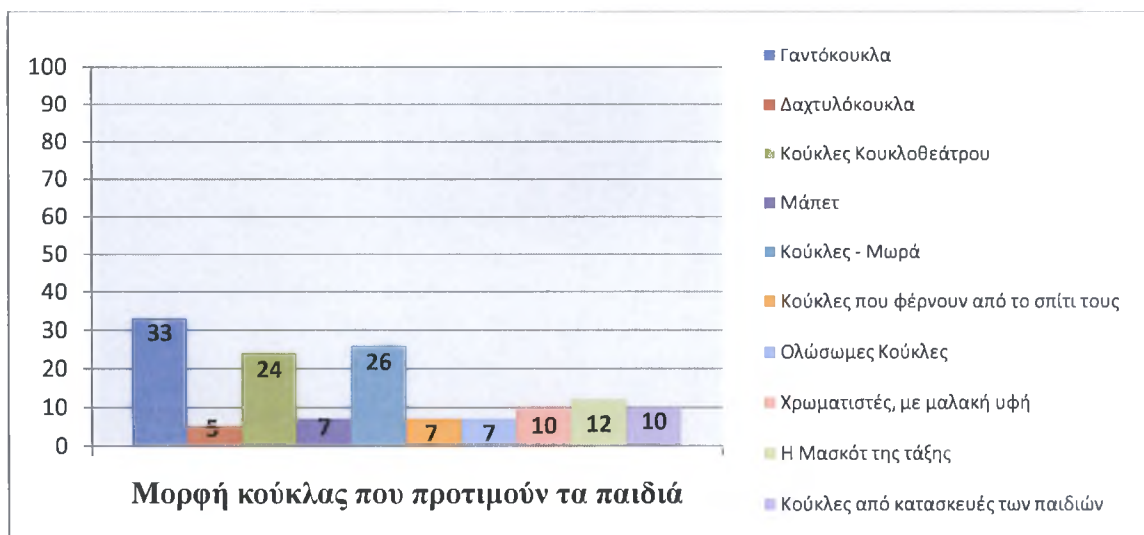
Διάγραμμα 7: Έχει παρουσιαστεί κάποια ιδιαίτερη προτίμηση παιδιών σε συγκεκριμένη μορφή κούκλας;

7α. Μορφή κούκλας που προτιμούν τα παιδιά: Όπως φαίνεται στο διάγραμμα 7α που ακολουθεί, το μεγαλύτερο ποσοστό προτίμησης των παιδιών είναι στις γαντόκουκλες. Το ποσοστό αυτό φαίνεται να είναι 33% του δείγματος των σχολείων που δήλωσε πως έχει παρατηρήσει κάποιες ιδιαίτερες προτιμήσεις παιδιών σε συγκεκριμένες μορφές κούκλας. Σε γενικές γραμμές οι παρακάτω απαντήσεις χωρίζονται στις ακόλουθες κατηγορίες: στις κούκλες που μπαίνουν στο χέρι, οι οποίες περιλαμβάνουν τις γαντόκουκλες, δαχτυλόκουκλες, κούκλες κουκλοθέατρου και κούκλες τύπου μάπετ, στις κούκλες εμπορίου, οι οποίες περιλαμβάνουν τις κούκλες – μωρά και τις κούκλες που φέρνουν τα παιδιά από το σπίτι τους και τέλος στις κούκλες με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, οι οποίες περιλαμβάνουν τις ολόσωμες, τις χρωματιστές και με μαλακή υφή, την κούκλα – μασκότ της τάξης και τις κούκλες εκείνες που προέρχονται από τις κατασκευές των παιδιών.

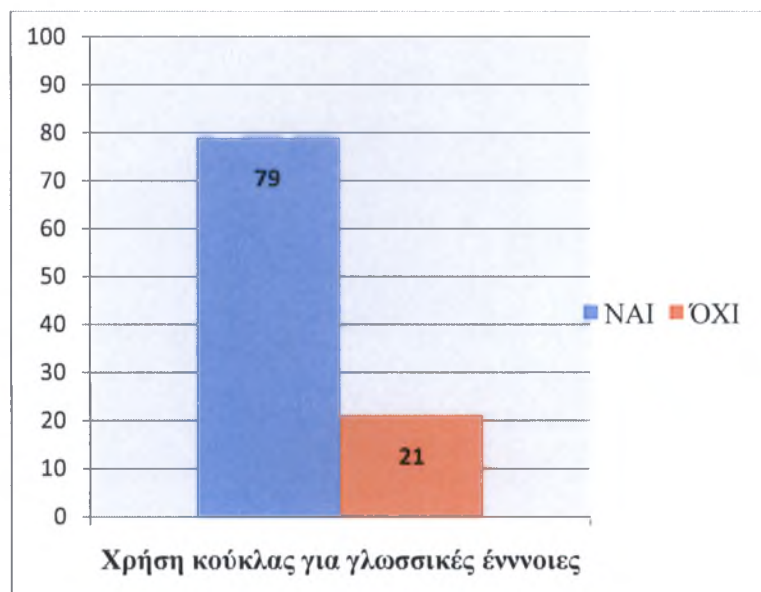
Όπως γίνεται αντιληπτό και από το διάγραμμα, οι κούκλες που μπαίνουν στο χέρι των παιδιών παρουσιάζουν το μεγαλύτερο ποσοστό, καθώς αυτό είναι 69% (33+5+24+7). Χαρακτηριστική φράση μιας νηπιαγωγού ήταν η ακόλουθη: «Τα παιδιά προτιμούν ιδιαίτερα τις γαντόκουκλες ή τις κούκλες του κουκλοθέατρου που έχουν μορφή ζώου». Στη συνέχεια ακολουθεί η κατηγορία κούκλων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, που παρουσιάζει συνολικό ποσοστό 39% (7+10+12+10). Το μικρότερο ποσοστό φαίνεται να εμφανίζουν οι κούκλες του εμπορίου, δηλαδή οι κούκλες- μωρά και αυτές που τα παιδιά φέρνουν στο σχολείο, το οποίο είναι 33%. Όπως υποστηρίζει και μια νηπιαγωγός «πολύ λιγότερο ενδιαφέρον δείχνουν για τις κλασσικές κοριτσίστικες και αγορίστικες κούκλες που υπάρχουν στο σχολείο μας».

Διάγραμμα 7α: Σε ποια μορφή κούκλας έχει παρουσιαστεί ιδιαίτερη προτίμηση;

8. Χρήση κούκλας για προσέγγιση ή κατανόηση γλωσσικών εννοιών: Το διάγραμμα 8, που ακολουθεί, δείχνει πως το 79% του συνολικού δείγματος των σχολείων (N=70) χρησιμοποιεί την κούκλα ως διδακτικό εργαλείο ή μέσο για την προσέγγιση ή κατανόηση διάφορων γλωσσικών εννοιών. Ενώ, μόνο το 21% των νηπιαγωγείων, φαίνεται να μην χρησιμοποιεί την κούκλα ως διδακτικό εργαλείο. Οι λόγοι για τους οποίους γίνεται ή δεν γίνεται χρήση της κούκλας παρουσιάζονται στη συνέχεια.

Διάγραμμα 8: Χρησιμοποιείται η κούκλα για την προσέγγιση ή κατανόηση γλωσσικών εννοιών;

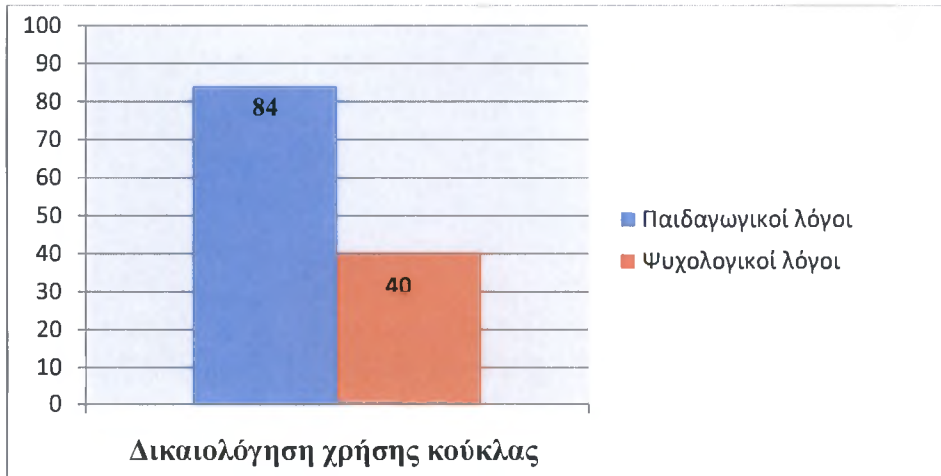

8α. Δικαιολόγηση χρήσης της κούκλας σε γλωσσικές έννοιες: Όπως παρατηρείται στο διάγραμμα 8α, η χρήση της κούκλας εξυπηρετεί τις εκπαιδευτικούς περισσότερο από παιδαγωγικούς λόγους. Η κούκλα σύμφωνα με αρκετές νηπιαγωγούς είναι διαμεσολαβητής, καθώς μπορεί να αντιμετωπίζει πιο εύκολα τα παιδιά και να τους «περνάει» έννοιες, κάνοντάς τες πιο κατανοητές. Επίσης, στα θετικά χρήσης της κούκλας αναφέρθηκε και η αμεσότητα των απαντήσεων που δίνονται σε αυτήν. Τα παιδιά διατυπώνουν ελεύθερα και χωρίς ντροπή τη γνώμη και την άποψή τους, κάνοντας διάλογο με την κούκλα. Σε περίπτωση γλωσσικών λαθών, η κούκλα δεν διορθώνει τα παιδιά και έτσι δεν νιώθουν αρνητικά συναισθήματα και η κούκλα λειτουργεί ως κίνητρο για μάθηση. Ακόμη, «η κούκλα λειτουργεί ως ένα παιγνιώδες, διασκεδαστικό και παραστατικό εργαλείο στα χέρια μας, κεντρίζοντας το ενδιαφέρον και την προσοχή των παιδιών». Τα παιδιά παρακολουθούν με μεγάλη προσοχή τα λεγόμενα της κούκλας. Ιδιαίτερα, αρέσει πολύ στα παιδιά όταν αυτή τους αφηγείται κάποιο παραμύθι ή μια

ιστορία και τα εμπλέκει στη δραστηριότητα. «Οι κούκλες ζωντανεύουν το γνωστικό αντικείμενο της γλώσσας, κάνοντας τα παιδιά να ξεφεύγουν από την πραγματικότητα και να ταξιδεύουν με τη φαντασία τους. Η πλειοψηφία των νηπιαγωγών διατύπωσε λόγους που να επηρεάζουν την ποιότητα του μαθήματος με τη χρήση της κούκλας ως διδακτικό μέσο. «Η χρήση της κούκλας αποτελεί μια πιο απτή προσέγγιση για τα παιδιά σε σχέση με τον βερμπαλισμό, ένα παιγνιώδη τρόπο μάθησης που διατηρεί το ενδιαφέρον και ενισχύει τη συγκέντρωση των παιδιών».

Πέρα από τους παιδαγωγικούς λόγους, οι νηπιαγωγοί κατέγραψαν στα ερωτηματολόγια πως χρησιμοποιούν τις κούκλες ως διδακτικό μέσο και για ψυχολογικούς λόγους. Όπως φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα, το 40% του δείγματος που χρησιμοποιεί την κούκλα για την προσέγγιση γλωσσικών εννοιών (N=55), ανέφερε ψυχολογικούς λόγους. Τα παιδιά θεωρούν την κούκλα ως μια φίλη τους, ή ως ένα πλάσμα που είναι πολύ κοντά τους και είναι φιλικό. Για τον λόγο αυτό, νιώθουν πιο άνετα να εκφραστούν μέσω της κούκλας. Ακόμα και «τα πιο ντροπαλά και συνεσταλμένα παιδιά μέσω της κούκλας εκφράζουν τη γνώμη ή και τα συναισθήματά τους πιο εύκολα, νιώθοντας μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση.

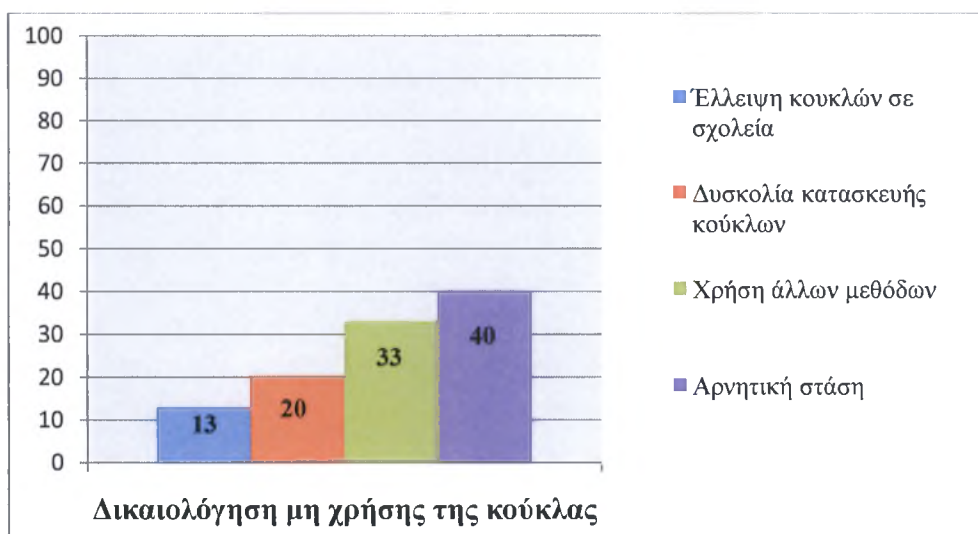
Διάγραμμα 8α: Εάν ναι, για ποιο λόγο χρησιμοποιούνται οι κούκλες;

8β. Δικαιολόγηση της μη χρήσης της κούκλας σε γλωσσικές έννοιες: Παρατηρώντας το διάγραμμα 8β, γίνεται φανερό πως οι περισσότεροι νηπιαγωγοί που δεν χρησιμοποιούν την κούκλα ως διδακτικό εργαλείο για την προσέγγιση γλωσσικών εννοιών, δεν το κάνουν εξαιτίας της αρνητικής στάσης τους απέναντι στην ένταξη των κούκλων στην τάξη. Ανέφεραν πως δεν βρίσκουν τρόπο σύνδεσης της κούκλας με γνωστικά αντικείμενα και πως αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο ως παιχνίδι από τα παιδιά. Έτσι λοιπόν, το 40% του δείγματος των

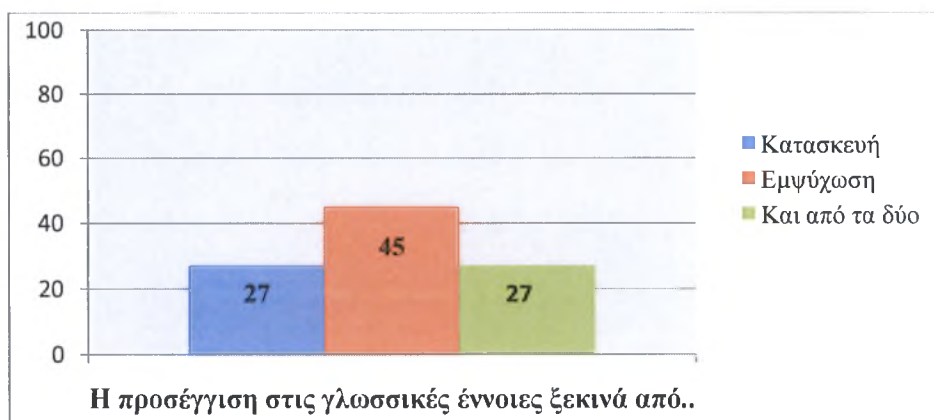
νηπιαγωγών που δεν χρησιμοποιεί την κούκλα για γλωσσικές έννοιες (N=15), έχει αρνητική στάση απέναντι στις κούκλες ως διδακτικού μέσου. Άλλες νηπιαγωγοί, που το ποσοστό τους ανέρχεται στο 33%, παρατήρησαν πως χρησιμοποιούν άλλες διδακτικές μεθόδους για τη διδασκαλία της γλώσσας. Τέλος, το 13% και το 20% συσχέτισε τη μη χρήση της κούκλας στις γλωσσικές έννοιες με την έλλειψη κούκλων στο σχολείο τους ή με τη δυσκολία κατασκευής από μέρους τους ή των παιδιών.

Διάγραμμα 8β: Εάν όχι, για ποιο λόγο δεν χρησιμοποιούνται οι κούκλες;

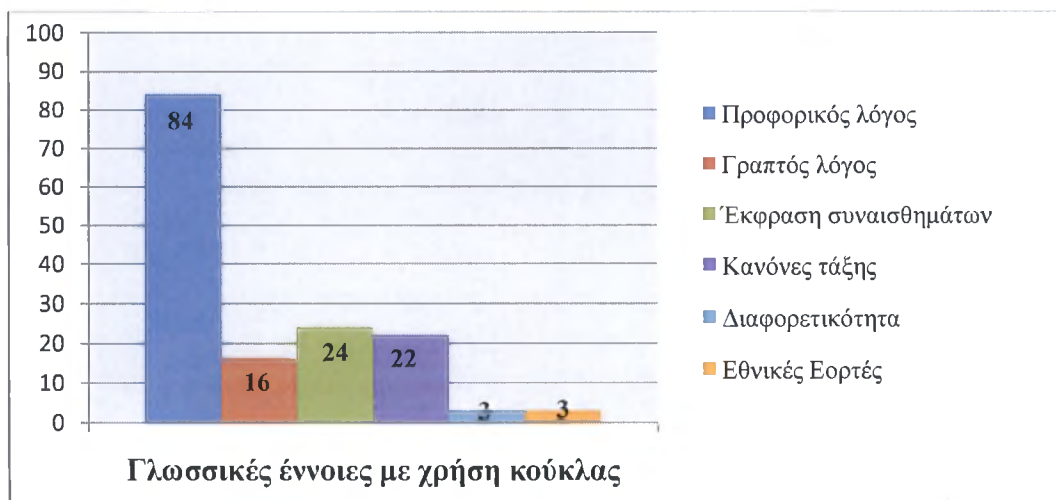
9. **Η προσέγγιση στις γλωσσικές έννοιες αρχίζει από:** Όπως φαίνεται από το διάγραμμα 9, οι περισσότεροι νηπιαγωγοί δήλωσαν πως η προσέγγιση στις γλωσσικές έννοιες ξεκινά από την εμπύχωση της κούκλας. Αυτό υλοποιεί το 45% του δείγματος που χρησιμοποιεί την κούκλα ως διδακτικό εργαλείο (N=55).

Διάγραμμα 9: Η προσέγγιση στις γλωσσικές έννοιες αρχίζει από:

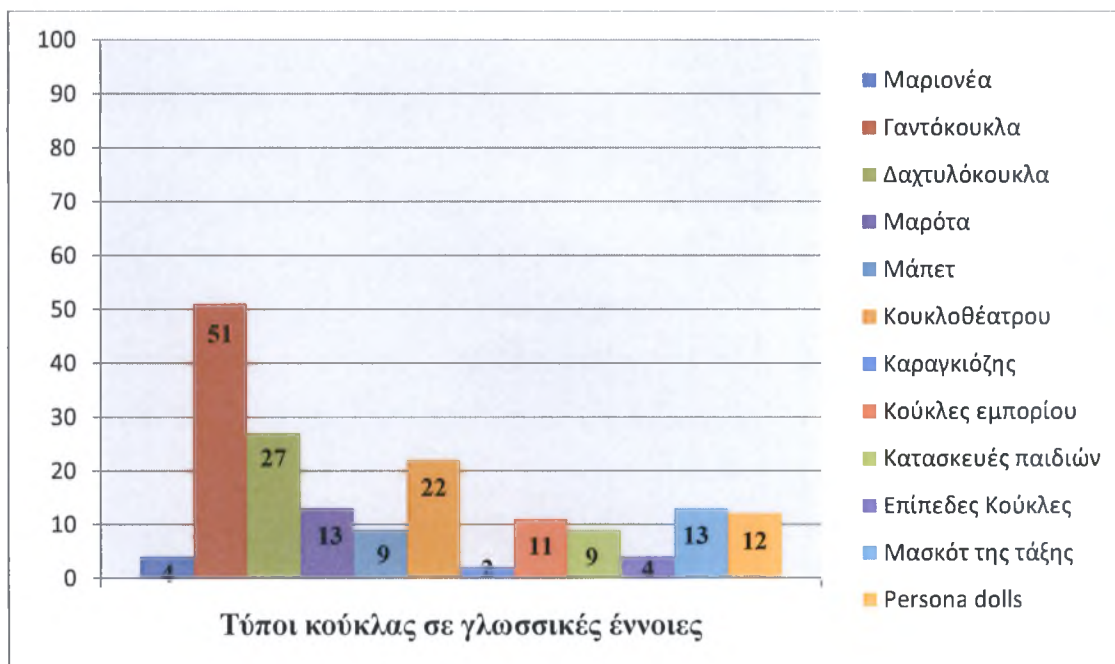
10. Γλωσσικές έννοιες με χρήση κούκλας: Όπως φαίνεται από το διάγραμμα 10, κατά κύριο λόγο η κούκλα χρησιμοποιείται για δραστηριότητες προφορικού λόγου. Πιο συγκεκριμένα, η κούκλα χρησιμοποιείται για τη συζήτηση με τα παιδιά, για το συλλαβισμό λέξεων, για την εκμάθηση δράσεων ή δύσκολων λέξεων, για την αναδιήγηση παραμυθιών, για εμπλουτισμό λεξιλογίου, για εκμάθηση ποιημάτων, παροιμιών ή γλωσσοδετών καθώς και για την εμπλοκή σε συζητήσεις που στοχεύουν στον προβληματισμό. Το 84% του δείγματος που χρησιμοποιεί την κούκλα (N=55), χρησιμοποιεί την κούκλα σε δραστηριότητες ενίσχυσης προφορικού λόγου. Το αμέσως επόμενο ποσοστό αποτελεί η χρήση της κούκλας για έκφραση συναισθημάτων και σε θέματα εφαρμογής κανόνων, όπου το ποσοστό φαίνεται να φτάνει το 24% και 22% αντίστοιχα. Πιο συγκεκριμένα, από τη μια μεριά, η κούκλα ενθαρρύνει τα παιδιά να εκφράσουν την άποψή τους όσο και τα συναισθήματά τους ενώ από την άλλη, υπενθυμίζει στα παιδιά τους κανόνες σωστής συμπεριφοράς της τάξης για την ομαλή και σωστή λειτουργία της. Ο γραπτός λόγος χρησιμοποιείται σε μικρό ποσοστό από τις νηπιαγωγούς, το οποίο φαίνεται να αποτελεί το 16% του δείγματος. Πιο συγκεκριμένα, η κούκλα χρησιμοποιείται για την εκμάθηση των γραμμάτων της αλφαβήτου. «Η κούκλα της τάξης έχει πάνω τα ονόματα των παιδιών και κάθε φορά που τα παιδιά δεν θυμούνται τα γράμματα του ονόματός τους, συμβουλευόμαστε την κούκλα με τα γράμματα». Τέλος, η κούκλα χρησιμοποιείται για τις Εθνικές Εορτές, όπου ανάλογα με τις εκάστοτε απαιτήσεις των εορτών, οι κούκλες ντύνονται με ανάλογα ρούχα και παραδοσιακές φορεσιές. Αναφορικά με την διαφορετικότητα, οι «διαφορετικές» ή έγχρωμες κούκλες χρησιμοποιούνται για την κατανόηση των διαφορετικών γλωσσών ανά τον κόσμο.

Διάγραμμα 10: Συνήθως για τη διδασκαλία ποιών γλωσσικών εννοιών χρησιμοποιούνται οι κούκλες;

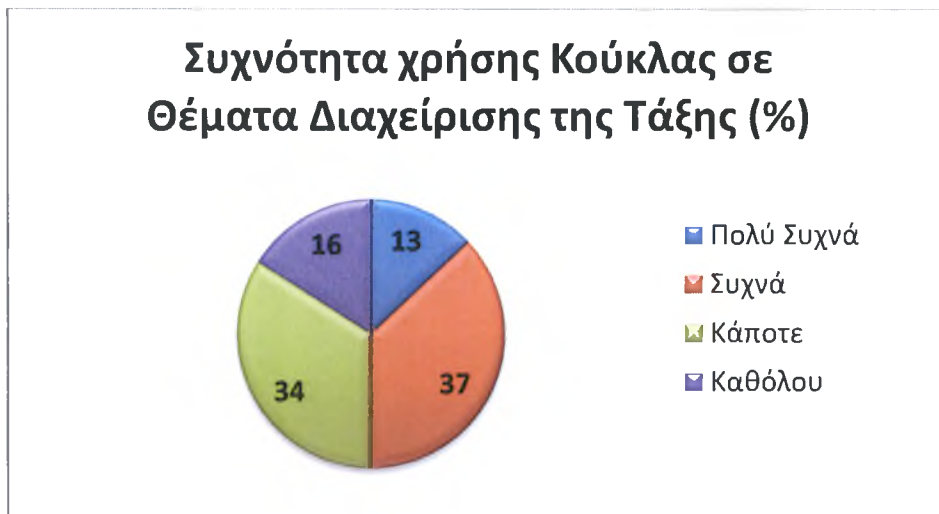
11. Τύποι κούκλας που χρησιμοποιούνται σε γλωσσικές έννοιες: Οι γαντόκουκλες όπως φαίνεται στο διάγραμμα 11, παρουσιάζουν το μεγαλύτερο ποσοστό χρήσης ως προς τις γλωσσικές έννοιες, δηλαδή 51% του δείγματος με N=55. Τα αμέσως μεγαλύτερα ποσοστά χρήσης έχουν οι δαχτυλόκουκλες, με ποσοστό 27% και οι κούκλες κουκλοθέατρου. Τα υπόλοιπα ποσοστά ανήκουν στις κούκλες μαρότες και μαस्कότ της τάξης με ποσοστό 13%, οι κούκλες με μορφή ανθρώπου (persona dolls) με ποσοστό χρήσης 12% και τέλος ακολουθούν οι υπόλοιπες κούκλες.

Διάγραμμα 11: Ποιοι τύποι κούκλας χρησιμοποιούνται για την προσέγγιση γλωσσικών εννοιών;

12. Συχνότητα χρήσης κούκλας σε θέματα διαχείρισης της τάξης: Όπως φαίνεται και από το διάγραμμα 12, περίεργο είναι το γεγονός ότι τα μεγαλύτερα ποσοστά του διαγράμματος είναι αντικρουόμενα, με την έννοια ότι το 37% του δείγματος με N= 55, χρησιμοποιεί συχνά την κούκλα σε θέματα διαχείρισης της τάξης, ενώ το αμέσως μεγαλύτερο ποσοστό, που είναι το 34% την χρησιμοποιεί σπάνια στην τάξη. Από την άλλη μεριά, το 16% των νηπιαγωγών παρατηρούνται να μην χρησιμοποιούν καθόλου την κούκλα ως εργαλείο διαχείρισης της τάξης, ενώ πολλοί λίγοι νηπιαγωγοί, μόνο το 13% του συνολικού δείγματος, χρησιμοποιεί πολύ συχνά την κούκλα για τέτοιου είδους θέματα της τάξης.

Διάγραμμα 12: Σε τι βαθμό χρησιμοποιείτε την κούκλα για θέματα διαχείρισης της τάξης;

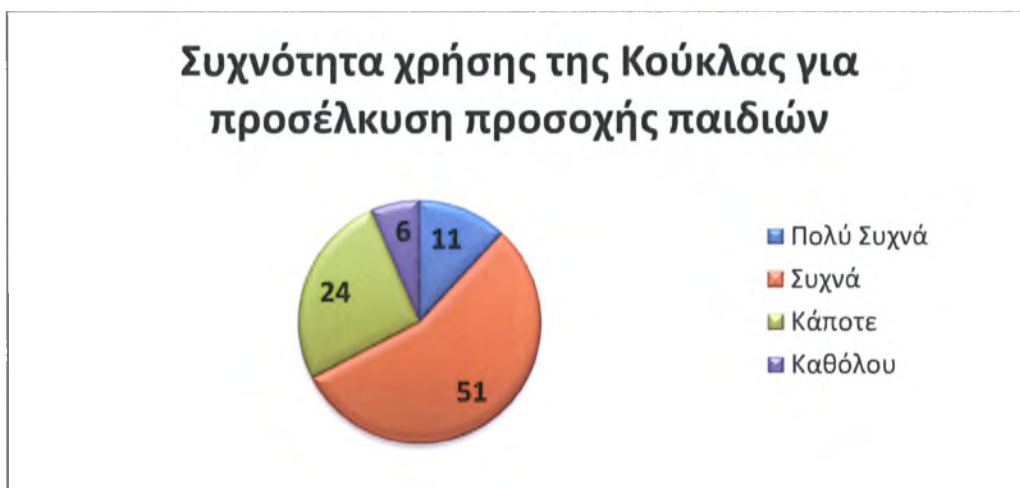
13. Η κούκλα «τραβάει» το ενδιαφέρον και την προσοχή των παιδιών: Όπως φαίνεται και από το διάγραμμα 13, οι νηπιαγωγοί στην πλειοψηφία τους συμφωνούν ότι η κούκλα προσελκύει και «τραβά» το ενδιαφέρον και την προσοχή των παιδιών, σε ποσοστό που να φτάνει το 89% του συνολικού δείγματος με $N=70$. Το 9% των νηπιαγωγών βρίσκεται σε μια ουδέτερη θέση, ενώ οι υπόλοιποι, δηλαδή το 3%, κρατούν εντελώς αρνητική στάση διαφωνώντας απόλυτα.

Διάγραμμα 13: Πιστεύετε ότι η κούκλα τραβάει το ενδιαφέρον και την προσοχή των παιδιών;

14. Συχνότητα χρήσης κούκλας με σκοπό να τραβήξει την προσοχή των παιδιών: Η πλειονότητα των νηπιαγωγών χρησιμοποιεί συχνά την κούκλα προκειμένου να προσελκύσει το ενδιαφέρον και την προσοχή των παιδιών. Το ποσοστό αυτό φαίνεται να αποτελεί το 62% (51% και 11%) του συνολικού δείγματος έχοντας N=70. Το 24% του δείγματος είτε χρησιμοποιεί την κούκλα σπάνια, είτε την χρησιμοποιεί πολύ συχνά. Οι υπόλοιποι νηπιαγωγοί δεν χρησιμοποιούν καθόλου την κούκλα για να «τραβήξουν» την προσοχή των παιδιών. Τα παραπάνω στοιχεία βρίσκονται στο διάγραμμα 14. Αναλυτικότερα:

Διάγραμμα 14: Σε τι βαθμό χρησιμοποιείτε την κούκλα για να τραβήξετε την προσοχή των παιδιών;

15. Θέματα διαχείρισης της τάξης που χρησιμοποιείται η κούκλα: Όπως φαίνεται από το διάγραμμα 15, γίνεται φανερό πως η πλειοψηφία των νηπιαγωγών (26 στο σύνολο) χρησιμοποιεί την κούκλα ως ένα αποτελεσματικό μέσο για συγκρούσεις μεταξύ των παιδιών. Οι νηπιαγωγοί σημείωσαν πως σε οποιαδήποτε διένεξη, διαπληκτισμό, αντιζηλία μεταξύ των παιδιών, ακόμη και σε περιπτώσεις που καταλήγουν σε κλάματα, χρησιμοποιούν την κούκλα. Πιο συγκεκριμένα, η κούκλα παρεμβαίνει ανάμεσα σε τέτοιου είδους διενέξεις και προσπαθεί να δείξει τη σωστή συμπεριφορά και γενικότερα προσπαθεί να εξισορροπήσει προβλήματα ανάρμοστων συμπεριφορών των παιδιών. Λειτουργεί κάπως σαν «διαιτητής» ανάμεσά τους. Ακόμη και σε περιπτώσεις όπου κάποια παιδιά είναι περισσότερο επιθετικά από τα άλλα, τότε και εκεί η κούκλα προσπαθεί να παρέμβει μιλώντας στο παιδί για τη σωστή συμπεριφορά.

Όσον αφορά τα θέματα εφαρμογής κανόνων για τη σωστή λειτουργία της τάξης, η κούκλα χρησιμοποιείται συχνά από τις νηπιαγωγούς προκειμένου είτε να υπενθυμίσει στα παιδιά τους κανόνες της τάξης, είτε να επιβάλλει την ησυχία και την ηρεμία στο χώρο της.

Καταγράφηκε επίσης, πως η κούκλα μπορεί να αναλάβει το ρόλο της οργάνωσης της τάξης δίνοντας στα παιδιά οδηγίες ή ανακοινώνοντας παράπονα στα παιδιά κατά τη διάρκεια της σχολικής τους ημέρας. Οι νηπιαγωγοί που χρησιμοποιούν την κούκλα σε τέτοιου είδους περιπτώσεις εφαρμογής κανόνων είναι στο σύνολό τους 24 από το γενικό σύνολο των νηπιαγωγών που είναι $N=70$.

Η κούκλα για πολλές νηπιαγωγούς αποτελεί ένα εργαλείο για να αποσπών την προσοχή και το ενδιαφέρον των παιδιών είτε πρόκειται για την έναρξη κάποιας δραστηριότητας είτε για το «ζωντάνεμα» κάποιας αφήγησης από τη νηπιαγωγό. Πολλές φορές η κούκλα χρησιμοποιείται στην γωνιά της παρεούλας για να τραβήξει την προσοχή των παιδιών και τη συγκέντρωσή τους στη δραστηριότητα που δουλεύουν. Έντεκα νηπιαγωγοί παρατηρήθηκαν να χρησιμοποιούν την κούκλα ως μέσο προσέλευσης της προσοχής των παιδιών. Έτσι, η κούκλα θεωρείται σαν ένας βοηθός της νηπιαγωγού, η οποία μπορεί να εξηγήσει στα παιδιά κάποιες δύσκολες έννοιες, να διαβάσει ένα παραμύθι, ακόμα και να δώσει κάποιες εντολές στα παιδιά. Δώδεκα νηπιαγωγοί καταγράφηκαν να χρησιμοποιούν την κούκλα ως βοηθός τους στην διεξαγωγή των δραστηριοτήτων.

Επίσης, παρατηρήθηκε πως η κούκλα χρησιμοποιείται από κάποιο αριθμό νηπιαγωγών (πιο συγκεκριμένα δέκα) για την συναισθηματική ανωριμότητα κάποιων παιδιών, είτε για να τα προσεγγίσει να εκφραστούν μέσω αυτής εκφράζοντας τα συναισθήματά τους είτε ενθαρρύνει τα πιο «κλειστά- δειλά» παιδιά να μιλήσουν. Οι νηπιαγωγοί κατέγραψαν πως τα παιδιά νιώθουν μεγαλύτερη οικειότητα να μιλήσουν στην κούκλα παρά στην νηπιαγωγό.

Άλλος ένας τρόπος χρήσης της κούκλας είναι στην αρχή της σχολικής χρονιάς των παιδιών, όπου προσπαθεί να τα βοηθήσει να γνωριστούν μεταξύ τους, να παρουσιάσουν τον εαυτό τους σε παιχνίδια γνωριμίας καθώς και να προσαρμοστούν στην νέα τους τάξη. Επτά νηπιαγωγοί παρατηρήθηκαν πως χρησιμοποιούσαν την κούκλα σε θέματα γνωριμίας των παιδιών στην αρχή της νέας σχολικής χρονιάς.

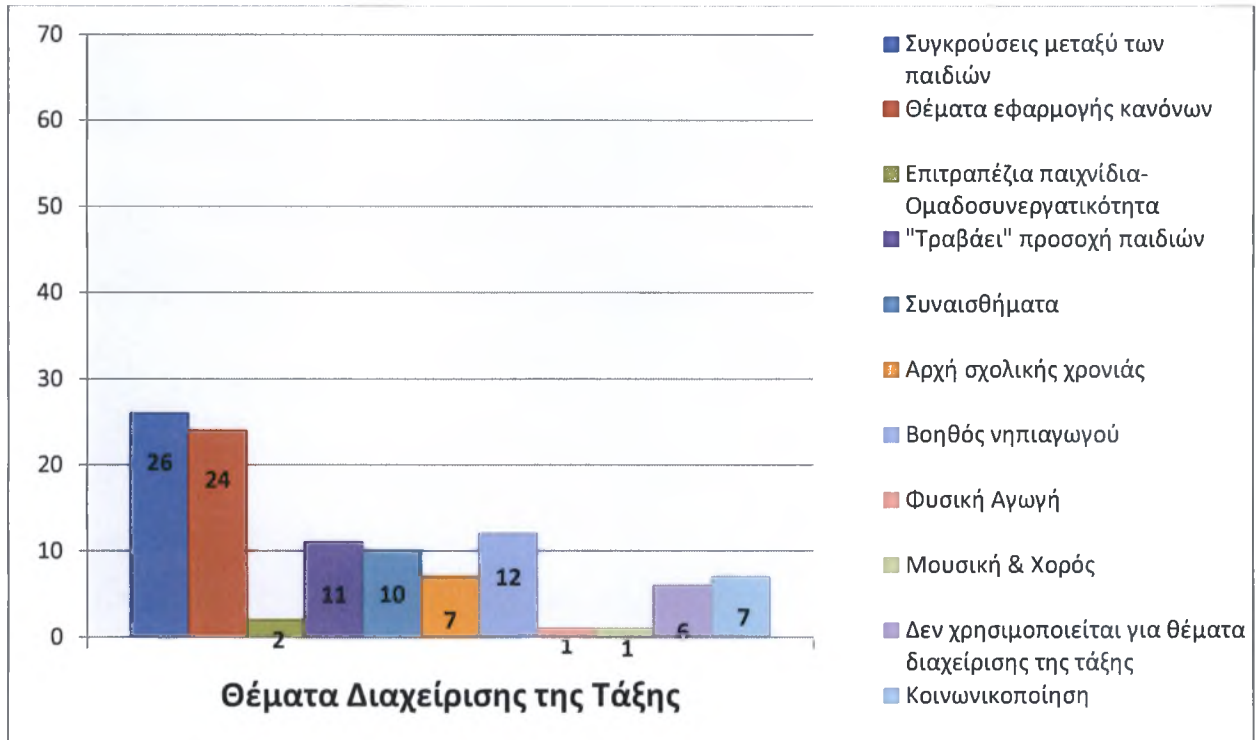
Ακόμη, κάποιες νηπιαγωγοί ανέφεραν πως χρησιμοποιούν την κούκλα κατά τη διάρκεια δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη Γυμναστική, τη Μουσική και το χορό, η οποία δίνει στα παιδιά οδηγίες και εντολές για συγκεκριμένα τέμπο ρυθμού και βήματα. Άλλες δύο νηπιαγωγοί ανέφεραν πως η κούκλα τη βοηθά στα επιτραπέζια παιχνίδια, εξηγώντας ή υπενθυμίζοντας στα παιδιά τους κανόνες των παιχνιδιών.

Επίσης, παρατηρήθηκε πως η κούκλα χρησιμοποιείται σε κάποιες περιπτώσεις ως μέσο κοινωνικοποίησης των παιδιών, που τα ενθαρρύνει να γνωριστούν μεταξύ τους. Επτά

Η ΚΟΥΚΛΑ ΩΣ ΒΟΗΘΟΣ ΤΗΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΟΧΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥΣ ΣΕ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ

νηπιαγωγοί κατέγραψαν πώς γίνεται χρήση της κούκλας για την κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών. Τέλος, έξι νηπιαγωγοί κατέγραψαν πως δεν χρησιμοποιούν καθόλου την κούκλα για θέματα διαχείρισης της τάξης τους.

Διάγραμμα 16: Σε τι θέματα διαχείρισης της τάξης χρησιμοποιείτε την κούκλα;

B. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ ΑΠΟ ΠΑΙΔΙΑ (B' ΦΑΣΗ)

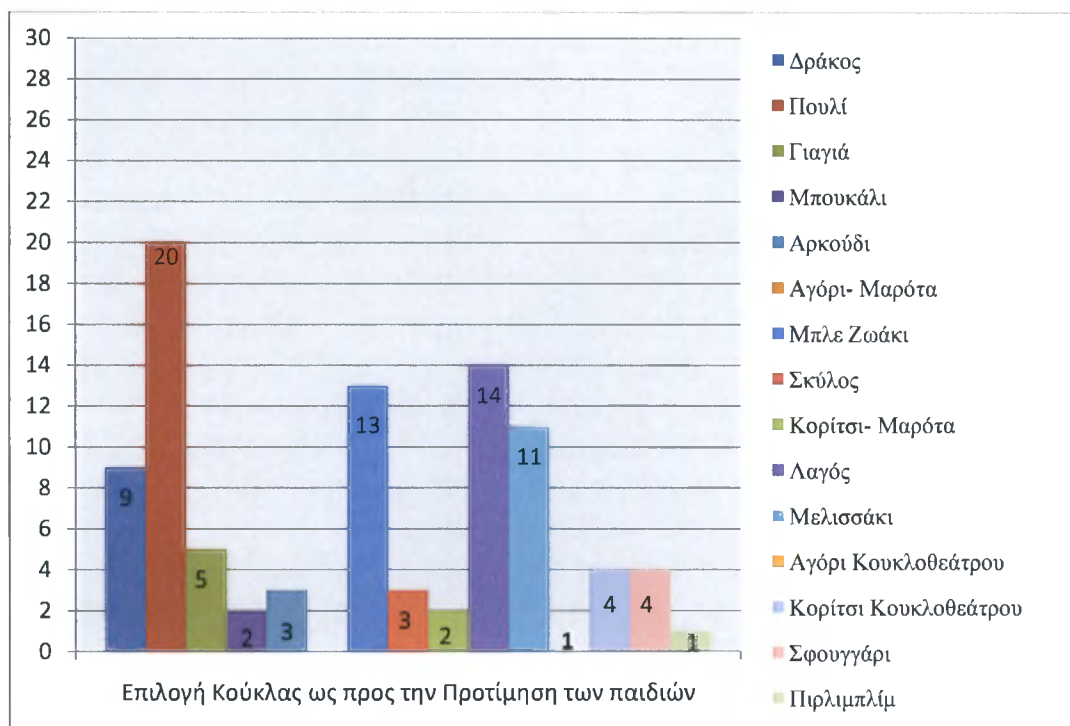
1. Οι προτιμήσεις των παιδιών σε δεκαπέντε διαφορετικές κούκλες: Όπως γίνεται φανερό από το διάγραμμα 17 και τον πίνακα 17, τα περισσότερα παιδιά επέλεξαν από όλες τις κούκλες την κούκλα «Πουλί». Τόσο τα αγόρια, όσο και τα κορίτσια προτίμησαν αυτή την κούκλα. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρείται πως επτά (7) αγόρια και δεκατρία (13) κορίτσια επέλεξαν την κούκλα αυτή. Η διαφορά μεταξύ των δύο φύλων δεν είναι πολύ μεγάλη, άρα συμπεραίνεται πως Η κούκλα «Πουλί» άρεσε και στα αγόρια και στα κορίτσια.

Όσον αφορά την κούκλα «Λαγό», φαίνεται πως συνολικά δεκατέσσερα (14) παιδιά την επέλεξαν ως κούκλα που να τους αρέσει, εκ των οποίων τα τέσσερα (4) ήταν αγόρια, ενώ τα υπόλοιπα δέκα (10) ήταν κορίτσια. Η κούκλα αυτή όπως φαίνεται από τις επιλογές των παιδιών, αρέσει περισσότερο στα κορίτσια. Οι λόγοι που την προτίμησαν περισσότερο, ακολουθούν στη συνέχεια.

Αναφορικά με την κούκλα «Μπλε ζωάκι», παρατηρείται πως επιλέχθηκε συνολικά από δεκατρία (13) παιδιά, εκ των οποίων τα έντεκα (11) ήταν αρσενικού φύλου, ενώ μόνο δύο (2) κορίτσια ανέφεραν πως προτιμούν αυτή την κούκλα. Έτσι, γίνεται φανερό πως το «Μπλε ζωάκι» ήταν πιο ελκυστικό για τα αγόρια.

Η τελευταία κούκλα, το «Μελισσάκι», φαίνεται να έλκει και τα δύο φύλο. Από το συνολικό δείγμα των παιδιών επιλέχθηκε από έντεκα (11) παιδιά. Πιο συγκεκριμένα, τρία (3) αγόρια και οκτώ (8) κορίτσια την προτίμησαν ως ελκυστική κούκλα. Έτσι, το «Μελισσάκι» άρεσε και τα δύο φύλα, τόσο στα αγόρια, όσο και στα κορίτσια.

Διάγραμμα 17: Ποιές κούκλες σου αρέσουν πιο πολύ;

Πίνακας 17 : Αναλογία παιδιών ως προς το φύλο στις πιο «δημοφιλείς» Κούκλες

Κούκλα «Πουλί»		
Αριθμός Παιδιών που την επέλεξε	Αριθμός Αγοριών	Αριθμός Κοριτσιών
20	7	13
Κούκλα «Λαγός»		
Αριθμός Παιδιών που την επέλεξε	Αριθμός Αγοριών	Αριθμός Κοριτσιών
14	4	10
Κούκλα «Μπλε Ζωάκι»		
Αριθμός Παιδιών που την επέλεξε	Αριθμός Αγοριών	Αριθμός Κοριτσιών
13	11	2
Κούκλα «Μελισσάκι»		
Αριθμός Παιδιών που την επέλεξε	Αριθμός Αγοριών	Αριθμός Κοριτσιών
11	3	8

2. Τα χαρακτηριστικά που πρόσεξαν τα παιδιά πάνω στις κούκλες: Το πρώτο χαρακτηριστικό που πρόσεξαν τα παιδιά πάνω στις κούκλες ήταν τα χρώματά τους. Τα έντονα χρώματα και τα αγαπημένα χρώματα των παιδιών όπως ειπώθηκε, τράβηξαν την προσοχή τους. Τόσο τα αγόρια, όσο και τα κορίτσια έδειξαν να ενδιαφέρονται και να επιλέγουν μια κούκλα ως αγαπημένη εξαιτίας αυτού του χαρακτηριστικού.

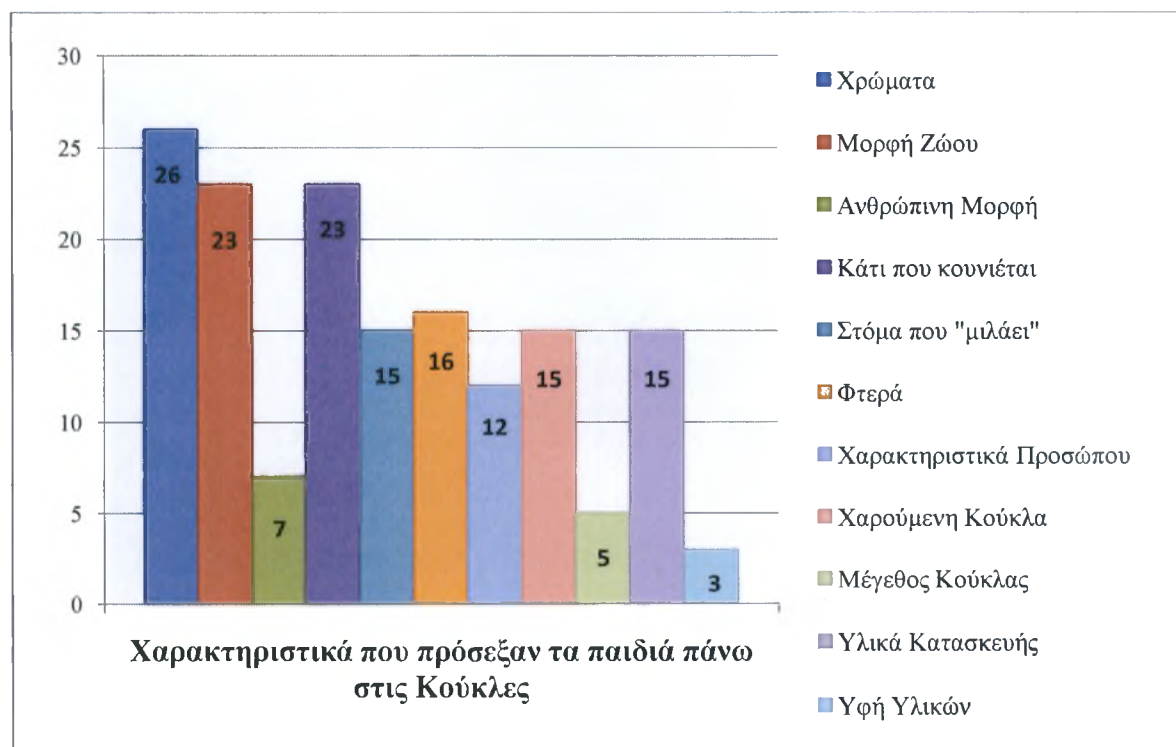
Οι κούκλες εκείνες που παρουσίαζαν μορφές ζώων φάνηκε πως ήταν πιο αγαπητές και ελκυστικές στα παιδιά σε σχέση με τις κούκλες που απεικόνιζαν ανθρώπινες μορφές. Επίσης, δημοφιλές χαρακτηριστικό αποτέλεσαν τα αντικείμενα πάνω στις κούκλες που είχαν κίνηση, είτε πρόκειται για χέρια που χειροκροτούν ή δείχνουν, για στόμα που «μιλάει», είτε για αυτάκια ή φτερά που κινούνται στο ρυθμό των χεριών. Βλέποντας αυτά τα χαρακτηριστικά, τα παιδιά «πειράζαν» αυτά που κουνιόντουσαν και έδειχναν να χαίρονται με την κίνηση αυτή, πιστεύοντας πως οι κούκλες είναι αληθινές. Πιο συγκεκριμένα, πολλά παιδιά, όταν διάλεγαν να δουν και να πειραματιστούν με την κούκλα «Μπλε ζώακι», η οποία είναι γαντόκουκλα με στόμα που «μιλάει», υποδύονταν πως η κούκλα δαγκώνει και γελάει. Όσον αφορά την κίνηση στα χέρια, τα παιδιά ενθουσιάζονταν κάθε φορά που έβλεπαν από την ερευνήτρια να τα κουνά. Έλεγαν χαρακτηριστικά «Κόλλα το! Κόλλα το!». Η κούκλα αποτελούσε ένα «ζωντανό» φίλο τους για παιχνίδι. Τα φτερά κάποιων κούκλων, όπως για παράδειγμα του πουλιού και της μέλισσας, φάνηκαν να τραβούν πολύ το ενδιαφέρον και την προσοχή των παιδιών, καθώς κατά τη διάρκεια της εξοικειώσής τους με αυτές τις κούκλες, τα παιδιά «πειράζαν» τα φτερά τους και έβαζαν τις κούκλες να πετούν, κουνώντας με το χέρι τους τα φτερά τους, προσδίδοντας μια πιο φυσική κίνηση στο πέταγμά τους. Οι κούκλες εκείνες που ήταν πιο στατικές και δεν κουνιόντουσαν, δεν ενδιέφεραν τα παιδιά, ούτε να τις δουν από κοντά, αλλά ούτε να πειραματιστούν μαζί τους και να δουν πώς λειτουργούν.

Αναφορικά με τα χαρακτηριστικά του προσώπου, παρατηρήθηκε μέσα από τη συνέντευξη με τα παιδιά, πως προτιμούν τις αστείες ή χαρούμενες εκφράσεις του προσώπου. Όταν ρωτήθηκαν για ποιο λόγο τους αρέσει αυτή η κούκλα, η δικαιολόγησή τους περιελάμβανε τα ακόλουθα λόγια: «Μ' αρέσει γιατί έχει γελαστή φατσούλα... ή... είναι γλυκούλι... ή γιατί χαμογελάει... ή γιατί είναι χαρούμενο... ή μου αρέσει το στοματάκι του που κάνει έτσι (το παιδί δείχνει το σχήμα του χαμόγελου)». Επίσης, άρεσε το στρογγυλό κεφάλι στα παιδιά. Υπήρχαν αρκετά παιδιά, που όταν διάλεγαν κούκλες με στρογγυλά κεφάλια, με το χέρι τους άγγιζαν και ψηλαφούσαν την εξωτερική επιφάνεια του κεφαλιού για να διαπιστώσουν ότι το κεφάλι είναι στρογγυλό και εμπειρικά. Ακόμη, κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τράβηξαν την προσοχή των

παιδιών και πρόσεξαν ακόμη και τις λεπτομέρειες πάνω σε αυτές τις κούκλες. Για παράδειγμα, στην κούκλα «Πουλί», τα παιδιά πρόσεξαν ότι αντί για μάτια είχε στρογγυλά κουμπιά και ότι στα πόδια του υπήρχαν πλεγμένες χάντρες. Κάθε φορά που τα παιδιά έβρισκαν ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό πάνω στις κούκλες, το έλεγαν δυνατά.

Αναφορικά με την υφή των υφασμάτων και των υλικών, παρατηρήθηκε πως στα άρεσε ιδιαίτερα η μαλακή και λεία υφή των ρούχων ή των υλικών που ήταν κατασκευασμένες κάποιες κούκλες. Η κούκλα που άρεσε πολύ στα παιδιά για αυτό το χαρακτηριστικό της ήταν η κούκλα «Πουλί». Τα παιδιά άγγιζαν με ευχαρίστηση τα μαλακά φτερά της και τα χάιδευαν. Επίσης, πολλά παιδιά έπαιρναν αυτή την κούκλα αγκαλιά και την έσφιγγαν μέσα εκεί, λέγοντας πως είναι πολύ απαλή. Η κούκλα «Μπλε ζώακι» που ήταν κατασκευασμένη και εκείνη με μαλακά υφάσματα, άρεσε στα παιδιά. Αυτό φάνηκε από το γεγονός ότι όσα την διάλεξαν ως αγαπημένη κούκλα, την έπαιρναν αγκαλιά και την χάιδευαν. Μάλιστα, ένα αγόρι είπε κρατώντας την «Θέλω να κοιμηθώ μαζί της και να την κρατάω έτσι (έδειχνε με τα χέρια και το σώμα του πώς την αγκάλιαζε). Δεν φοβάμαι μαζί της».

Διάγραμμα 18: Τι είναι αυτό που σου αρέσει σε αυτές τις κούκλες; Γιατί τις επέλεξες;

Γ. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΗΣ ΚΟΥΚΛΑΣ (Γ' ΦΑΣΗ)

Στη φάση αυτή κατασκευάστηκε μια κούκλα, η οποία περιελάμβανε όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που προτίμησαν τα παιδιά (βλ. αποτελέσματα Β' Φάσης). Ως προς τη μορφή η κούκλα απεικόνισε ένα ζώο και ειδικότερα ένα πουλί, παπαγάλο. Τα υφάσματα που χρησιμοποιήθηκαν ήταν μαλακό ύφασμα φλιν και αυτά κόπηκαν, ράφτηκαν και προσαρμόστηκαν σύμφωνα με τις προτιμήσεις των παιδιών.

Πιο συγκεκριμένα, αρχικά σχεδιάστηκε σε σκίτσο η μορφή ενός παπαγάλου σε λευκό χαρτί Α4. Στη συνέχεια, σχεδιάστηκε σε μεγαλύτερο μέγεθος η κορφή του παπαγάλου σε θέση προφίλ, έτσι ώστε να κατασκευαστεί το πατρόν του σχεδίου της κούκλας. Έπειτα, κόπηκε το περίγραμμα του πατρόν, όχι ακριβώς πάνω στη γραμμή, αλλά ένα εκατοστό πιο έξω, για να υπάρχει επαρκής χώρος για το ράψιμο. Έχοντας λοιπόν τις εφημερίδες ως πατρόν, κόπηκαν τα υφάσματα. Στην αρχή κόπηκαν τα υφάσματα για το κεφάλι και το σώμα του πουλιού σε θέση προφίλ, έπειτα το ράμφος, οι φτερούγες, η ουρά και τέλος τα πόδια και τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά του παπαγάλου.

Για το σώμα και το κεφάλι της κούκλας κόπηκαν δύο ίδια σε διαστάσεις πράσινα υφάσματα και ράφτηκαν από την ανάποδη μεριά. Για το ράμφος του παπαγάλου, κόπηκαν συνολικά τέσσερα κομμάτια υφάσματος σε χρώμα πορτοκαλί (2 κομμάτια ύφασμα για το πάνω μέρος του ράμφους και δύο κομμάτια για το κάτω μέρος του ράμφους), τα οποία κολλήθηκαν μεταξύ τους στις άκρες. Για το εσωτερικό του στόματος κόπηκαν και ράφτηκαν δύο κομμάτια υφάσματος σε χρώμα κόκκινο, στην πάνω και κάτω γνάθο του στόματος της κούκλας. Στο εσωτερικό του ράμφους, του κεφαλιού και της πλάτης του παπαγάλου, τοποθετήθηκαν σφουγγάρια παρόμοιων διαστάσεων με τα εξωτερικά κομμάτια. Στο κεφάλι τοποθετήθηκε και κολλήθηκε με βενζινόκολλα ένα συμπαγές κομμάτι σφουγγαριού, έτσι ώστε το κεφάλι να αποκτήσει όγκο. Σφουγγάρια προστέθηκαν και στο ράμφος για να κρατήσουν τον όγκο του σταθερό και για να κουνιέται.

Μετά την κατασκευή του σώματος, κόπηκαν για τις φτερούγες τέσσερα κομμάτια υφάσματος μοβ χρώματος (για τη βάση της φτερούγας, δύο μπρος πίσω της φτερούγας και δύο για τις δύο φτερούγες), δύο κομμάτια υφάσματος κόκκινου χρώματος, δύο κίτρινου και δύο γαλάζιου χρώματος υφάσματα. Τα υφάσματα αυτά ράφτηκαν από την ανάποδη μεριά και στην συνέχεια, αφού γυρίστηκαν από την καλή μεριά, ράφτηκαν αριστερά και δεξιά του σώματος του παπαγάλου. Κολλήθηκε μόνο η κοίλη εξωτερική τους επιφάνεια πάνω στο σώμα της κούκλας,

στην αριστερή και δεξιά της πλευρά, έτσι ώστε να επιτρέπεται η κίνησή τους. Έπειτα, κατασκευάστηκε η ουρά, για την οποία χρησιμοποιήθηκαν δύο κομμάτια υφάσματος για κάθε χρώμα, δηλαδή δύο κομμάτια μοβ, κόκκινο, κίτρινο και γαλάζιο. Τα υφάσματα αυτά κολλήθηκαν μεταξύ τους από τη μια πλευρά και ενώθηκαν με ένα ύφασμα πράσινου χρώματος, το οποίο φαινόταν σαν συνέχεια του σώματος.

Στη συνέχεια, για τα μάτια της κούκλας, σχεδιάστηκαν με μολύβι δύο γραμμές λίγο πιο πάνω από το ράμφος και στο μπροστινό μέρος του κεφαλιού. Στη συνέχεια, οι γραμμές των ματιών σχίστηκαν με κοπίδι και μέσα στην σχισμή τοποθετήθηκαν μπαλάκια του πιγκ πονγκ, όπου στη συνέχεια κολλήθηκαν με βενζινοκόλλα και μετά βάφτηκαν με ανεξίτηλο μαρκαδόρο, για να σχηματιστεί η ίριδα και η κόρη του ματιού. Αυτή η διαδικασία έγινε και στα δύο μάτια. Έπειτα, προστέθηκαν οι λεπτομέρειες πάνω στο πρόσωπο και το κεφάλι της κούκλας. Δηλαδή, κατασκευάστηκαν δύο φρύδια για κάθε μάτι, που προσέδιδαν μια πιο παιχνιδιάρικη νότα στην μορφή της κούκλας και κόπηκαν και κολλήθηκαν έξι κομματάκια κόκκινου, κίτρινου και πορτοκαλί χρώματος για μαλλιά στην κορυφή του κεφαλιού.

Τέλος, κόπηκαν τέσσερα κομμάτια καφέ υφάσματος για τα πόδια, τα οποία κολλήθηκαν το ένα με το άλλο και γεμίστηκαν με ίδιο ύφασμα για να αποκτήσουν όγκο. Τα πόδια του παπαγάλου τοποθετήθηκαν στο μπροστινό μέρος της κούκλας και ράφτηκαν μόνο στο επάνω μέρος τους, έτσι ώστε να επιτρέπεται η κίνηση σε αυτά.

Με βάση όλα αυτά, η κούκλα αυτή φάνηκε να αποδίδει ως εικαστικό και αισθητικό αποτέλεσμα, πετυχαίνοντας το στόχο της ελκυστικότητάς της. Παρακάτω παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από τη χρήση αυτής της κούκλας ως διδακτικό εργαλείο μέσα στις τάξεις των νηπιαγωγείων.

Δ. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ (Δ' ΦΑΣΗ)

Σχολείο 1- 1^η Ημέρα Παρατήρησης (Περίπτωση: Διδασκαλία της Νηπιαγωγού)

Κατά την επίσκεψη της ερευνήτριας και της αξιολογήτριας, τα παιδιά ήταν μέσα στην τάξη και έπαιζαν σκορπισμένα στις γωνιές του νηπιαγωγείου. Κάποια από αυτά ήταν στην γωνιά των επιτραπέζιων παιχνιδιών και έφτιαχναν πάζλ, άλλα ζωγράφιζαν και άλλα ήταν στη γωνιά του οικοδομικού υλικού, φτιάχνοντας κατασκευές με τουβλάκια. Στις 9:35 η νηπιαγωγός άρχισε να λέει στα παιδιά να μαζέψουν τα παιχνίδια τους και να μαζευτούν στη γωνιά της παρεούλας. Κάποια από τα παιδιά άρχισαν πρόθυμα να μαζεύουν τα παιχνίδια τους ή τελειώνοντας τα πάζλ που έφτιαχναν. Όπως δείχνει και ο πίνακας 18, έντεκα (11) παιδιά σταμάτησαν τις ασχολίες τους και ξεκίνησαν να ανταποκρίνονται στο κάλεσμα της νηπιαγωγού. Κάποια άλλα όμως, συνέχιζαν να παίζουν αγνοώντας το κάλεσμα της δασκάλας τους. Αυτά στο σύνολό τους ήταν έξι (6), όπως φαίνεται και στον πίνακα 18. Η νηπιαγωγός της τάξης βλέποντας αυτά τα παιδιά, άρχισε να μετράει δυνατά «Θα μετρήσω έως το δέκα για να έχετε μαζευτεί όλοι στη γωνιά της συζήτησης!». Όλα τα παιδιά άρχιζαν με γρηγορότερους ρυθμούς να μαζεύουν και να τακτοποιούν τα παιχνίδια τους. Ήταν κάτι σαν αγώνας ταχύτητας μεταξύ των παιδιών και κυρίως των αγοριών. Πολλές φορές ακούστηκε η ακόλουθη φράση από κάποια αγόρια: «Εγώ θα πάω πρώτος στη γωνιά!». Ύστερα από πέντε λεπτά περίπου, όλα τα παιδιά είχαν τελειώσει με την τακτοποίηση των παιχνιδιών τους και είχαν μαζευτεί στην γωνιά της παρεούλας.

Όταν κάθισαν όλα τα παιδιά (δεκαεπτά στο σύνολό τους) στα καναπεδάκια, η νηπιαγωγός τους σύστησε τις αξιολογήτριες στα παιδιά και στη συνέχεια είπε πως θα τους διαβάσει ένα παραμύθι. Είπε χαρακτηριστικά στα παιδιά «Εάν είστε ήσυχοι, την επόμενη φορά η Αρετή, ερευνήτρια, θα σας φέρει μια κούκλα». Τότε εκείνα άρχισαν να ρωτάνε τι κούκλα πρόκειται να φέρει η ερευνήτρια και να μαντεύουν το ζώο που απεικονίζει αυτή. Ρωτούσαν τι χρώμα έχει το ζώο, εάν έχει πόδια, ουρά ή εάν πετάει. Όταν η ερευνήτρια απέκλεισε κάποια χαρακτηριστικά, τα παιδιά κατέληξαν πως είναι ένα πουλί. Λέγοντας διάφορα είδη πουλιών, ένα κοριτσάκι, η Β., υπέθεσε πως πρόκειται για έναν παπαγάλο. Τα παιδιά χάρηκαν στο άκουσμα αυτού του πουλιού και ρωτούσαν πότε θα έρθει στην τάξη τους. Έπειτα, η νηπιαγωγός διάβασε τον τίτλο του παραμυθιού, «Χαζόχρηνο!» και ξεκίνησε με την αφήγηση της ιστορίας.

Τα παιδιά σε γενικές γραμμές φάνηκαν να ενδιαφέρονται για το θέμα της ιστορίας κοιτώντας προσεκτικά τη νηπιαγωγό. Όπως δείχνει και ο πίνακας 18, δώδεκα (12) παιδιά

παρακολουθούσαν τη νηπιαγωγό. Κάποια αγόρια όμως, τέσσερα (4) στον αριθμό, φάνηκε να μην τους ενδιαφέρει η ιστορία, καθώς ασχολιόντουσαν με άλλα πράγματα. Κάποια από αυτά έπαιζαν με τα κορδόνια τους, άλλα πειραζόντουσαν και κάποια άλλα κοιτούσαν έξω από το παράθυρο αγνοώντας εντελώς τη νηπιαγωγό. Υπήρχαν ακόμη παιδιά που, αν και κατά διαστήματα ασχολιόντουσαν με άλλα πράγματα, όπως για παράδειγμα να μιλήσουν με το διπλανό τους, άκουγαν την ιστορία. Όπως παρατηρείται και από τον πίνακα 18, τα παιδιά που ασχολιόντουσαν με άλλα πράγματα ήταν επτά (7). Σε κάποιο σημείο της ιστορίας, η νηπιαγωγός σταμάτησε την αφήγηση και ρώτησε τα παιδιά πως πίστευαν ότι τελείωσε το παραμύθι. Στην αρχή της συζήτησης, συμμετείχαν αρκετά παιδιά, αλλά όσο περνούσε η ώρα όλο και λιγότερα παιδιά ενδιαφέρονταν για τη δραστηριότητα και άρχισαν να ασχολούνται με άλλα πράγματα.

Σχολείο 1- 2^η Ημέρα Παρατήρησης (Περίπτωση: Παρέμβαση της Κούκλας- Παπαγάλου)

Όταν οι αξιολογήτριες μπήκαν στην τάξη, τα παιδιά τις αναγνώρισαν και έτρεξαν κοντά τους ρωτώντας τες εάν θα έρθει ο παπαγάλος σήμερα στο σχολείο τους. Εκείνες απάντησαν πως δεν ξέρουν, πως δεν μίλησαν ακόμη μαζί του. Τα παιδιά ήταν σε διάλειμμα εκείνη την ώρα και βρίσκονταν διασκορπισμένα έξω στην αυλή παίζοντας μεταξύ τους διάφορα παιχνίδια. Κάποια από αυτά, είχαν μεταφέρει έξω τον εξοπλισμό από τη γωνιά του κουκλόσπιτου και έπαιζαν την «οικογένεια» με τις κούκλες και τα κουζινικά που είχαν, ενώ άλλα είχαν βγάλει μερικά τουβλάκια. Η νηπιαγωγός παρακάλεσε τις αξιολογήτριες να μείνουν έξω μαζί με τα παιδιά και να τα προσέχουν, ενώ εκείνη την ίδια στιγμή θα έβαζε στην κουζίνα τον παπαγάλο και θα ετοιμαζόταν. Έτσι λοιπόν, ξαφνικά, στις 11:25, ο παπαγάλος φορεμένος στα χέρια της νηπιαγωγού, εμφανίστηκε στην αυλή κρίζοντας «Κρααα, κρραααα, κρραααα!!! Τελειώνετε το παιχνίδι σας και ελάτε μέσα! Σας έχω φέρει ένα καινούργιο παραμύθι να σας διαβάσω». Τα παιδιά μαζεύτηκαν όλα γύρω του και άρχισαν να φωνάζουν «Ήρθε ο παπαγάλος! Ήρθε ο παπαγάλος!». Όπως δείχνει και ο πίνακας 18, δεκαέξι (16) παιδιά σταμάτησαν την ασχολία τους και ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα της δασκάλας τους. Αμέσως άφησαν το παιχνίδι τους και μπήκαν μέσα στην τάξη, χωρίς καν να μαζέψουν την αυλή και τα παιχνίδια τους. Ένα παιδί μόνο έμεινε έξω στην αυλή, γιατί ήθελε να τελειώσει την κατασκευή με τα τουβλάκια του.

Ύστερα από ένα λεπτό, δηλαδή στις 11:26, τα παιδιά (στο σύνολό τους 17) είχαν συγκεντρωθεί και ήταν καθισμένα στα καναπεδάκια στην γωνιά της παρεούλας. Ρωτούσαν τον παπαγάλο πως τον λένε και εκείνος τους απάντησε πως δεν έχει όνομα και εάν θέλουν να τον

βαφτίσουν αυτά. Τα παιδιά δεν έδωσαν κάποιο όνομα στην κούκλα, απλώς τον φώναζαν «Ο Παπαγάλος». Μετά τη γνωριμία των παιδιών με την κούκλα, η νηπιαγωγός διάβασε το παραμύθι με τίτλο «Ο Εγωιστής Λαγός» με συνοδεία τον παπαγάλο. Καθ' όλη τη διάρκεια της αφήγησης η κούκλα βρισκόταν στα χέρια της νηπιαγωγού και κουνούσε το στόμα της, κάθε φορά που ήθελε να επαναλάβει κάποιες λέξεις από το κείμενο ή να δώσει κάποια επεξήγηση στα παιδιά δύσκολων λέξεων. Αν και η νηπιαγωγός διάβαζε το παραμύθι, τα παιδιά κοιτούσαν και ήταν στραμμένα προς την κούκλα. Παρακολουθούσαν σε μεγάλο βαθμό την κούκλα κοιτώντας την προσεκτικά καθ' όλη τη διάρκεια της αφήγησης χωρίς να ασχολούνται με άλλα πράγματα. Σύμφωνα με τον πίνακα 18, δεκαπέντε (15) παιδιά παρακολουθούσαν τη νηπιαγωγό. Μόνο δύο (2) παιδιά και πιο συγκεκριμένα δύο αγόρια δεν παρακολουθούσαν σχεδόν καθόλου την αφήγηση, καθώς την περισσότερη ώρα πείραζε το ένα το άλλο. Σε γενικές γραμμές, τα παιδιά φάνηκαν να ενδιαφέρονται για την δραστηριότητα. Όπως δείχνει και ο ακόλουθος πίνακας, δεκατρία (13) παιδιά εκδήλωσαν το ενδιαφέρον τους για το θέμα της δραστηριότητας.

Η νηπιαγωγός σε κάποιο σημείο σταμάτησε να διαβάζει και ρώτησε τα παιδιά πως πιστεύουν ότι τελείωσε αυτή η ιστορία. Κάποια παιδιά έδωσαν το δικό τους τέλος στο παραμύθι, την δική τους εκδοχή. Στις πρώτες ερωτήσεις, τα παιδιά ήταν πιο πρόθυμα να απαντήσουν στον παπαγάλο, αλλά όσο περνούσε η ώρα τα παιδιά έδειχναν να κουράζονται και να μην είναι τόσο συγκεντρωμένα. Στην αρχή, όπως φαίνεται και από τον παρακάτω πίνακα, τα παιδιά που απαντούσαν στις ερωτήσεις του παπαγάλου ήταν επτά (7) στον αριθμό.

Παρακάτω, ακολουθεί ο Πίνακας 18, που περιέχει αναλυτικά τα ποσοτικά αποτελέσματα των αξιολογητών με βάση τα φύλλα παρατήρησης που συμπλήρωσαν και περιγράφεσαν παραπάνω. Τα νούμερα και τα ποσοστά στα κουτάκια προέρχονται από τις καταγραφές των δύο αξιολογητών και αποτελούν το μέσο όρο των απαντήσεών τους στις ερωτήσεις των φύλλων παρατήρησης.

Πίνακας 18: Δεδομένα από την παρατήρηση με βάση τα φύλλα παρατήρησης

	Περίπτωση Νηπιαγωγού	Περίπτωση Κούκλας
1. Ώρα καλέσματος	9: 35	11: 25
2. Αριθμός παιδιών που έρχονται στο κάλεσμα	11 (65%)	16 (94%)
3. Αριθμός παιδιών που σταματά την ασχολία του	11 (65%)	16 (94%)

4. Υπενθύμιση καλέσματος	ΝΑΙ	ΟΧΙ
5. Αριθμός παιδιών που ήρθε στην υπενθύμιση	6 (53%)	0
7.Ωρα συγκέντρωσης	9: 45	11: 26
8. Αριθμός παιδιών που παρακολουθεί τη Νηπιαγωγό/ Κούκλα	12 (71%)	15 (88%)
9. Αριθμός παιδιών που απαντά στις ερωτήσεις	7 (41%)	10 (59%)
10.Αριθμός παιδιών που ενδιαφέρεται για την ιστορία	13 (76%)	15 (88%)
11.Αριθμός παιδιών που ασχολείται με άλλα πράγματα	7 (41%)	2 (12%)
12.Αριθμός παιδιών που προσέχει τη Νηπιαγωγό/ Κούκλα	13 (76%)	17 (100%)

Σχολείο 2 - 1^η Ημέρα Παρατήρησης (Περίπτωση: Παρέμβαση της Κούκλας- Παπαγάλου)

Τα παιδιά βρίσκονταν έξω στην αυλή και έπαιζαν ομαδικά παιχνίδια. Τα κορίτσια έπαιζαν κυνηγητό μεταξύ τους και τα αγόρια μεταξύ τους. Η νηπιαγωγός παρακάλεσε τις αξιολογήτριες να παραμείνουν έξω στην αυλή για μερικά λεπτά και να επιβλέπουν τα παιδιά, μέχρι εκείνη να προετοιμαστεί με την κούκλα. Στις 12:30 εμφανίστηκε ξαφνικά ο παπαγάλος στα χέρια της νηπιαγωγού και άρχισε να κράζει δυνατά «Κρρααα κρραααα, κρρααα! Τελειώνετε με το παιχνίδι σας και ελάτε μέσα. Σας έφερα ένα παραμύθι! Κρρα κρρα κρρααα!». Τα παιδιά ενθουσιάστηκαν στη θέα της κούκλας, την πλησίασαν τρέχοντας κοντά της, την κοιτούσαν με προσοχή, την αγκάλιαζαν, της τραβούσαν τα φτερά και έλεγαν πως είναι αληθινός ο παπαγάλος. Όπως δείχνει και ο πίνακας 19, δεκατέσσερα (14) παιδιά ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα της νηπιαγωγού σταματώντας την ασχολία τους. Δύο αγόρια όμως, συνέχιζαν το παιχνίδι τους στο πίσω μέρος της αυλής. Τα παιδιά αυτά δεν είδαν τον παπαγάλο να έρχεται και για αυτό το λόγο συνέχιζαν να παίζουν. Τότε η κούκλα άρχισε να μετράει αντίστροφα, για να συγκεντρωθούν και τα υπόλοιπα παιδιά γύρω της και να μπουν στην τάξη τους. Σε κλάσματα δευτερολέπτων όλα τα παιδιά πια μαζεύτηκαν γύρω του, τον κοιτούσαν με προσοχή και τον ρώτησαν πως τον λένε και τι τους έφερε. Σε αυτή την υπενθύμιση, όπως φαίνεται και από τον πίνακα 19, ανταποκρίθηκαν και τα δεκαεπτά (17) παιδιά.

Στις 12:35 τα παιδιά είχαν συγκεντρωθεί όλα στην τάξη τους και συγκεκριμένα ήταν καθισμένα στη γωνιά της συζήτησης. Επικρατούσε στην τάξη μια αναταραχή και μια βαβούρα, γιατί τα παιδιά ήθελαν να σηκώνονται και να αγγίζουν τον παπαγάλο. Τότε ο παπαγάλος άρχισε

να πετάει πέρα δώθε στην τάξη και τους είπε πως τον ζάλισαν γιατί κάνουν πολύ φασαρία. Τα παιδιά κάθισαν στις θέσεις τους και προσπάθησαν να ηρεμήσουν. Όταν η τάξη ηρέμησε κάπως, ο παπαγάλος έβγαλε μερικές σελίδες με το παραμύθι που είχε φέρει. Τα παιδιά ρώτησαν γιατί δεν υπάρχουν εικόνες στο παραμύθι αυτό και εκείνος τους απάντησε πως την ιστορία αυτή του την είπε ένας φίλος του σε ένα ταξίδι που είχε κάνει και επειδή του άρεσε πολύ την έγραψε ο ίδιος σε χαρτί και ότι δεν πρόλαβε να ζωγραφίσει τις εικόνες. Τότε ο παπαγάλος ξεκίνησε να αφηγείται την ιστορία αλλάζοντας που και που την χροιά και τον τόνο της φωνής του, στεκούμενος δίπλα στην νηπιαγωγό.

Κατά τη διάρκεια της αφήγησης, τα παιδιά εκείνα που έβλεπαν καθαρά τον παπαγάλο, τον κοιτούσαν με προσοχή, ενώ κάποια άλλα παιδιά που δεν είχαν καλή οπτική επαφή μαζί του, κάποιες φορές δεν τον κοιτούσαν προσεκτικά, καθώς έσπρωχνε το ένα το άλλο για να βολευτούν. Όπως δείχνει και ο πίνακας 19, τα παιδιά που δεν πρόσεχαν την κούκλα ήταν τρία (3). Στην αρχή της αφήγησης, τα παιδιά φάνηκαν να ενδιαφέρονται για το παραμύθι που άκουγαν έχοντας τον τίτλο «Ο Εγωιστής Λαγός». Ένα παιδί μόνο, ο Σ. (προνήπιος), σηκωνόταν από τη θέση του και τριγυρούσε στην τάξη, δίνοντας την εντύπωση πως δεν τον ενδιαφέρει η ιστορία. Μετακινούταν σε άλλους χώρους του σχολείου, αλλά πάντα γυρνούσε πίσω να κοιτάξει τον παπαγάλο. Όταν κουράστηκε να μετακινείται από αίθουσα σε αίθουσα, κάθισε δίπλα σε ένα κοριτσάκι, την Ε. και άρχισε να την ενοχλεί. Η τάξη είχε απορρυθμιστεί γιατί ο Σ. ενοχλούσε τα παιδιά και εκείνα αντιδρούσαν. Η νηπιαγωγός σταμάτησε την αφήγηση και άρχισε να μαλώνει τον Σ. Τον πήρε από το χέρι και τον έβαλε να καθίσει δίπλα της στο πάτωμα για να τον βλέπουν τα παιδιά και να σταματήσει. Ο Σ. ξάπλωσε κάτω στο πάτωμα και άρχισε να κλαίει. Η κούκλα-παπαγάλος συνέχιζε την αφήγηση, αγνοώντας τον Σ. που έκλαιγε. Το ίδιο έκαναν και τα υπόλοιπα παιδιά. Σχετικά με την περίπτωση αυτού του παιδιού, του Σ., η νηπιαγωγός είχε ενημερώσει τις αξιολογήτριες πως το παιδί είναι συναισθηματικά ανώριμο και αντιμετωπίζει δυσκολία στο να εκφραστεί, εκδηλώνοντας επιθετικότητα στα υπόλοιπα παιδιά. Σε γενικές γραμμές, τα υπόλοιπα παιδιά της τάξης ήταν συγκεντρωμένα καθ' όλη τη διάρκεια του παραμυθιού, με εξαίρεση ένα- δυο παιδιά που σκουντούσαν το ένα το άλλο, προκειμένου να βολευτούν και να έχουν καλύτερη επαφή με τον παπαγάλο. Σύμφωνα με τον πίνακα 19, δεκαπέντε (15) παιδιά παρακολουθούσαν τη νηπιαγωγό και έδειξαν ενδιαφέρον για την δραστηριότητα, εκτός από τον Σ.

Όταν σταμάτησε η αφήγηση, η νηπιαγωγός έθεσε διάφορες ερωτήσεις στα παιδιά σχετικά με την ιστορία και το τέλος της. Λίγα παιδιά απαντούσαν στις ερωτήσεις, μόνο πέντε (5)

απαντούσαν, όπως φαίνεται και από τον πίνακα 19. Τα υπόλοιπα φαίνονταν αρκετά κουρασμένα και χωρίς όρεξη και εκείνα που δεν είχαν καλή οπτική επαφή με τον παραγάλο, δεν απάντησαν σε καμία ερώτηση. Μπορεί πιθανώς να τα δυσκόλεψε και η πλοκή της ιστορίας. Ούτε ο Σ. συμμετείχε στην συζήτηση και προβληματισμό μετά την αφήγηση του παραμυθιού. Η νηπιαγωγός θέλοντας να ενισχύσει τη συμμετοχή των παιδιών στην συζήτηση, κάθε φορά που έθετε μια ερώτηση για προβληματισμό, ακολουθούσε και ένα συγκεκριμένο όνομα παιδιού, κάτι που δεν υπήρχε στις οδηγίες που είχαν της είχαν δοθεί από την ερευνήτρια.

Σχολείο 2 - 2^η Ημέρα Παρατήρησης (Περίπτωση: Διδασκαλία της Νηπιαγωγού)

Τα παιδιά την δεύτερη μέρα παρατήρησης ήταν έξω στην αυλή και έπαιζαν. Τα μεν κορίτσια έπαιζαν κυνηγητό μεταξύ τους, ενώ τα αγόρια έπαιζαν στο πίσω μέρος της αυλής με το λάστιχο και κλωτσούσαν την πίσω πόρτα της κουζίνας, που «έβλεπε» στην αυλή. Στις 11:45 η νηπιαγωγός κάλεσε τα παιδιά και τους ζήτησε να σταματήσουν το παιχνίδι τους για να μαζευτούν μέσα στην τάξη. Τα περισσότερα παιδιά την αγνόησαν, συνεχίζοντας το παιχνίδι τους. Μόνο δύο κορίτσια σταμάτησαν αμέσως την ασχολία τους και άρχισαν να μπαίνουν στην τάξη και σιγά -σιγά και τα υπόλοιπα άρχιζαν να ακολουθούν και αυτά. Όπως δείχνει και ο πίνακας 19, οκτώ παιδιά και συγκεκριμένα οκτώ (8) αγόρια βρίσκονταν ακόμη στο πίσω μέρος της αυλής και συνέχιζαν να παίζουν με το λάστιχο. Μάλιστα, κάποια έβρεχαν τα υπόλοιπα. Η νηπιαγωγός ειδοποιήθηκε από ένα κορίτσι που είχε παραμείνει έξω και αφού τα μάλωσε, τους υπενθύμισε πως έπρεπε να μαζευτούν όλα μέσα στην τάξη και να σταματήσουν την ασχολία τους. Στην υπενθύμιση αυτή, ήρθαν τα αγόρια και το κορίτσι. Στις 12:00 όλα τα παιδιά είχαν συγκεντρωθεί μέσα στην τάξη και βρίσκονταν στη γωνιά της παρεούλας.

Μέσα στην τάξη επικρατούσε μια ανησυχία, καθώς τα παιδιά φαίνονταν κουρασμένα από το παιχνίδι τους. Η νηπιαγωγός τους παρουσίασε το παραμύθι, που επρόκειτο να τους διαβάσει με τον τίτλο «Χαζόχρηνο!». Τα παιδιά γέλασαν στο άκουσμα αυτού του τίτλου και έδειχναν περιέργια να ακούσουν την ιστορία. Τα περισσότερα παιδιά έδειχναν να ενδιαφέρονται για την ιστορία, ενώ κάποια άλλα παιδιά, δεν παρακολουθούσαν καθόλου, ούτε καν κοιτούσαν τη νηπιαγωγό. Σύμφωνα με τον πίνακα 19, τα παιδιά που παρακολουθούσαν τη νηπιαγωγό ήταν δέκα (10), ενώ τα υπόλοιπα έξι (6) δεν την πρόσεχαν καθόλου. Είχαν ξαπλώσει πάνω στα καναπεδάκια και μιλούσαν μεταξύ τους.

Η ιστορία σταμάτησε σε ένα συγκεκριμένο σημείο και ύστερα ακολούθησαν ερωτήσεις σχετικά με την πλοκή της ιστορίας. Αρχικά ρωτήθηκαν για το πως πιστεύουν ότι τελείωσε η ιστορία. Στη συνέχεια, διατυπώθηκαν κι άλλες ερωτήσεις στα παιδιά. Τα παιδιά έδειχναν πολύ κουρασμένα και είχαν βαρεθεί. Για το λόγο αυτό, πολύ λίγα παιδιά ανταποκρίνονταν στις ερωτήσεις της νηπιαγωγού και εξέφραζαν τη γνώμη τους. Όπως φαίνεται και από τον παρακάτω πίνακα, τα παιδιά που διατύπωναν την άποψή τους ήταν μόνο πέντε (5). Τα υπόλοιπα παιδιά, είτε απλώς άκουγαν τους συμμαθητές τους, είτε μιλούσαν μεταξύ τους.

Ο πίνακας 19, δείχνει την ποσοτική ανάλυση των όσων παρουσιάστηκαν παραπάνω. Τα νούμερα και τα ποσοστά στα κουτάκια προέρχονται από τις καταγραφές των δύο αξιολογητών και αποτελούν το μέσο όρο των απαντήσεών τους στις ερωτήσεις των φύλλων παρατήρησης.

Πίνακας 19: Δεδομένα από την παρατήρηση με βάση τα φύλλα παρατήρησης

	Περίπτωση Κούκλας	Περίπτωση Νηπιαγωγού
1. Ώρα καλέσματος	12: 30	11: 45
2. Αριθμός παιδιών που έρχονται στο κάλεσμα	14 (88%)	8 (50%)
3. Αριθμός παιδιών που σταματά την ασχολία του	14 (88%)	8 (50%)
4. Υπενθύμιση καλέσματος	ΝΑΙ	ΝΑΙ
5. Αριθμός παιδιών που ήρθε στην υπενθύμιση	16 (100%) (έπαιζαν με την κούκλα)	9 (56%)
7. Ώρα συγκέντρωσης	12: 35	12: 00
8. Αριθμός παιδιών που παρακολουθεί την Κούκλα/ Νηπιαγωγό	15 (94%)	10 (63%)
9. Αριθμός παιδιών που απαντά στις ερωτήσεις	4 (25%)	5 (31%)
10. Αριθμός παιδιών που ενδιαφέρεται για την ιστορία	15 (94%)	9 (56%)
11. Αριθμός παιδιών που ασχολείται με άλλα πράγματα	1 (6%)	7 (44%)
12. Αριθμός παιδιών που προσέχει την Κούκλα/ Νηπιαγωγό	13 (81%)	10 (63%)

Σχολείο 3 - 1^η Ημέρα Παρατήρησης (Περίπτωση: Διδασκαλία της Νηπιαγωγού)

Όταν οι αξιολογήτριες εμφανίστηκαν στο σχολείο, τα παιδιά εκείνη τη στιγμή βρίσκονταν στην αυλή και έπαιζαν μεταξύ τους. Στις 10:30 η νηπιαγωγός μετατρέπεται σε κακιά μάγισσα και καλεί τα παιδιά να μαζευτούν μέσα στην τάξη και να σταματήσουν την ασχολία τους. Τα περισσότερα παιδιά άρχιζαν να μαζεύονται γύρω της, ενώ τέσσερα παιδιά συνέχιζαν το παιχνίδι τους. Όπως δείχνει ο πίνακας 20, επτά (7) παιδιά σταμάτησαν την ασχολία τους και ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα της νηπιαγωγού. Τότε η νηπιαγωγός- μάγισσα άρχισε να θυμώνει και να φωνάζει τα ονόματα των παιδιών που δεν έρχονταν κοντά της, που σύμφωνα με τον πίνακα, τα παιδιά αυτά ήταν τέσσερα (4). Κάποια από αυτά τα παιδιά συνέχιζαν να την αγνοούν τρέχοντας γύρω – γύρω στην αυλή, ζητώντας πως θέλουν και άλλο χρόνο για να παίξουν. Η μάγισσα συνέχιζε να φωνάζει τα ονόματά τους και τα ενημέρωσε πως εάν μαζευτούν γρήγορα, θα τους δείξει την έκπληξη που τους έχει ετοιμάσει. Μετά από δεκατρία λεπτά, όλα τα παιδιά μαζεύτηκαν γύρω της και μπήκαν όλοι μαζί στον εσωτερικό χώρο του σχολείου.

Η νηπιαγωγός- κακιά μάγισσα αποκάλυψε στα παιδιά την έκπληξη που τους είχε ετοιμάσει, εννοώντας το παραμύθι. Τους είπε πως αν κάνουν ησυχία, η κακιά μάγισσα θα εξαφανιστεί και θα επιστρέψει στην χώρα της. Τα παιδιά σταματούσαν σιγά -σιγά τις ομιλίες και κοιτούσαν την κακιά μάγισσα που έφευγε από την τάξη πετώντας. Όταν επικράτησε απόλυτη ησυχία στην τάξη, η νηπιαγωγός τους παρουσίασε το παραμύθι, που επρόκειτο να τους διαβάσει, με τίτλο «Χαζόχρηνο!». Ξεκίνησε να τους διαβάζει το παραμύθι με δυνατή φωνή και αλλάζοντας συχνά τη χροιά της φωνής της. Τα παιδιά δεν παρακολουθούσαν καθόλου την ιστορία, μόνο τρία κορίτσια άκουγαν την ιστορία. Όπως δείχνει και ο πίνακας 20, οκτώ (8) παιδιά δεν παρακολουθούσαν καθόλου την νηπιαγωγό. Τα παιδιά αυτά σηκώνονταν από τις θέσεις τους, κάποια άλλα μιλούσαν μεταξύ τους, ενώ άλλα πειραζόντουσαν και έλεγαν αστεία. Η νηπιαγωγός θέλοντας να τραβήξει την προσοχή και το ενδιαφέρον τους, ξεκίνησε να κάνει διάφορες κινήσεις με το σώμα της. Για παράδειγμα, στο σημείο που το παραμύθι έλεγε ότι το χηνάκι είχε το ράμφος του κλειστό, έδειχνε με το χέρι της το ράμφος. Ή στο σημείο που το κατσίκακι ανέβηκε στο δωμάτιό του με ένα ποδοβολητό, η νηπιαγωγός μιμήθηκε την κίνηση στα πόδια της. Ακόμη, πολλές φορές σταματούσε την αφήγηση της ιστορίας και έκανε στα παιδιά ερωτήσεις κατανόησης. Παρόλα τα τεχνάσματα της δασκάλας, τα παιδιά συνέχιζαν να μην είναι συγκεντρωμένα στην αφήγηση και να κάνουν φασαρία. Τότε η νηπιαγωγός μετατράπηκε σε κακιά μάγισσα και άρχισε να διαλέγει ανήσυχα παιδιά και θα τα τοποθετούσε δίπλα της.

Όταν η ιστορία τελείωσε, η νηπιαγωγός ρώτησε τα παιδιά πως πιστεύουν ότι τελείωσε το παραμύθι «Ο Εγωιστής Λαγός». Ένα μόνο παιδί κατάλαβε το νόημα της ιστορίας δίνοντας το δικό του τέλος, τη δική του εκδοχή στο παραμύθι. Στη συνέχεια, η νηπιαγωγός διατύπωσε κι άλλες ερωτήσεις προς τα παιδιά, έχοντας πολύ μικρή ανταπόκριση σε αυτά. Πιο συγκεκριμένα, όπως δείχνει και ο πίνακας 20, οκτώ (8) παιδιά δεν απάντησαν καθόλου. Μόνο δύο παιδιά σήκωναν το χέρι τους και απαντούσαν, ενώ τα υπόλοιπα ασχολιόντουσαν με άλλα πράγματα. Η νηπιαγωγός στη θέα του χάους, απογοητεύτηκε και σταμάτησε με τις ερωτήσεις.

Σχολείο 2 - 2^η Ημέρα Παρατήρησης (Περίπτωση: Παρέμβαση της Κούκλας- Παπαγάλου)

Τα παιδιά βρίσκονταν στην ώρα των ελεύθερων δραστηριοτήτων και πιο συγκεκριμένα, έξω στην αυλή. Η νηπιαγωγός παρακάλεσε τις αξιολογήτριες να παραμείνουν στο χώρο της αυλής και να επιτηρούν τα παιδιά, έτσι ώστε στο διάστημα εκείνο να προετοιμαστεί κατάλληλα με την κούκλα. Στις 11:35 εμφανίστηκε πετώντας ξαφνικά στην αυλή ο παπαγάλος λέγοντας «Κρραα κραα κραα!» Δεν πρόλαβε να πει τίποτε άλλο και αμέσως όλα τα παιδιά μαζεύτηκαν γύρω του. Άρχισαν να τον φιλούν, να τον χαϊδεύουν και να τον αγκαλιάζουν. Πιο συγκεκριμένα, όπως φαίνεται από τον πίνακα 20, δέκα (10) παιδιά ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα της κούκλας, σταματώντας την ασχολία τους. Ένα παιδί μόνο συνέχιζε να παίζει χωρίς να δίνει σημασία στον παπαγάλο. Ο παπαγάλος τους είπε πως τους έφερε ένα τέλειο παραμύθι για να τους το διαβάσει και τους ζήτησε να μουν μέσα στην τάξη. Τα παιδιά πρόθυμα άκουσαν τον παπαγάλο και ξεκίνησαν να βαδίζουν προς την τάξη τους. Υπενθύμιση δεν υπήρχε από τον παπαγάλο, καθώς τα περισσότερα παιδιά είχαν μαζευτεί. Το παιδί που συνέχιζε το παιχνίδι του, συνειδητοποίησε πως είχε μείνει μόνο του και μπήκε στην τάξη.

Ύστερα από πέντε λεπτά, τα παιδιά βρίσκονταν ήδη καθισμένα στη γωνιά της παρεούλας και περίμεναν τα λόγια του παπαγάλου. Έπειτα, ακολούθησε η γνωριμία με τον παπαγάλο. Τα παιδιά ρώτησαν το όνομα της κούκλας και όταν εκείνος τους απάντησε πως δεν έχει όνομα, αμέσως προθυμοποιήθηκαν να τον βαφτίσουν. Έτσι, επέλεξαν το όνομα «Μπάμπης». Στη συνέχεια, τον ρώτησαν τι φαγητά τρώει και όταν εκείνος τους αποκρίθηκε πως τρώει σπόρους και λαχανικά, ένα παιδί άνοιξε την τσάντα του και του έδωσε ένα κουλούρι που είχε φυλαγμένο μέσα. Τα παιδιά συμπεριφέρονταν στην κούκλα λες και ήταν αληθινή. Ένα τέταρτο μετά την γνωριμία μαζί της, ξεκίνησε η αφήγηση του παραμυθιού «Ο Εγωιστής Λαγός» από την ίδια την κούκλα. Ο παπαγάλος εμψυχωνόταν στα χέρια της νηπιαγωγού και κάλυπτε όλη την παρουσία

της, χωρίς να φαίνεται εκείνη. Τα παιδιά καθ' όλη τη διάρκεια κοιτούσαν προσεκτικά τον παπαγάλο. Όπως δείχνει ο πίνακας 20, εννέα (9) παιδιά παρακολουθούσαν την κούκλα. Συχνά παρατηρήθηκε το φαινόμενο να σηκώνονται όρθια και να αγγίζουν από κοντά τον παπαγάλο. Εκτός από οπτική επαφή, ήθελαν να έχουν και σωματική επαφή μαζί του. Μόνο δύο παιδιά ασχολιόντουσαν με άλλα πράγματα, όπως φαίνεται και από τον πίνακα 20. Για το λόγο αυτό, με δική τους πρωτοβουλία άρχισαν σιγά -σιγά να αλλάζουν θέσεις και να πηγαίνουν πιο κοντά στον παπαγάλο. Σταδιακά ξάπλωναν κοντά του σχηματίζοντας ένα κύκλο γύρω του. Ένα αγόρι και ένα κορίτσι παρέμειναν στις αρχικές τους θέσεις και την περισσότερη ώρα της αφήγησης έκαναν αστεία μεταξύ τους και γελούσαν. Έμοιαζαν να μην τους ενδιαφέρει η δραστηριότητα, αλλά κάποιες φορές έδειχναν να κοιτούν την κούκλα και να σταματούν. Ο πίνακας 20, δείχνει πως αυτά τα δύο (2) παιδιά ασχολιόντουσαν με άλλα πράγματα και δεν πρόσεχαν την κούκλα.

Όταν η αφήγηση σταμάτησε, ο παπαγάλος ρώτησε τα παιδιά πως νομίζουν ότι τελείωσε η ιστορία που μόλις άκουσαν και εάν τους άρεσε το παραμύθι που τους έφερε. Κάποια από τα παιδιά απαντούσαν σηκώνοντας το χέρι τους και εκφράζοντας ελεύθερα τη γνώμη τους. Ο παπαγάλος άκουσε όλες τις διαφορετικές απαντήσεις και τα ενθάρρυνε να μιλήσουν. Όπως φαίνεται και από τον πίνακα 20, επτά (7) παιδιά σήκωναν το χέρι τους για να απαντήσουν. Παρατηρήθηκε το φαινόμενο, τα παιδιά να σηκώνονται όρθια και να στέκονται δίπλα στον παπαγάλο για να απαντήσουν στην ερώτησή του. Όταν τελείωναν τις σκέψεις τους, κάθονταν πίσω στις θέσεις τους. Στην αρχή των ερωτήσεων, τα παιδιά έδειχναν πιο πρόθυμα και πιο συγκεντρωμένα στη συζήτηση και τον προβληματισμό. Όσο όμως περνούσε η ώρα, τα παιδιά άρχισαν να χάνουν το ενδιαφέρον τους και να μην συμμετέχουν στη δραστηριότητα. Άρχιζαν να ζητούν να πιούν νερό και να πάνε στην τουαλέτα. Όταν εξαντλήθηκε εντελώς το ενδιαφέρον τους, ο παπαγάλος σταμάτησε τις ερωτήσεις και αποχαιρέτησε τα παιδιά. Εκείνα του ζήτησαν να μείνει και άλλο και τον προσκάλεσαν στην καλοκαιρινή γιορτή τους.

Παρακάτω, βρίσκεται ο Πίνακας 20, που παρουσιάζει αναλυτικά τα ποσοτικά αποτελέσματα των αξιολογητών με βάση τα φύλλα παρατήρησης. Τα νούμερα και τα ποσοστά στα κουτάκια προέρχονται από τις καταγραφές των δύο αξιολογητών και αποτελούν το μέσο όρο των απαντήσεών τους στις ερωτήσεις των φύλλων παρατήρησης.

Πίνακας 20: Δεδομένα από την παρατήρηση με βάση τα φύλλα παρατήρησης

	Περίπτωση Νηπιαγωγού	Περίπτωση Κούκλας
1. Ώρα καλέσματος	10: 30	11: 35
2. Αριθμός παιδιών που έρχονται στο κάλεσμα	7 (64%)	10 (91%)
3. Αριθμός παιδιών που σταματά την ασχολία του	7 (64%)	10 (91%)
4. Υπενθύμιση καλέσματος	ΝΑΙ	ΟΧΙ
5. Αριθμός παιδιών που ήρθε στην υπενθύμιση	4 (36%)	0
7. Ώρα συγκέντρωσης	10: 43	11: 40
8. Αριθμός παιδιών που παρακολουθεί τη Νηπιαγωγό/ Κούκλα	3 (27%)	9 (82%)
9. Αριθμός παιδιών που απαντά στις ερωτήσεις	3 (27%)	7 (64%)
10. Αριθμός παιδιών που ενδιαφέρεται για την ιστορία	4 (36%)	11 (100%)
11. Αριθμός παιδιών που ασχολείται με άλλα πράγματα	8 (73%)	2 (18%)
12. Αριθμός παιδιών που προσέχει τη Νηπιαγωγό/ Κούκλα	5 (45%)	11 (100%)

3.7. Συμπεράσματα Φάσεων

Συνοψίζοντας τα αποτελέσματα της πρώτης φάσης, γίνεται αντιληπτό πως οι κούκλες χρησιμοποιούνται τόσο από τα παιδιά, όσο και από τις εκπαιδευτικούς ως διδακτικό εργαλείο για να τραβήξουν την προσοχή των παιδιών. Η χρήση της κούκλας εντάσσεται κατά τη μαθησιακή διαδικασία και χρησιμοποιείται κατά τη διάρκεια πολλών και διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων αλλά και θεμάτων της τάξης.

Από τα αποτελέσματα της δεύτερης φάσης, γίνεται αντιληπτό πως στα παιδιά έχει παρατηρηθεί μια ιδιαίτερη προτίμηση σε είδη και μορφές κούκλας. Πιο συγκεκριμένα, προτιμούν τα πουλιά και γενικότερα τις κούκλες που απεικονίζουν μορφές ζώων. Αναφορικά με τα χαρακτηριστικά των κούκλων, παρατηρείται πως τα έντονα και καθαρά χρώματα, η μαλακή υφή και απαλότητα των υλικών καθώς και τα στοιχεία πάνω στην κούκλα που κινούνται, παρουσιάζονται τα πιο αρεστά και ελκυστικά για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας.

Στην τρίτη φάση παρατηρήθηκε πως η κούκλα φάνηκε να αποδίδει ως εικαστικό και αισθητικό αποτέλεσμα, πετυχαίνοντας το στόχο της ελκυστικότητάς της, ενώ στην τέταρτη φάση διαπιστώθηκε πως η κούκλα με τα χαρακτηριστικά που επέλεξαν τα παιδιά επηρεάζει την προσέλευση των παιδιών, όταν αυτή τα καλεί και τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες ανάγνωσης παραμυθιού.

3.8. Γενικά Συμπεράσματα

Όπως προκύπτει από την βιβλιογραφική ανασκόπηση αλλά και από το ερευνητικό μέρος της εργασίας, η κούκλα ως διδακτικό εργαλείο στα χέρια των εκπαιδευτικών μπορεί να επιφέρει θετικά αποτελέσματα στην εκπαιδευτική διαδικασία, κατέχοντας μια σημαντική θέση στο σχολείο. Επίσης, οι κούκλες αποτελούν ένα εξαιρετικά ελκυστικό μέσο για τα νήπια, το οποίο τους τραβά την προσοχή αλλά και το ενδιαφέρον. Από την έρευνά μας πράγματι τα νήπια ακούν και προσέχουν την κούκλα, όταν εκείνη τους μιλάει και με αυτό εκπληρώνεται ο στόχος της έρευνας.

Ειδικότερα συζητώντας τα ερευνητικά ερωτήματα και τις ερευνητικές υποθέσεις των τεσσάρων φάσεων, διαπιστώνεται ότι:

A' Φάση

- Στην πρώτη φάση από τη συζήτηση των ερωτηματολογίων διαπιστώθηκε η χρήση της κούκλας στα νηπιαγωγεία από τη μεριά των εκπαιδευτικών. Έτσι, επιτεύχθηκε ο στόχος αυτής της φάσης.
- Η κούκλα όπως παρατηρήθηκε από τις απαντήσεις των ερωτηματολογίων, χρησιμοποιείται από τις περισσότερες νηπιαγωγούς μέσα στο σχολικό χώρο και με αυτό απαντήθηκε το πρώτο ερευνητικό ερώτημα της παρούσας φάσης. Ειδικότερα, στα ερωτήματα που διατυπώθηκαν στα ερωτηματολόγια, η ύπαρξη της κούκλας καταρχάς, διαπιστώθηκε σχεδόν σε όλα τα νηπιαγωγεία (βλ. Διάγραμμα 1). Επίσης, παρατηρήθηκε πως η κούκλα χρησιμοποιείται σε μεγάλο βαθμό από τις εκπαιδευτικούς στην σχολική τάξη, είτε ως παιχνίδι κατά τις ελεύθερες δραστηριότητες των παιδιών (βλ. Διάγραμμα 2, 5) είτε ως διδακτικό εργαλείο στα χέρια των νηπιαγωγών κατά τη διάρκεια οργανωμένων δραστηριοτήτων (βλ. Διάγραμμα 2, 4). Στις οργανωμένες δραστηριότητες σε όλα τα

νηπιαγωγεία χρησιμοποιείται η κούκλα, αλλά και στις οργανωμένες το ποσοστό χρήσης της δεν είναι μικρό (βλ. Διάγραμμα 2). Όσον αφορά τις οργανωμένες δραστηριότητες, η χρήση της κούκλας γίνεται σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα και θέματα, όπως υποστηρίζει ο Μαγουλιώτης (2009). Πιο συγκεκριμένα, παρατηρώντας το Διάγραμμα 4, βλέπουμε πως η κούκλα χρησιμοποιείται σε πολύ μεγάλο ποσοστό στην Αισθητική αγωγή (που περιλαμβάνει το κουκλοθέατρο, τα εικαστικά, τη μουσική και την δραματοποίηση), τις γλωσσικές δραστηριότητες ζωντανεύοντας την αφήγηση, ως μέσο γνωριμίας των παιδιών στην αρχή της σχολικής χρονιάς, ως μέσο εισαγωγής διάφορων θεμάτων στην γωνιά της παρεούλας, σε δραστηριότητες που σχετίζονται με το ανθρωπογενές Περιβάλλον, ως μέσο έκφρασης συναισθημάτων ντροπαλών παιδιών, ως διδακτικό μέσο στα Μαθηματικά και τέλος χρησιμοποιείται σε Εθνικές Εορτές και θέματα που άπτονται της διαφορετικότητας. Παρατηρώντας το Διάγραμμα 6, παρατηρείται πως η κούκλα χρησιμοποιείται σε μεγάλο βαθμό από τη νηπιαγωγό. Ειδικότερα, όσον αφορά τη Γλώσσα, η πλειοψηφία των νηπιαγωγών χρησιμοποιεί την κούκλα για την προσέγγιση ή κατανόηση γλωσσικών εννοιών (βλ. Διάγραμμα 8). Στα θετικά της χρήσης κούκλας ως προς τις γλωσσικές έννοιες, οι νηπιαγωγοί δήλωσαν πως η κούκλα λειτουργεί ως «διαμεσολαβητής» αντιμετωπίζοντας πιο εύκολα τα παιδιά. Επίσης, έχει τη δυνατότητα να τους «περνάει» πιο εύκολα δύσκολες έννοιες και να «ζωντανεύει» τα γνωστικά αντικείμενα. Τέλος, παρατήρησαν πως η κούκλα αποτελεί ένα πρωτότυπο και ταυτόχρονα ελκυστικό εργαλείο για τα παιδιά.

- Αυτό έρχεται σε συμφωνία με την άποψη του Μαγουλιώτη (2009), που υποστηρίζει πως οι κούκλες μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο από τα παιδιά όσο και από τους ενήλικους για διάφορους λόγους και σκοπούς. Το νήπιο παίζοντας χρησιμοποιεί πολύ συχνά κούκλες και υποδύεται ρόλους. Σύμφωνα με τον Κόφφα (1989), το μικρό παιδί είτε βρίσκεται στο σπίτι, είτε στο σχολείο του, έχει σύντροφό του μια κούκλα ή ένα ζώακι αντικείμενο, με το οποίο παίζει μαζί της ή κοιμάται μαζί της. Όπως υποστηρίζει η Rangarajan (2011), οι κούκλες μιας και αποτελούν παιχνίδι για τα παιδιά, μπορούν να λειτουργήσουν ως δημιουργικό παιχνίδι για αυτά και να καλλιεργήσουν τη φαντασία τους. Επίσης, σύμφωνα με την Babette (2008), η κούκλα μπορεί να ενταχθεί σε θέματα που αφορούν τη Γλώσσα, την διαφορετικότητα και τη διαπολιτισμική εκπαίδευση.
- Όπως παρατηρήθηκε από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών στα ερωτηματολόγια, οι μισοί νηπιαγωγοί του συνολικού δείγματος χρησιμοποιούν συχνά την κούκλα για θέματα διαχείρισης της τάξης (βλ. Διάγραμμα 12). Ειδικότερα, τα θέματα της τάξης αφορούν την

επίλυση συγκρούσεων, την εφαρμογή κανόνων τάξης, την έκφραση συναισθημάτων, την υπενθύμιση κανόνων σε επιτραπέζια παιχνίδια, την κοινωνικοποίηση των παιδιών και τη γνωριμία των παιδιών στην αρχή της σχολικής χρονιάς (βλ. Διάγραμμα 15).

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, συμπεραίνεται πως το δεύτερο ερώτημα της έρευνας απαντάται.

- Η χρήση της κούκλας ως διδακτικό εργαλείο για θέματα διαχείρισης της τάξης έχει παρατηρηθεί και από άλλους ερευνητές. Τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων συμφωνούν με τους ερευνητές Arditi (2005), Peyton (2009), Κοντογιάννη (1992), Παρούση (2000).
- Με βάση τα αποτελέσματα των απαντήσεων που προέκυψαν από τα ερωτηματολόγια, παρατηρήθηκε πως η πλειοψηφία των νηπιαγωγών, με ποσοστό 89% του συνολικού δείγματος, συμφωνεί πως η κούκλα αποτελεί ένα πολύ ελκυστικό εργαλείο για τα παιδιά, «τραβώντας» το ενδιαφέρον και την προσοχή τους (βλ. Διάγραμμα 13). Επειδή λοιπόν αποτελεί για αυτές ένα ελκυστικό εργαλείο, η κούκλα χρησιμοποιείται συχνά μέσα στην τάξη ως διδακτικό εργαλείο. Μάλιστα, όπως φαίνεται από το Διάγραμμα 14, πράγματι αρκετές εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν την κούκλα συχνά στην εκπαιδευτική διαδικασία, με απώτερο στόχο να προσελκύσουν την προσοχή των παιδιών. Οι ερευνητές Wallace και Missima (2008), σε μια αντίστοιχη έρευνά τους με χρήση κούκλας, κατέληξαν πως αυτή μπορεί να επηρεάσει την προσέλκυση της προσοχής και του ενδιαφέροντος των παιδιών, επιφέροντας θετικά αποτελέσματα στην πράξη.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω αποτελέσματα, γίνεται φανερό πως το τρίτο ερώτημα της έρευνας απαντάται με επιτυχία.

- Όσον αφορά τις ερευνητικές υποθέσεις πάνω στις οποίες στηρίχθηκε η έρευνα, επιβεβαιώθηκαν με απόλυτη επιτυχία. Αναλυτικότερα, η πρώτη υπόθεση επαληθεύτηκε από τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων, καθώς δηλώθηκε πως η κούκλα χρησιμοποιείται ως διδακτικό εργαλείο στις οργανωμένες δραστηριότητες και για την προσέγγιση ή κατανόηση γλωσσικών εννοιών. Ακόμη, η δεύτερη υπόθεση της έρευνας, που υπέθετε ότι οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως η κούκλα τραβά την προσοχή των παιδιών, επιβεβαιώνεται από τα αποτελέσματα των διαγραμμάτων 13 και 14. Τέλος, επαληθεύεται και η τελευταία υπόθεση της παρούσας φάσης, εάν λάβουμε υπόψη μας τα αποτελέσματα που παρουσιάστηκαν στα ίδια διαγράμματα, δηλαδή στα 13 και 14.

Β' Φάση

- Στη δεύτερη φάση από τη συνέντευξη με τα νήπια, διαπιστώθηκαν οι προτιμήσεις τους ως προς το τύπο κούκλας και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που προσέχουν πάνω τους. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρήθηκε η προτίμηση στην κούκλα «Πουλί», στα έντονα χρώματα και μαλακή υφή υλικών κατασκευής των κουκλών. Έτσι, επιτεύχθηκε ο στόχος αυτής της φάσης.

- Με βάση τις απαντήσεις των νηπίων σχετικά με την προτίμησή τους στις δεκαπέντε κούκλες που τους δόθηκαν, παρατηρείται πράγματι μια ιδιαίτερη προτίμηση σε συγκεκριμένα είδη και μορφές κούκλας. Ειδικότερα, παρατηρώντας το Διάγραμμα 17, γίνεται φανερό πως η κούκλα «Πουλί» κατέκτησε την καρδιά των μικρών παιδιών. Ο πίνακας 17, δείχνει πως τόσο τα αγόρια, όσο και τα κορίτσια προτίμησαν αυτή την κούκλα.

Λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα του Διαγράμματος 17, καθώς και του Πίνακα 17, γίνεται φανερό πως απαντάται με επιτυχία το τέταρτο ερευνητικό ερώτημα της παρούσας φάσης.

- Παρατηρώντας το Διάγραμμα 18, διαπιστώνεται πως τα έντονα και λαμπερά χρώματα είναι το πρώτο χαρακτηριστικό που προσέχουν τα παιδιά πάνω στις κούκλες, κάτι που έρχεται σε συμφωνία με τον Μαγουλιώτη (2006). Ακόμη, για τα παιδιά μετράει η κούκλα να απεικονίζει κάποια μορφή ζώου και να περιέχει κάποια χαρακτηριστικά που πάνω της κουνιούνται, είτε πρόκειται για φτερά, αυτάκια που κουνιούνται στο ρυθμό του χεριού, είτε για στόμα που ανοιγοκλείνει, είτε για χέρια που κουνιούνται. Σύμφωνα με τον Μαγουλιώτη (2009), την Κοντογιάννη (1992) και τον Αθανασόπουλου (1991), τα παιδιά προσχολικής ηλικίας προτιμούν τις μορφές ζώου και προτιμούν τις κούκλες εκείνες στις οποίες αποδίδεται εύκολα η κίνηση, κάτι που όπως φαίνεται συμφωνεί με τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας. Επιπλέον, το Διάγραμμα 18 μας πληροφορεί πως τα παιδιά προσέχουν πάνω στις κούκλες τα χαρούμενα χαρακτηριστικά και εκφράσεις πάνω στα πρόσωπα των κουκλών, καθώς και τα μαλακά και απαλά υλικά κατασκευών τους. Τα αποτελέσματα αυτά συμφωνούν με τους ερευνητές Βοσνιάδου (2007), η οποία υποστηρίζει πως οι υφασμάτινες κούκλες προσφέρουν σωματική επαφή και Μαγουλιώτη (2009), που συμφωνεί πως οι κούκλες που είναι κατασκευασμένες από απαλά υλικά, επιτρέπουν στα παιδιά να τις αγγίζουν ευχάριστα.

Με βάση όλα τα παραπάνω αποτελέσματα, που παρουσιάστηκαν στα Διαγράμματα 17 και 18, γίνεται φανερό πως το πέμπτο ερευνητικό ερώτημα απαντάται.

- Όσον αφορά τις ερευνητικές υποθέσεις, πάνω στις οποίες στηρίχθηκε η έρευνα, επιβεβαιώθηκαν με απόλυτη επιτυχία. Αναλυτικότερα, δηλώθηκε πως τα παιδιά έλκονται από τα χαρακτηριστικά της κούκλας που αποδίδουν κίνηση (βλ. Διάγραμμα 18) και έτσι επαληθεύεται η τέταρτη υπόθεση. Επίσης, επιβεβαιώθηκε πως τα λαμπερά και φωτεινά χρώματα αρέσουν στα παιδιά (βλ. Διάγραμμα 18), κάτι που επαληθεύει την πέμπτη υπόθεση.

4' Φάση

- Στην τέταρτη φάση ύστερα από την παρατήρηση που πραγματοποιήθηκε στα νηπιαγωγεία, διαπιστώθηκε πως η κούκλα με τα χαρακτηριστικά που επέλεξαν τα παιδιά επηρεάζει την προσέλευση των παιδιών, όταν αυτή τα καλεί και τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες ανάγνωσης παραμυθιού. Έτσι, ο στόχος της παρούσας φάσης επιτεύχθηκε με επιτυχία.
- Αναλυτικότερα, παρατηρώντας τον Πίνακα 18 του πρώτου σχολείου, γίνεται φανερό πως η κούκλα μειώνει το χρόνο προσέλευσης των παιδιών, σε σχέση με το κάλεσμα της Νηπιαγωγού (βλ. ερώτηση 1 του Πίνακα 18). Επίσης, η κούκλα αυξάνει τον αριθμό συγκέντρωσης των παιδιών με μεγάλη επιτυχία συγκριτικά με τον αριθμό των παιδιών που ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα της Νηπιαγωγού (βλ. ερωτήσεις 2, 3). Μάλιστα, δεν παρατηρείται κάποια υπενθύμιση καλέσματος προς τα παιδιά (βλ. ερώτηση 4). Κατά τη διάρκεια της αφήγησης, η κούκλα λειτουργεί ως μέσο συγκέντρωσης για τα νήπια, μιας και όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα του Πίνακα 18, ο αριθμός των παιδιών αυξάνεται σε σχέση με την περίπτωση της Νηπιαγωγού όσον αφορά την παρακολούθηση της κούκλας (βλ. ερώτηση 8). Πολύ λιγότερα παιδιά ασχολούνται με άλλα πράγματα, όπως δείχνει η ερώτηση 11 του Πίνακα 18. Τέλος, η παρέμβαση της κούκλας φαίνεται να επηρεάζει θετικά και τη συμμετοχή των παιδιών στη συζήτηση. Σύμφωνα με την ερώτηση 9 του Πίνακα 18, ο αριθμός των παιδιών που απαντά στις ερωτήσεις αυξάνεται σε σχέση με την περίπτωση της Νηπιαγωγού.
- Παρατηρώντας τα αποτελέσματα του δεύτερου σχολείου, διαπιστώνουμε πως η κούκλα μειώνει κατά πολύ το χρόνο καλέσματος των παιδιών συγκριτικά με την περίπτωση της νηπιαγωγού, αφού όπως δείχνει ο Πίνακας 19 (ερωτήσεις 1,7) μόλις σε 5' τα παιδιά συγκεντρώθηκαν μέσα στην τάξη. Η πλειοψηφία των παιδιών ανταποκρίνεται στο κάλεσμα της κούκλας σταματώντας το παιχνίδι και τις ασχολίες τους (βλ. ερωτήσεις 2,3). Όλα τα παιδιά συγκεντρώθηκαν γύρω από την κούκλα, όταν εκείνη εμφανίστηκε στο σχολείο, κοιτώντας την με μεγάλο ενθουσιασμό και προσοχή. Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης του

παραμυθιού, παρατηρήθηκε πως η κούκλα προκάλεσε τα παιδιά να την παρακολουθούν και να την προσέχουν. Όπως φαίνεται στις ερωτήσεις 8 και 10, σχεδόν όλο το σύνολο των παιδιών παρακολουθούσε με προσοχή την κούκλα και φάνηκε να ενδιαφέρεται για τη δραστηριότητα. Μάλιστα, ένα μόνο παιδί ασχολιόταν με άλλα πράγματα μη παρακολουθώντας σε τόσο μεγάλο βαθμό την κούκλα και την αφήγηση (βλ. ερώτηση 11). Η κούκλα σε αυτό το νηπιαγωγείο φάνηκε να μην επηρεάζει τόσο τη συμμετοχή των παιδιών στη συζήτηση που ακολούθησε μετά την ανάγνωση του παραμυθιού. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρώντας την ερώτηση 9 του Πίνακα 19, εμφανίζεται μια μικρή μείωση στον αριθμό συμμετοχής των παιδιών.

- Αναφορικά με το τρίτο σχολείο, όπως παρατηρείται από τον Πίνακα 20, η κούκλα μειώνει κατά πολύ το χρόνο προσέλευσης των παιδιών συγκριτικά με το χρόνο που κάνει η Νηπιαγωγός να συγκεντρώσει όλα τα νήπια (βλ. ερωτήσεις 1,7). Πιο συγκεκριμένα, στην περίπτωση της κούκλας, σχεδόν όλα τα παιδιά συγκεντρώθηκαν μέσα στο χρονικό διάστημα των πέντε λεπτών σταματώντας το παιχνίδι τους (βλ. ερωτήσεις 2,3). Μάλιστα, δεν παρατηρήθηκε καμία υπενθύμιση, όπως συνέβη αντίθετα στην περίπτωση της Νηπιαγωγού (βλ. ερώτηση 4). Κατά τη διάρκεια της αφήγησης του παραμυθιού, η κούκλα συντέλεσε ως ένα ελκυστικό μέσο για να τραβήξει με επιτυχία την προσοχή και το ενδιαφέρον των νηπίων. Παρατηρώντας τις ερωτήσεις 8 και 10 του Πίνακα 20, γίνεται φανερό η συγκέντρωση σχεδόν όλων των παιδιών, καθώς όλα τα παιδιά φάνηκαν να ενδιαφέρονται για τη δραστηριότητα. Μάλιστα, μόνο δύο παιδιά διαπιστώθηκε πως ασχολιόντουσαν με άλλα πράγματα (βλ. ερώτηση 11), αλλά παρ' ολ' αυτά πρόσεχαν την κούκλα, κάθε φορά που εκείνη μιλούσε (βλ. ερώτηση 12). Σε αυτό το σχολείο η κούκλα φάνηκε να επιδρά θετικά και στη συμμετοχή των παιδιών στη συζήτηση που ακολούθησε μετά την ανάγνωση της ιστορίας. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρώντας την ερώτηση 9 του Πίνακα 20, γίνεται φανερό πως αυξήθηκε αρκετά ο αριθμός των παιδιών που απαντούν στις ερωτήσεις, που τους θέτει η κούκλα.
- Τα αποτελέσματα αυτά συμφωνούν με την Babette (2008) και την Κοντογιάννη (1992), οι οποίες υποστηρίζουν ότι οι εκπαιδευτικοί δίνουν στο παιδί χώρο και χρόνο για να ταυτιστεί συναισθηματικά με την κούκλα, να σκεφτεί, να συζητήσει μαζί της εκφράζοντας ελεύθερα τις απόψεις του. Η κούκλα- εκπαιδευτικός τους παρουσιάζει ιστορίες που αναφέρονται σε ζητήματα δικαιοσύνης και αδικίας. Ο εκπαιδευτικός καθοδηγεί τα παιδιά με κατάλληλες

ερωτήσεις αντλώντας σημαντικές πληροφορίες από αυτά, όπως για παράδειγμα για δυσνόητες έννοιες ή το ενδιαφέρον τους για την δραστηριότητα.

- Με βάση την παραπάνω συζήτηση, απαντώνται με επιτυχία τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν στην αρχή της έρευνας. Ειδικότερα, από τα θετικά αποτελέσματα που προέκυψαν από την παρέμβαση της κούκλας, διαπιστώνεται ότι η κούκλα ως διδακτικό εργαλείο προσελκύει την προσοχή των παιδιών. Με αυτή τη διαπίστωση απαντάται το έκτο ερευνητικό ερώτημα. Ακόμη, σύμφωνα με τα παραπάνω αποτελέσματα η κούκλα φαίνεται να επηρεάζει την προσέλευση των παιδιών, όταν αυτή τα καλεί καθώς και τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες ανάγνωσης παραμυθιού. Έτσι, απαντώνται τα έβδομο και όγδοο ερωτήματα της παρούσας φάσης της έρευνας.
- Όσον αφορά τις ερευνητικές υποθέσεις, πάνω στις οποίες στηρίχθηκε η έρευνα, επιβεβαιώθηκαν με απόλυτη επιτυχία. Αναλυτικότερα, με βάση τα αποτελέσματα των ερωτήσεων 2,3, 8, 10 και 11 του Πίνακα 18, 19 και 20, επιβεβαιώνεται πως οι κούκλες ως αντικείμενα αγωγής τραβούν την προσοχή των παιδιών, τόσο ως προς το κάλεσμα, όσο και προς την παρακολούθηση της κούκλας κατά τη διάρκεια δραστηριοτήτων ανάγνωσης παραμυθιών. Έτσι, επαληθεύεται με επιτυχία η έκτη ερευνητική υπόθεση. Ακόμη, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα που προέκυψαν κατά την παρατήρηση και πιο συγκεκριμένα κοιτώντας τις ερωτήσεις 1 και 9 των Πινάκων 18, 19 και 20, επιβεβαιώνεται η όγδοη υπόθεση αυτής της φάσης της έρευνας. Τέλος, τα αποτελέσματα της ερώτησης 9 των Πινάκων 18 και 20, παρουσιάζουν τα θετικά αποτελέσματα της κούκλας ως προς τη συμμετοχή των παιδιών σε δραστηριότητες ανάγνωσης παραμυθιού. Έτσι, με βάση τα παραπάνω επιβεβαιώνεται η όγδοη ερευνητική υπόθεση.

3.8. Προτάσεις

Η κούκλα, όπως παρατηρήθηκε από τα αποτελέσματα και τη συζήτηση της έρευνας μας, αποτελεί ένα εύχρηστο και συνάμα πολύ ελκυστικό διδακτικό εργαλείο για τα παιδιά. Έχει τη δυνατότητα να λειτουργήσει ως “σπίθα” που παρακινεί τους μαθητές στην ενεργή συμμετοχή τους με το να τους προσελκύει την προσοχή σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι μπορεί ένας απλός εκπαιδευτικός. Τα θετικά χαρακτηριστικά της κούκλας (μορφή, χρώματα, έκφραση της κούκλας) ως μέσου αγωγής των παιδιών, διαπιστώθηκαν να προσελκύουν την προσοχή και το

ενδιαφέρον των μικρών παιδιών, καθώς και να επιδρούν θετικά στη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες ανάγνωσης και αφήγησης παραμυθιών.

Όμως, για να γενικευθούν τα αποτελέσματα που προέκυψαν ύστερα από την παρέμβαση της κούκλας, θα πρέπει η ίδια έρευνα να υλοποιηθεί σε ένα μεγαλύτερο δείγμα και σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Οι επισκέψεις στα σχολεία να ήταν περισσότερες και να διαρκούσαν περισσότερες μέρες. Δηλαδή, με άλλα λόγια να διερευνηθεί σε βάθος χρόνου η χρήση της κούκλας ως διδακτικό εργαλείο μέσα στην τάξη.

Οι κούκλες, ως εργαλείο, για να είναι ελκυστικές και για τα δυο φύλα προτείνεται να προέρχονται από τον κόσμο των ζώων και ειδικά των πουλιών, και να δίνουν έμφαση στα μέρη εκείνα που κουνιούνται, στα έντονα και καθαρά χρώματα και τέλος στα χαρούμενα χαρακτηριστικά κεφαλιού. Όσον αφορά τα υλικά, αυτά καλό θα ήταν να είναι μαλακά και η λειτουργικότητα της κούκλας να είναι τέτοια, ώστε να διευκολύνει τη νηπιαγωγό και τα παιδιά και να είναι εύχρηστη. Ως προς τον τύπο της κούκλας προτείνεται να είναι γαντόκουκλα ή τύπου μάπετ, που αρέσουν πολύ στα παιδιά.

Η κούκλα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο και σε άλλες διδακτικές περιοχές κατά τη εκπαιδευτική διαδικασία και όχι μόνο να παραμένει στις γλωσσικές. Στην παρούσα έρευνα διαπιστώθηκε πως η κούκλα μπορεί να επιφέρει θετικά αποτελέσματα στην συμμετοχή των παιδιών σε δραστηριότητες αφήγησης παραμυθιών. Η κούκλα θεωρείται σαν ένα ζωντανό και παραστατικό μέσο που ζωντανεύει τα μάθημα. Η κατασκευή και η χρήση μιας μεγάλης κούκλας μέσα στην τάξη, θα μπορούσε να αποτελέσει την μασκίτ της τάξης. Η κούκλα αυτή θα επηρεάσει την εμπλοκή των παιδιών και την προσοχή τους σε δραστηριότητες. Όχι μόνο τα παιδιά θα συμμετέχουν ενεργά στις δραστηριότητες, αλλά θα αυξηθεί και το ενδιαφέρον τους για αυτές.

Κατά την κατασκευή της κούκλας, καλό θα είναι να δίνεται απαραίτητη σημασία στα υφάσματα και στα μέρη του σώματός της που κινούνται, έτσι ώστε να μετατρέπεται η κούκλα σε κάτι το έμπυχο, το ζωντανό. Επίσης, προτείνεται τα υφάσματα και τα φτερά να μην είναι εντελώς κολλημένα πάνω στην κούκλα, αλλά να ανεμίζουν καθώς αυτή κουνιέται. Ακόμη, το στόμα της κούκλας ή τα χέρια της να έχουν και αυτά μια κίνηση, για να φαίνονται πιο παραστατικά καθώς αυτές «μιλούν», «τραγουδούν», χειροκροτούν ή δείχνουν. Στα παιδιά αρέσει ιδιαίτερα το ασυνήθιστο μέσο στην τάξη. Ένα ζώο λοιπόν μέσα στην τάξη αποτελεί μια εναλλαγή, από το να βλέπουν μόνο τη νηπιαγωγό. Τα ζώα είναι αρεστά στα παιδιά, τόσο σε αγόρια, όσο και σε κορίτσια. Αυτό μπορεί να γίνει φανερό από του Μύθους του Αισώπου, που

τα ζώα πρωταγωνιστούν στις ιστορίες και φαίνεται να αρέσουν και στα δύο φύλα των παιδιών προσχολικής ηλικίας.

Στην συγκεκριμένη έρευνα παρατηρήσαμε θετικά αποτελέσματα από τη χρήση μιας κούκλας, που κατασκευάστηκε με τα επιθυμητά χαρακτηριστικά των παιδιών. Τι γίνεται όμως στην περίπτωση που εμφανίζεται στην τάξη μια κούκλα ως διδακτικό εργαλείο, που περιλαμβάνει μη ελκυστικά χαρακτηριστικά; Μια τέτοια κούκλα, λιγότερο «δημοφιλής» τι αποτελέσματα θα είχε μέσα στην τάξη; Θα τραβούσε την προσοχή και το ενδιαφέρον των μικρών παιδιών; Ή επειδή οι κούκλες γενικά αποτελούν κάτι διαφορετικό μέσα στην τάξη, κάτι το καινούργιο και πρωτότυπο, προσελκύουν τα παιδιά;

Η παρούσα έρευνα μπορεί να αποτελέσει μερικές διδακτικές ιδέες για τις νηπιαγωγούς με σκοπό να προσελκύσουν τα παιδιά κάνοντας την εκπαιδευτική διαδικασία πιο ελκυστική και πιο διασκεδαστική. Χρησιμοποιώντας την κούκλα ως διδακτικό εργαλείο, η καθεμία σας θα δει στην πράξη τα θετικά αποτελέσματα που περιμένει. Έτσι λοιπόν, προτείνεται ανεπιφύλακτα η χρήση της ως διδακτικό εργαλείο και μέσο αγωγής των παιδιών.

Γ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική – Μεταφρασμένη Βιβλιογραφία

Αναγνωστόπουλος, Β. Δ. (1994). *Γλωσσικό Υλικό για το Νηπιαγωγείο (Από τη Θεωρία στην Πράξη)*. 6^η Έκδοση. Αθήνα: Καστανιώτη.

Αναγνωστόπουλος, Β. Δ. (1997). *Τέχνη και Τεχνική του Παραμυθιού*. 3^η Έκδοση. Αθήνα: Καστανιώτη.

Αναστασόπουλος, Χ. (1991). *Κουκλοθεατρικά... και όχι μόνο!* Πάτρα: Αχαϊκές Εκδόσεις.

Βασιλειάδου, Ε. (1998). *Το παιδί προσχολικής ηλικίας και το παραμύθι*. Β' Σεμινάριο του Κύκλου. Αθήνα: σελ. 103- 119.

Βοσνιάδου, Σ. (2001). *Εισαγωγή στην Ψυχολογία: Βιολογικές, Αναπτυξιακές και Συμπεριφοριστικές Προσεγγίσεις (Τόμος Α')*. Αθήνα: Gutenberg.

Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Γερμανός, Δ. (2002). Θέματα οργάνωσης του χώρου στη δημιουργία εκπαιδευτικού περιβάλλοντος για Διαθεματικά Προγράμματα Σπουδών. Στο Δ., Γερμανός, Ε., Παναγιωτίδου, Κ., Μπίκος, Κ., Μπότσογλου & Μ. Μπιρμπίλη, (Επιμ.), (2002). *Η Διαθεματική προσέγγιση της διδασκαλίας και της μάθησης στην προσχολική και την πρώτη σχολική ηλικία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, (σσ. 40-51).

Γερμανός, Δ. (2006). *Οι τοίχοι της γνώσης: Σχολικός χώρος και Εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.

Γραμματάς, Θ. & Μουδατσάκης, Τ. (2008). *Θέατρο και Πολιτισμός στο Σχολείο: Για την Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης*. Εργαστήριο Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.). Ρέθυμνο Κρήτης.

- Δαράκη, Π. (1989).** *Κουκλοθέατρο*. Αθήνα: Gutenberg.
- Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π. & Μπασαγιάννη, Ε. (2007).** Οδηγός Νηπιαγωγού: Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί, Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων.
- Dalley, Tessa- Case, Caroline (1995).** *Θεραπεία Μέσω τέχνης: Η εικαστική προσέγγιση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Δημητράτου. Β. (2005).** *Ο μαγικός κόσμος του κουκλοθεάτρου: Κούκλες και έργα*. Αθήνα: Πατάκη.
- Διεπιστημονική Ομάδα του ΚΕΛΔΥ νομού Ευρυτανίας. (2010).** Το παιχνίδι και η σημασία του. Διαθέσιμο στο: <http://www.evrytanika.com/article.php?id=4780> Retrieved on May 2010.
- Ζαχαρενάκης, Κ. (1985).** *Κοινωνικοποίηση ως θεωρία και πράξη στα πλαίσια της προσχολικής αγωγής*. Αθήνα.
- Gardner, H. (2010).** *Frames of Mind: Η θεωρία των Πολλαπλών Τύπων Νοημοσύνης*. Αθήνα: Μαραθιά.
- Ηλιού, Μ. (1983).** Νηπιαγωγεία χτίστε! Στο *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, 10 (1-2), 11- 13.
- James, A. (2001).** Παίζοντας και μαθαίνοντας. Στο: Σ. Αυγητίδου, (Επιμ.), *Το παιχνίδι, σύγχρονες ερευνητικές και διδακτικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Jennings, S. & Minde, A. (1996).** *Μάσκες της ψυχής, Εικαστικά και θέατρο στη θεραπεία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κακανά, Δ. (1994).** *Θεωρία και Μεθοδολογία στην Προσχολική Αγωγή*. Θεσσαλονίκη: Αδελφών Κυριακίδη.
- Κιτσαράς, Γ. Δ. (1989).** Νηπιαγωγός (Προσωπικότητα και κατάρτιση). Στην Παιδαγωγική Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

- Κιτσαράς, Γ. Δ. (1991).** *Εισαγωγή στην Προσχολική Παιδαγωγική*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Κιτσαράς, Γ. Δ. (2001).** *Προσχολική Παιδαγωγική*. Αθήνα.
- Κιτσαράς, Γ. Δ. (2004).** *Προγράμματα: Διδακτική Μεθοδολογία Προσχολικής Αγωγής με Σχέδια Εργασίας*. Αθήνα.
- Κοντογιάννη, Α. (1992).** *Κουκλο-Θέατρο Σκιών*. Αθήνα: Άλκηστις.
- Κόφφας, Α. (1989).** *Δραστηριότητες αισθητικής αγωγής στο νηπιαγωγείο*. Αθήνα.
- Κρασανάκης, Γ. (1992).** *Θέματα ψυχολογίας του εφήβου*. Ηράκλειο.
- Κυριαζοπούλου – Βαλληνάκη, Τ. (1991).** *Νηπιαγωγική: Μεθοδολογία Β'*. Αθήνα: Αδελφοί Βλάσση.
- Κυριαζοπούλου – Βαλληνάκη, Τ. (1966).** *Κουκλοθέατρο*. Αθήνα.
- Λουκάτος, Δ. Σ. (1957).** *Νεοελληνικά λαογραφικά κείμενα*. Αθήνα: Βασική Βιβλιοθήκη Αετού.
- Μαγουλιώτης, Α. (1999).** *Κουκλοθέατρο Ι: Πώς στήνεται ένα έργο*. Αθήνα: Καστανιώτη.
- Μαγουλιώτης, Α. (2001).** *Ιστορία Κουκλοθέατρου*. Πανεπιστημιακές σημειώσεις. Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.
- Μαγουλιώτης, Α. (2006).** Χρώματα και Αντικείμενα. Στο Επιστημονική Επετηρίδα: Αλέξανδρος Δελμούζος. Βόλος.
- Μαγουλιώτης, Α. (2009).** *Κούκλες: στη κοινωνία, στις τέχνες, στην εκπαίδευση*. Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.
- Μαγουλιώτης, Α. (2011).** *Κούκλες: αυθόρμητες εκφράσεις των παιδιών του Νηπιαγωγείου*. Στα Πρακτικά Συνεδρίου για τα 20 χρόνια Τ.Θ.Σ. Πανεπιστημίου Αθηνών (26-30/1/2011), Αθήνα (υπό δημοσίευση).
- Μαγουλιώτης, Α. & Αλεξανδρίδου, Ε. (2012).** Κούκλες και η θέση τους στο χώρο εκπαίδευσης του νηπιαγωγείου. Στα πρακτικά του Πανελλήνιου Συνεδρίου με θέμα: «Η

ποιότητα στην εκπαίδευση: Τάσεις και προοπτικές», που οργανώθηκε από το ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Αθηνών (11, 12 και 13 Μαΐου) – (υπό έκδοση).

Malchiodi, A. C. (2009). *Κατανοώντας τη ζωγραφική των παιδιών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Μανάση, Μ. & Καμπουράκη, Ε. (xx). *Άνθρωπος και Κούκλα: Το Κουκλοθέατρο ως Κοινωνικό Φαινόμενο*. Σχολή Καλών Τεχνών: Τμήμα Θεάτρου στο Α.Π.Θ.

Μαυρουδή, Ι. Φ. (2005). *Τύποι Κούκλας- Ήρωα: αντιδράσεις των παιδιών προσχολικής ηλικίας*. Πτυχιακή Εργασία. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.

Μπότσογλου, Κ. (2010). *Υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού και παιδί: Ποιότητα, ασφάλεια και παιδαγωγικές εφαρμογές*. Αθήνα: Gutenberg.

Ναούμ, Ε. & Παπαμιχαήλ, Γ. (2006). *Θεματικές Προσεγγίσεις Σχέδια Εργασίας για το Νηπιαγωγείο: Άνοιξη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Ντολιοπούλου, Ε. (2000). *Σύγχρονα προγράμματα για παιδιά προσχολικής ηλικίας*. Αθήνα: Gutenberg.

Ντολιοπούλου, Ε. (2005). *Η Εφαρμογή της Μεθόδου Project σε Ελληνικά Νηπιαγωγεία*. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2011). *Βασικό Επιμορφωτικό Υλικό: Ειδικό Μέρος ΠΕ60 Νηπιαγωγοί*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.

Παϊδούση, Ε. (1959). *Το Κουκλοθέατρο και η ψυχαγωγία του παιδιού*. Αθήνα: Ατλαντίς.

Πανταζής, Σ. (2002). *Η Παιδαγωγική και το Παιχνίδι- Αντικείμενο στο Χώρο του Νηπιαγωγείου*. Αθήνα: Gutenberg.

Παρούση, Α. (2000). *Κούκλες Κουκλοθέατρου*. Αθήνα: Πατάκη.

Rambert, M. L. (1949). *Η συναισθηματική και ηθική ζωή του παιδιού*. Αθήνα: Δίπτυχο.

Ράπτης, Ν. Σ. (1974). *Η ανάπτυξις της διανοήσεως*. Αθήνα: Μπουκομάνης.

Robson, C. (2007). *Η Έρευνα του Πραγματικού Κόσμου: Ένα μέσον για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές*. Αθήνα: Gutenberg.

- Sargent, W. (1987).** *Το χρώμα στη φύση και στην τέχνη*. Αθήνα: Κάλβος.
- Τάφα, Ε. (2001).** *Ανάγνωση και Γραφή στην Προσχολική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Thyssen, S. (2001).** Το παιχνίδι και η ανάπτυξη της σκέψης στην προσχολική ηλικία». Στο Σ., Αυγητίδη (2001), *Το παιχνίδι, σύγχρονες ερευνητικές και διδακτικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Τυπωθήτω Γ. Δαρδανός
- Τσουρινάκη, Σ. & Cotropassi, R. (2012).** Οι Αιγυπτιακές Κούκλες στο Μουσείο Μπενάκη. *Αρχαιολογία & Τέχνες*, 75, 69- 79. Διαθέσιμο στο:
http://www.arxaiologia.gr/assets/media/PDF/migrated/75_69-79.pdf Retrieved on December 2011.
- Φράγκος, Χ. (1983).** *Βασικές παιδαγωγικές θέσεις. Πρόσωπα και πράγματα στην προσχολική ηλικία παλιά και νέα παιδαγωγική – αντιθέσεις εισαγωγή στην μεθοδολογία της ψυχοπαιδαγωγικής*. Αθήνα: Gutenberg.
- Φράγκος, Χ. (1984).** *Ψυχοπαιδαγωγική*. Αθήνα: Gutenberg.
- Χρυσafiδης, Κ. (2003).** *Βιωματική – επικοινωνιακή διδασκαλία. Η εισαγωγή της μεθόδου project στο σχολείο*. Αθήνα: Gutenberg.
- Vygotsky, L.S. (1999).** Ο ρόλος του παιχνιδιού στην ανάπτυξη. Στο Βοσνιάδου, Σ. (1992). *Κείμενα Εξελεκτικής Ψυχολογίας: Σκέψη*. Αθήνα: Gutenberg (β' τόμος).

Ξενογλωσση Βιβλιογραφία

Antes, S. (2005). Classroom Observations Through The Eyes of a Puppet. College of Education (Intern, Panorama Elementary School). Available in:
www.ed.psu.edu/educ/pds/teacher-inquiry/2005 Retrieved on February 2012.

Arditi, M. (2005). Community Building and Puppetry: A Strategy to Create a Better Learning Environment. College of Education (Intern, Radio Park Elementary

School). Available in: www.ed.psu.edu/educ/pds/teacher-inquiry/2005 Retrieved on February 2012.

Babette, B. (2008). *Equality in Action: a way forward with Persona Dolls*. London: Trentham Books.

Becker, G. (1987). *Planung von Unterricht. Handlungsorientierte Didaktik*. Teil I, 2. Aufl. Beltz, Weinheim.

Bofinger, B. & Bofinger, I. (1992). *Puppen aus fünf Kontinenten*. Germany: Battenberg Verlag.

Campbell, C. (1993). Play, the Fabric of Elementary School Counseling Programs. *Elementary School Guidance and Counseling*, 28 (7), 1—15.

Dempsie, G. (1997). A Puppetry Strategy for Primary Teachers. State College Area School District: 2-11.

Dice (2010). *Making a World of difference. A DICE resource for practitioners on educational theatre and drama*. DICE Consortium.

Fleming, C. (1983). Puppets Put Learning Center Stage. *Learning*, 11 (9), 94-98.

Hunt, T. & Renfro, N. (1982). Puppetry in early childhood education. Austin, TX: Nany Renfro Studios.

Isbell, R. (1995). *The Complete Learning Center Book*. Cryphon House Inc.

Lüthi, M. (1969). *So leben sienoch Leute: Betrazhtungen Zum Volksm□rchen*. Stuttgart: Das M□rchen.

Malaguzzi, L. (1996). *The Hundred Languages of Children*. Reggio Emilia: Reggio Children S.r.L.

- Malaguzzi, L. (1997).** Shoe and Meter. Στο M. Malaguzzi & V. Vecchi (coordinators),
(pedagogical consultancy: L. Malaguzzi), Reggio Children, Scarpa e metro, σσ . 16-17.
- Oaklander, V. (1978).** *Windows to our Children*. Moab, UT: Real People Press.
- Pascucci, M. (2004).** *Gli insegnanti e i loro problemi*. Gogia e Scuola, Carocci, Roma.
- Peyton, J. (1996).** Puppet language: The science of communicative play. Available in:
<http://www.puppetools.com/v3/library/pdf/PuppetLanguage.pdf> Retrieved on January
2012.
- Quisenberry, N. & Willis, M. (1972).** Puppets as a Learning Tool. *Language Arts*, 51(9), 458-9.
- Rangarajan, P. (2011).** Puppets with Reasons- Part II. Indian Society for Education and
Environment. Pp. 1-2. Available in: www.teachersdot.com Retrieved on January 2012.
- Sarwar, Z. (2011).** Puppets in the Classroom. *Journal of Nelta*, 2(1-2), 8-10.
- Segal, R. (2004).** *Myth: A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- Taylor, D.M., Wright, S.T., Sidran, B. & Sinclair, B.B. (1996).** *Using Puppets and
Literacy Skills*. Treehuggers Press, Canada.
- Yin, R.K. (1981).** *The case study as a serious research strategy*. Knowledge: Creation,
Diffusion, Utilisation, 3, σς. 97- 114.
- Wallace, A. & Missima, L. (2004).** Relations Between the Use of Puppetry in the Classroom,
Student Attention and Student Involvement. *Education* 703.22. Brooklyn College.
- Wendy, A. & Ytreberg, L. (1990).** *Teaching English to Children*. Longman U. K.

Δ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στο παράρτημα παρατίθενται τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την διεξαγωγή της έρευνας. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνονται:

1. *Το ερωτηματολόγιο για τις νηπιαγωγούς* (που χρησιμοποιήθηκε στην πρώτη φάση διεξαγωγής της έρευνας)
2. *Οι δεκαπέντε διαφορετικές κούκλες που δόθηκαν στα παιδιά* (στη δεύτερη φάση της έρευνας)
3. *Η λίστα των ερωτήσεων που ρωτήθηκαν τα παιδιά κατά τη διάρκεια της συνέντευξης* (Β' Φάση)
4. *Φωτογραφικό υλικό από τα στάδια κατασκευής της κούκλας* (που υλοποιήθηκε στην τρίτη φάση της έρευνας)
5. *Τα εξώφυλλα των παραμυθιών, που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της παρέμβασης* (τέταρτη φάση):
 - 5α. Χαζόχρηνο!
 - 5β. Ο Εγωιστής Λαγός
6. *Η διασκευή του παραμυθιού «Ο Εγωιστής Λαγός»*
7. *Οι ερωτήσεις που ακλούθησαν μετά την ανάγνωση των παραμυθιών:*
 - 7α. Οι ερωτήσεις μετά την ανάγνωση του παραμυθιού «Χαζόχρηνο!»
 - 7β. Οι ερωτήσεις μετά την ανάγνωση του παραμυθιού «Ο Εγωιστής Γίγαντας»
8. *Τα δύο φύλλα παρατήρησης για τους αξιολογητές:*
 - 5α. Φύλλο παρατήρησης για την περίπτωση «διδασκαλίας» από τη νηπιαγωγό
 - 5β. Φύλλο παρατήρησης για την περίπτωση «διδασκαλίας» από την κούκλα
9. *Φωτογραφικό υλικό κατά τη διάρκεια της παρέμβασης της κούκλας στα νηπιαγωγεία.*
10. *Τα αποτελέσματα παρατήρησης των αξιολογητών (Α' , Β' Αξιολογητές)*

1. Ερωτηματολόγιο προς τις νηπιαγωγούς (Α' Φάση Έρευνας)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΥΛΙΚΟ & ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΗ ΠΡΩΤΗ
ΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ»

Ερευνητές : Αρετή Παπανικολάτου (Φοιτήτρια) (Τηλ. 6948416813)
Απόστολος Μαγουλιώτης (Α. Καθηγητής) (Τηλ. 24410.26318)
ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ : 2011- 2012

ΣΚΟΠΟΣ

Το ερωτηματολόγιο που ακολουθεί έχει ως σκοπό τη διερεύνηση της θέσης που έχει η Κούκλα μέσα στο χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης και τον τρόπο χρήσης της μέσα στην τάξη. Στοχεύει επιπλέον στην καταγραφή και αξιολόγηση των απόψεων και δυσκολιών σε σχέση με την Κούκλα.

Η άποψή σας είναι σημαντική και πρόκειται να συμβάλει δημιουργικά στη διεξαγωγή της έρευνας, αλλά και γενικότερα στη βελτίωση και αναδιαμόρφωση των θεμάτων που άπτονται της Κούκλας.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

A. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Γράψτε τη περιοχή που ανήκει το νηπιαγωγείο σας.

B. Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΥΚΛΑΣ (Γράψτε ότι εφαρμόζετε)

2. Υπάρχουν κούκλες στο νηπιαγωγείο ; (Σημειώστε με X σε μία από τις παρακάτω εφαρμογές)

α. ΝΑΙ

β. ΟΧΙ

3. Εάν ΝΑΙ, σε τι είδους δραστηριότητες χρησιμοποιούνται οι κούκλες;
(Σημειώστε με X μία ή περισσότερες περιπτώσεις)

α. Ελεύθερες Δραστηριότητες

β. Οργανωμένες Δραστηριότητες

4. Σε ποιες οργανωμένες δραστηριότητες χρησιμοποιούνται οι κούκλες; (Γράψτε όσες περιπτώσεις εφαρμόζετε)

- α. _____
β. _____
γ. _____

5. Σε ποιες ελεύθερες δραστηριότητες χρησιμοποιούνται οι κούκλες; (Γράψτε όσες περιπτώσεις εφαρμόζετε)

- α. _____
β. _____
γ. _____

6. Πώς χρησιμοποιούνται οι κούκλες; (Σημειώστε με X μία ή περισσότερες περιπτώσεις)

- α. Από τη νηπιαγωγό β. Από τα παιδιά

7. Έχει παρουσιαστεί κάποια ιδιαίτερη προτίμηση παιδιών σε συγκεκριμένη μορφή κούκλας στο χώρο του νηπιαγωγείου; (Σημειώστε με X σε μια απ' τις παρακάτω εφαρμογές)

- α. ΝΑΙ β. ΟΧΙ

α₁. Εάν ΝΑΙ, περιγράψτε σε ποια μορφή κούκλας έχει παρουσιαστεί ιδιαίτερη προτίμηση.

- α_{1.1} _____
α_{1.2} _____
α_{1.3} _____
α_{1.4} _____

Γ. Η ΚΟΥΚΛΑ ΩΣ ΜΕΣΟ ΜΑΘΗΣΗΣ (Γράψτε ότι εφαρμόζετε)

8. Χρησιμοποιείται η κούκλα για τη προσέγγιση ή κατανόηση γλωσσικών εννοιών; (Σημειώστε με X σε μια απ' τις παρακάτω εφαρμογές)

- α. ΝΑΙ β. ΟΧΙ

α₁. Εάν ΝΑΙ, για ποιο λόγο χρησιμοποιούνται οι κούκλες;

- α_{1.1} _____
α_{1.2} _____
α_{1.3} _____

β2. Εάν ΟΧΙ, για ποιο λόγο δεν χρησιμοποιούνται οι κούκλες ;

- β2.1. _____
β2.2. _____
β2.3. _____

9. Η προσέγγιση στις γλωσσικές έννοιες αρχίζει από: (Σημειώστε με X όσες περιπτώσεις εφαρμόζετε)

- α. την κατασκευή β. την εμπύχωση

10. Συνήθως για τη διδασκαλία ποιών γλωσσικών εννοιών χρησιμοποιούνται οι κούκλες; (Γράψτε όσες περιπτώσεις εφαρμόζετε)

- α. _____
β. _____
γ. _____

11. Ποιοι τύποι κούκλας χρησιμοποιούνται για τη διδασκαλία γλωσσικών εννοιών; (Γράψτε όσες περιπτώσεις εφαρμόζετε)

- α. _____
β. _____
γ. _____
δ. _____

Δ. Η ΚΟΥΚΛΑ ΩΣ ΕΜΨΥΧΩΣΗ (Σημειώστε ότι εφαρμόζετε ή γνωρίζετε)

12. Σε τι βαθμό χρησιμοποιείτε την κούκλα για θέματα διαχείρισης της τάξης ;

- α. Πολύ συχνά β. Συχνά γ. Κάποτε δ. Καθόλου

13. Πιστεύετε ότι η κούκλα τραβάει το ενδιαφέρον και την προσοχή των παιδιών;

(Κυκλώστε τον κατάλληλο αριθμό στην κλίμακα 1-5. Το 5 δείχνει την περιοχή στην οποία συμφωνείτε απόλυτα, ενώ το 1 την περιοχή στην οποία διαφωνείτε απόλυτα.)

ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ 1 2 3 4 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

14. Σε τι βαθμό χρησιμοποιείτε την κούκλα για να τραβήξετε την προσοχή των παιδιών ;

α. Πολύ συχνά β. Συχνά γ. Κάποτε δ. Καθόλου

15. Σε τι θέματα διαχείρισης της τάξης χρησιμοποιείτε την κούκλα;
(Γράψτε όσες περιπτώσεις εφαρμόζετε)

α. _____
β. _____
γ. _____
δ. _____

Σας ευχαριστούμε θερμά για τη συμμετοχή σας

2. Οι κούκλες που δόθηκαν στα παιδιά για τη συνέντευξη (Β' Φάση)

Οι κούκλες περιελάμβαναν (από δεξιά κάτω προς τα πάνω): μια γαντόκουκλα – δράκο, ένα πουλί, μια γαντόκουκλα – γιαγιά, μια κούκλα μαρότ κλακετόφατσα, μια γαντόκουκλα – αρκουδάκι, μια κούκλα μαρότ – αγόρι, μια μεγάλη γαντόκουκλα – ζώακι που «μιλούσε», μια γαντόκουκλα – σκυλί που «μιλούσε», μια κούκλα μαρότα – κορίτσι, μια γαντόκουκλα – λαγουδάκι, μια γαντόκουκλα – μελισσάκι, μια γαντόκουκλα – αγόρι, μια γαντόκουκλα – κορίτσι, μια κούκλα μάπετ – σφουγγάρι που «μιλάει» και τέλος μια γαντόκουκλα – Πιλριμπλίμ.

**3. Η λίστα των ερωτήσεων κατά τη διάρκεια της συνέντευξης με τα παιδιά
(Β΄ Φάση)**

Όνομα παιδιού: _____

1. Ποια κούκλα σου αρέσει πιο πολύ από όλες;

2. Επέλεξε άλλες δύο κούκλες που σου αρέσουν πιο πολύ.

3. Τι είναι αυτό που σου αρέσει σε αυτές τις κούκλες; Γιατί τις επέλεξες;

**4. Φωτογραφικό Υλικό κατά τη διάρκεια της κατασκευής της κούκλας –
Παπαγάλου**

Η ΚΟΥΚΛΑ ΩΣ ΒΟΗΘΟΣ ΤΗΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΟΧΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ
ΚΑΙ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥΣ ΣΕ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ

Η ΚΟΥΚΛΑ ΩΣ ΒΟΗΘΟΣ ΤΗΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΟΧΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ
ΚΑΙ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥΣ ΣΕ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ

5. Τα εξώφυλλα των παραμυθιών που χρησιμοποιήθηκαν για την αφήγηση
(Δ' Φάση)

5α.

5β.

5β: Το παραμύθι αυτό διασκευάστηκε από την ερευνήτρια χρησιμοποιώντας ήρωες ζώων.

6. Η Διασκευή του παραμυθιού «Ο Εγωιστής Γίγαντας»

Ο ΕΓΩΙΣΤΗΣ ΛΑΓΟΣ

Κάθε απόγευμα, γυρνώντας από το σχολείο, τα ζωάκια και τα πουλάκια του δάσους πήγαιναν κι έπαιζαν στον κήπο του Λαγού.

Ήταν ένας απέραντος παραμυθένιος κήπος με απαλό πράσινο χορτάρι. Τα πουλάκια, κρυμμένα στις φυλλωσιές, τραγουδούσαν τόσο γλυκά που τα ζωάκια σταματούσαν τα παιχνίδια τους για να ακούσουν τους κελαηδισμούς τους και να χορέψουν.

- «Πόσο ευτυχισμένα είμαστε εδώ!..», φώναζαν το ένα στο άλλο.

Κάποια μέρα ο Λαγός γύρισε. Είχε πάει επίσκεψη στο φίλο του, τον Κουνέλη που ήταν άρρωστος κι είχε μείνει μαζί του για επτά χρόνια. Όταν ο φίλος του έγινε καλά, ο Λαγός αποφάσισε να γυρίσει πίσω στο σπίτι. Όταν έφτασε, είδε τα πουλάκια και τα ζωάκια του δάσους να παίζουν στον κήπο του.

- «Τι κάνετε εδώ μέσα;», φώναξε με άγρια βραχνή φωνή και τα ζωάκια τ'ο βάλαν στα πόδια.
- «Ο κήπος αυτός είναι δικός μου και είναι μονάχα για ΜΕΝΑ!», είπε ο Λαγός, «Δεν είναι και τόσο δύσκολο να το καταλάβετε... Και εδώ μέσα δεν πρόκειται να παίζει κανείς άλλος έξω από ΜΕΝΑ!».

Έτσι, ο Λαγός έχτισε ένα πελώριο μαντρότοιχο γύρω - γύρω από το σπίτι του. Ήταν ένας πολύ εγωιστής Λαγός. Τα καημένα τα πουλάκια και τα ζωάκια του δάσους δεν είχαν πια που να παίζουν. Κάθε μέρα που σχόλαγαν από το σχολείο, τριγυρνούσαν έξω από την ψηλή μάντρα και κουβέντιαζαν για τον υπέροχο κήπο που κρυβόταν εκεί πίσω.

- «Πόσο ευτυχισμένα ήμασταν τότε, στον κήπο» έλεγαν το ένα στο άλλο.
- Υστερα, ήρθε η Άνοιξη κι όλος ο τόπος γέμισε λουλούδια και πουλιά. Μονάχα στον κήπο του Εγωιστή Λαγού κρατούσε ακόμη ο χειμώνας. Τα πουλιά δεν είχαν καμία όρεξη να τραγουδήσουν εκεί μέσα αφού δεν υπήρχαν ζωάκια και τα δέντρα ξέχασαν να ανθίσουν.
- «Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί η Άνοιξη άργησε τόσο πολύ φέτος», είπε ο Εγωιστής Λαγός καθώς καθόταν και κοιτούσε από το παράθυρό του τον ολόλευκο παγωμένο κήπο του.
 - «Ελπίζω να φτιάξει σε λίγο ο καιρός».

Όμως, ποτέ δεν ήρθε η Άνοιξη. Ούτε και το Καλοκαίρι.

Ένα πρωί, ο Λαγός χουζούρευε στο κρεβάτι του όταν άκουσε μια μικρή

χαρούμενη μουσική. Ηχούσε τόσο γλυκιά που νόμισε ότι οι μουσικάντηδες του βασιλιά θα περνούσαν κάπου εκεί κοντά... Στην πραγματικότητα ήταν μια γλυκιά μελωδία που κελαηδούσε έξω από το παράθυρό του.

- «Νομίζω, πως, επιτέλους ήρθε η Άνοιξη!», είπε ο Λαγός και πετάχτηκε από το κρεβάτι του και κοίταξε έξω.

Αλλά τι ήταν αυτό που αντίκρισαν τα μάτια του;

Ήταν μια εικόνα μαγευτική. Από μια μικρή τρύπα στη μάντρα, τα ζωάκια είχαν γλιστρήσει μέσα στον κήπο και στρογγυλοκάθονταν πάνω στα κλαδιά των δέντρων. Όσο έφτανε το μάτι του, σε κάθε δέντρο καθόταν και από ένα ζωάκι. Και τα δέντρα ήταν ευτυχισμένα με τα ζωάκια πάλι κοντά τους, που γέμισαν λουλούδια. Τα πουλάκια φτερούγιζαν τριγύρω τους και τιτίβιζαν χαρωπά και τα λουλούδια γελούσαν ευτυχισμένα.

Ήταν μια υπέροχη σκηνή, όμως σε μια γωνίτσα είχε ακόμη χιόνια. Ήταν η πιο απόμερη γωνιά του κήπου κι εκεί στεκόταν ένα μικρό σκιουράκι. Ήταν τόσο μικρό που δεν μπορούσε να φτάσει τα κλαδιά του δέντρου και στριφογύριζε από κάτω κλαίγοντας μ' αναφιλητά.

Η καρδιά του Λαγού έλιωσε βλέποντάς το.

- «Πόσο εγωιστής ήμουν!», είπε. «Τώρα ξέρω γιατί δεν ερχόταν η Άνοιξη ποτέ εδώ μέσα.. Θα ανεβάσω αμέσως αυτό το μικρούλι σκιουράκι στην κορυφή του δέντρου, κι ύστερα θα γκρεμίσω τη μάντρα κι ο κήπος μου θα γίνει από εδώ και μπρος Κήπος Παιχνιδιών για τα ζωάκια».

Ο Λαγός ήταν στ' αλήθεια πικρά μετανιωμένος για όσα είχε κάνει και γι' αυτό αποφάσισε να βγει έξω στον κήπο. Αλλά τα ζωάκια, μόλις τον είδαν, τ' βάλαν στα πόδια και το χιόνι ξαναγύρισε στον κήπο.

7α. Οι ερωτήσεις μετά την ανάγνωση του παραμυθιού «Χαζόχηνο!»

1. Πώς τελειώνει η ιστορία;
2. Τι νομίζετε πως ένιωθε το κατσικάκι;
3. Έχετε βρεθεί ποτέ στη θέση του κατσικιού; Τι πράγματα σας οδήγησαν σε αυτό το συναίσθημα;
4. Ποια πράγματα σας θυμώνουν;
5. Πώς αντιδρούν οι άνθρωποι όταν θυμώνουν; Τι κάνουμε όταν θυμώνουμε;
6. Πώς μπορούμε να ηρεμήσουμε κάποιον που είναι θυμωμένος;

**7β. Οι ερωτήσεις μετά την ανάγνωση του παραμυθιού «Ο Εγωιστής
Γίγαντας»**

1. Πώς πιστεύετε ότι τελείωσε η ιστορία;
2. Γιατί δεν ήρθε η Άνοιξη στο σπίτι του Λαγού;
3. Τι σημαίνει εγωιστής;
4. Τι σημαίνει φιλία;
5. Γιατί η φιλία είναι τόσο σημαντική για εμάς;
6. Οι άνθρωποι αισθανόμαστε πάντα το ίδιο;
7. Οι άλλοι καταλαβαίνουν πως αισθανόμαστε;

**8α. Το Φύλλο Παρατήρησης των Αξιολογητών Στην Περίπτωση της
Νηπιαγωγού**

Ημερομηνία: _____

Ώρα Παρατήρησης: _____

Όνοματεπώνυμο Αξιολογητή: _____

A. ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΚΑΛΕΣΜΑΤΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟ

1. Ώρα που η νηπιαγωγός καλεί τα παιδιά: _____

2. Αριθμός παιδιών που άρχισαν να έρχονται στο πρώτο κάλεσμα της νηπιαγωγού:

α. Αριθμός παιδιών που άρχισαν να έρχονται πολύ πρόθυμα: _____

β. Αριθμός παιδιών που άρχισαν να έρχονται λίγο πρόθυμα: _____

γ. Αριθμός παιδιών που άρχισαν να έρχονται καθόλου πρόθυμα: _____

**3. Σταματούν τα παιδιά να ασχολούνται με αυτό που κάνουν για να ανταποκριθούν
στο κάλεσμα της νηπιαγωγού;**

α. Αριθμός παιδιών που σταματά την ασχολία του: _____

β. Αριθμός παιδιών που συνεχίζει την ασχολία του: _____

4. Υπάρχει υπενθύμιση της νηπιαγωγού για κάλεσμα;

α. Ναι

β. Όχι

5. Αριθμός παιδιών που ήρθε στην υπενθύμιση: _____

6. Τελικός αριθμός παιδιών που μαζεύτηκε ύστερα από το κάλεσμα της νηπιαγωγού:

7. Ώρα που συγκεντρώθηκαν όλα τα παιδιά: _____

Β. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

(Αριθμός παιδιών _____)

8. Τα παιδιά παρακολουθούν την αφήγηση της νηπιαγωγού;

α. Αριθμός παιδιών που παρακολουθεί σε μεγάλο βαθμό τη νηπιαγωγό: _____

β. Αριθμός παιδιών που παρακολουθεί σε μικρό βαθμό τη νηπιαγωγό: _____

γ. Αριθμός παιδιών που δεν παρακολουθεί καθόλου τη νηπιαγωγό: _____

9. Απαντούν τα παιδιά στις ερωτήσεις της νηπιαγωγού;

α. Αριθμός παιδιών που απαντά στις ερωτήσεις: _____

β. Αριθμός παιδιών που δεν απαντά στις ερωτήσεις: _____

10. Δείχνουν τα παιδιά να ενδιαφέρονται για το θέμα της δραστηριότητας;

α. Αριθμός παιδιών που ενδιαφέρεται σε μεγάλο βαθμό : _____

β. Αριθμός παιδιών που ενδιαφέρεται σε μικρό βαθμό: _____

γ. Αριθμός παιδιών που δεν ενδιαφέρεται καθόλου: _____

11. Ασχολούνται τα παιδιά με άλλα πράγματα κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας;

α. Αριθμός παιδιών που ασχολείται με άλλα πράγματα σε μεγάλο βαθμό: _____

β. Αριθμός παιδιών που ασχολείται με άλλα πράγματα σε μικρό βαθμό: _____

γ. Αριθμός παιδιών που δεν ασχολείται με άλλα πράγματα: _____

12. Τα παιδιά κοιτούν με προσοχή τη νηπιαγωγό;

α. Αριθμός παιδιών που προσέχει πολύ: _____

β. Αριθμός παιδιών που προσέχει λίγο: _____

γ. Αριθμός παιδιών που δεν προσέχει καθόλου: _____

8β. Το Φύλλο Παρατήρησης των Αξιολογητών Στην Περίπτωση της Κούκλας

Ημερομηνία: _____

Ώρα Παρατήρησης: _____

Όνοματεπώνυμο Αξιολογητή: _____

Α. ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΚΑΛΕΣΜΑΤΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΥΚΛΑ

1. Ώρα που η κούκλα καλεί τα παιδιά: _____

2. Αριθμός παιδιών που άρχισαν να έρχονται στο πρώτο κάλεσμα της κούκλας:

α. Αριθμός παιδιών που άρχισαν να έρχονται πολύ πρόθυμα: _____

β. Αριθμός παιδιών που άρχισαν να έρχονται λίγο πρόθυμα: _____

γ. Αριθμός παιδιών που άρχισαν να έρχονται καθόλου πρόθυμα: _____

3. Σταματούν τα παιδιά να ασχολούνται με αυτό που κάνουν για να ανταποκριθούν στο κάλεσμα της κούκλας;

α. Αριθμός παιδιών που σταματά την ασχολία του: _____

β. Αριθμός παιδιών που συνεχίζει την ασχολία του: _____

4. Υπάρχει υπενθύμιση της κούκλας για κάλεσμα;

α. Ναι

β. Όχι

5. Αριθμός παιδιών που ήρθε στην υπενθύμιση: _____

6. Τελικός αριθμός παιδιών που μαζεύτηκε ύστερα από το κάλεσμα της κούκλας:

7. Ώρα που συγκεντρώθηκαν όλα τα παιδιά: _____

B. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

(Αριθμός παιδιών _____)

8. Τα παιδιά παρακολουθούν την αφήγηση της κούκλας;

- α. Αριθμός παιδιών που παρακολουθεί σε μεγάλο βαθμό την κούκλα: _____
β. Αριθμός παιδιών που παρακολουθεί σε μικρό βαθμό την κούκλα: _____
γ. Αριθμός παιδιών που δεν παρακολουθεί καθόλου την κούκλα: _____

9. Απαντούν τα παιδιά στις ερωτήσεις της κούκλας;

- α. Αριθμός παιδιών που απαντά στις ερωτήσεις: _____
β. Αριθμός παιδιών που δεν απαντά στις ερωτήσεις: _____

10. Δείχνουν τα παιδιά να ενδιαφέρονται για το θέμα της δραστηριότητας;

- α. Αριθμός παιδιών που ενδιαφέρεται σε μεγάλο βαθμό : _____
β. Αριθμός παιδιών που ενδιαφέρεται σε μικρό βαθμό: _____
γ. Αριθμός παιδιών που δεν ενδιαφέρεται καθόλου: _____

11. Ασχολούνται τα παιδιά με άλλα πράγματα κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας;

- α. Αριθμός παιδιών που ασχολείται με άλλα πράγματα σε μεγάλο βαθμό: _____
β. Αριθμός παιδιών που ασχολείται με άλλα πράγματα σε μικρό βαθμό: _____
γ. Αριθμός παιδιών που δεν ασχολείται με άλλα πράγματα: _____

12. Τα παιδιά κοιτούν με προσοχή την κούκλα;

- α. Αριθμός παιδιών που προσέχει πολύ: _____
β. Αριθμός παιδιών που προσέχει λίγο: _____
γ. Αριθμός παιδιών που δεν προσέχει καθόλου: _____

**9.Φωτογραφικό Υλικό κατά τη διάρκεια παρέμβασης της κούκλας στα
νηπιαγωγεία**

Η ΚΟΥΚΛΑ ΩΣ ΒΟΗΘΟΣ ΤΗΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΟΧΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ
ΚΑΙ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥΣ ΣΕ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ

Η ΚΟΥΚΛΑ ΩΣ ΒΟΗΘΟΣ ΤΗΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΟΧΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ
ΚΑΙ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥΣ ΣΕ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ

Η ΚΟΥΚΛΑ ΩΣ ΒΟΗΘΟΣ ΤΗΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΟΧΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ
ΚΑΙ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥΣ ΣΕ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ

10. Τα αποτελέσματα παρατήρησης των αξιολογητών (Α' , Β' Αξιολογητές)

1^ο Νηπιαγωγείο- Νπαιδιών= 17			
Περίπτωση Νηπιαγωγού: «Χαζόχρηνο!»			
	Α' Αξιολογητής	Β' Αξιολογητής	Διαφορά
6. Ώρα καλέσματος	9: 35	9: 35	0
7. Αριθμός παιδιών που έρχονται στο κάλεσμα	11 (65%)	12 (71%)	6
8. Αριθμός παιδιών που σταματά την ασχολία του	11 (65%)	12 (71%)	6
9. Υπενθύμιση καλέσματος	ΝΑΙ	ΝΑΙ	0
10. Αριθμός παιδιών που ήρθε στην υπενθύμιση	9 (53%)	8 (47%)	6
7.Ώρα συγκέντρωσης	9: 45	9: 45	0
10. Αριθμός παιδιών που παρακολουθεί τη Νηπιαγωγό	12 (71%)	15 (88%)	17
11. Αριθμός παιδιών που απαντά στις ερωτήσεις	7 (41%)	6 (35%)	6
10.Αριθμός παιδιών που ενδιαφέρεται για την ιστορία	13 (76%)	13 (76%)	0
11.Αριθμός παιδιών που ασχολείται με άλλα πράγματα	7 (41%)	5 (29%)	12
12.Αριθμός παιδιών που προσέχει τη Νηπιαγωγό	13 (76%)	13 (76%)	0

1^ο Νηπιαγωγείο- Νπαιδιών= 17			
Περίπτωση Κούκλας: «Ο Εγωιστής Λαγός»			
	Α' Αξιολογητής	Β' Αξιολογητής	Διαφορά
1. Ώρα καλέσματος	11: 25	11: 25	0
2. Αριθμός παιδιών που έρχονται στο κάλεσμα	16 (94%)	16 (94%)	0
3. Αριθμός παιδιών που σταματά την ασχολία του	16 (94%)	16 (94%)	0
4. Υπενθύμιση καλέσματος	ΟΧΙ	ΟΧΙ	0
5. Αριθμός παιδιών που ήρθε στην υπενθύμιση	0	0	0
7.Ώρα συγκέντρωσης	11: 26	11: 26	0
8. Αριθμός παιδιών που παρακολουθεί τη Νηπιαγωγό	16 (94%)	16 (94%)	0
9. Αριθμός παιδιών που απαντά στις ερωτήσεις	10 (59%)	10 (59%)	0
10.Αριθμός παιδιών που ενδιαφέρεται	15 (88%)	15 (88%)	0

Η ΚΟΥΚΛΑ ΩΣ ΒΟΗΘΟΣ ΤΗΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΟΧΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ
ΚΑΙ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥΣ ΣΕ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ

για την ιστορία			
11.Αριθμός παιδιών που ασχολείται με άλλα πράγματα	2 (12%)	2 (12%)	0
12.Αριθμός παιδιών που προσέχει τη Νηπιαγωγό	17 (100%)	17 (100%)	0

2^ο Νηπιαγωγείο- Παιδιά= 16			
Περίπτωση Κούκλας: «Εγωιστής Λαγός»			
	A' Αξιολογητής	B' Αξιολογητής	Διαφορά
6. Ώρα καλέσματος	12: 30	12: 30	0
7. Αριθμός παιδιών που έρχονται στο κάλεσμα	14 (88%)	15 (94%)	6
8. Αριθμός παιδιών που σταματά την ασχολία του	14 (88%)	13 (81%)	7
9. Υπενθύμιση καλέσματος	ΝΑΙ	ΝΑΙ	0
10. Αριθμός παιδιών που ήρθε στην υπενθύμιση	16 (100%) (έπαιζαν με την κούκλα)	16 (100%)	0
7.Ωρα συγκέντρωσης	12: 35	12: 35	0
10. Αριθμός παιδιών που παρακολουθεί τη Κούκλα	15 (94%)	15 (94%)	0
11. Αριθμός παιδιών που απαντά στις ερωτήσεις	4 (25%)	6 (38%)	13
10.Αριθμός παιδιών που ενδιαφέρεται για την ιστορία	15 (94%)	15 (94%)	0
11.Αριθμός παιδιών που ασχολείται με άλλα πράγματα	1 (6%)	3 (19%)	13
12.Αριθμός παιδιών που προσέχει τη Κούκλα	13 (81%)	14 (88%)	7

2^ο Νηπιαγωγείο- Νπαιδιών= 16			
Περίπτωση Νηπιαγωγού: «Χαζόχρηνο!»			
	A' Αξιολογητής	B' Αξιολογητής	Διαφορά
1. Ώρα καλέσματος	11: 45	11: 45	0
2. Αριθμός παιδιών που έρχονται στο κάλεσμα	8 (50%)	8 (50%)	0
3. Αριθμός παιδιών που σταματά την ασχολία του	8 (50%)	8 (50%)	
4. Υπενθύμιση καλέσματος	ΝΑΙ	ΝΑΙ	0
5. Αριθμός παιδιών που ήρθε στην υπενθύμιση	9 (56%)	9 (56%)	0
7.Ωρα συγκέντρωσης	12: 00	12: 00	0
8. Αριθμός παιδιών που παρακολουθεί τη Νηπιαγωγό	10 (63%)	10 (63%)	0
9. Αριθμός παιδιών που απαντά στις ερωτήσεις	5 (31%)	5 (31%)	
10.Αριθμός παιδιών που ενδιαφέρεται για την ιστορία	9 (56%)	9 (56%)	0
11.Αριθμός παιδιών που ασχολείται με άλλα πράγματα	7 (44%)	7 (44%)	0
12.Αριθμός παιδιών που προσέχει τη Νηπιαγωγό	10 (63%)	10 (63%)	0

3^ο Νηπιαγωγείο- Παιδιά= 11			
Περίπτωση Νηπιαγωγού: «Χαζόχηνο!»			
	Α' Αξιολογητής	Β' Αξιολογητής	Διαφορά
6. Ώρα καλέσματος	10: 30	10: 30	0
7. Αριθμός παιδιών που έρχονται στο κάλεσμα	7 (64%)	7 (64%)	0
8. Αριθμός παιδιών που σταματά την ασχολία του	7 (64%)	7 (64%)	0
9. Υπενθύμιση καλέσματος	ΝΑΙ	ΝΑΙ	0
10. Αριθμός παιδιών που ήρθε στην υπενθύμιση	4 (36%)	4 (36%)	0
10. Ώρα συγκέντρωσης	10: 43	10: 43	0
11. Αριθμός παιδιών που παρακολουθεί τη Νηπιαγωγό	3 (27%)	3 (27%)	0
12. Αριθμός παιδιών που απαντά στις ερωτήσεις	3 (27%)	3 (27%)	0
10.Αριθμός παιδιών που ενδιαφέρεται για την ιστορία	4 (36%)	4 (36%)	0
11.Αριθμός παιδιών που ασχολείται με άλλα πράγματα	8 (73%)	8 (73%)	0
12.Αριθμός παιδιών που προσέχει τη Νηπιαγωγό	5 (45%)	5 (45%)	0

3^ο Νηπιαγωγείο- Παιδιά= 11			
Περίπτωση Κούκλας: «Εγωιστής Λαγός»			
	Α' Αξιολογητής	Β' Αξιολογητής	Διαφορά
1. Ώρα καλέσματος	11: 35	11: 35	0
2. Αριθμός παιδιών που έρχονται στο κάλεσμα	10 (91%)	10 (91%)	0
3. Αριθμός παιδιών που σταματά την ασχολία του	10 (91%)	10 (91%)	0
4. Υπενθύμιση καλέσματος	ΟΧΙ	ΟΧΙ	0
5. Αριθμός παιδιών που ήρθε στην υπενθύμιση	0	0	0
7.Ώρα συγκέντρωσης	11: 40	11: 39	1'
8. Αριθμός παιδιών που παρακολουθεί τη Νηπιαγωγό	10 (91%)	10 (91%)	0
9. Αριθμός παιδιών που απαντά στις ερωτήσεις	7 (64%)	7 (64%)	0
10.Αριθμός παιδιών που ενδιαφέρεται για την ιστορία	11 (100%)	11 (100%)	0
11.Αριθμός παιδιών που ασχολείται με άλλα πράγματα	2 (18%)	2 (18%)	0
12.Αριθμός παιδιών που προσέχει τη Νηπιαγωγό	11 (100%)	11 (100%)	0

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

004000115278